

תדפיס מתוך

ספר תולדות

הרה"ח ר' דובער (בערל) בוימגארטען

מזכרת משמחת נישואין של

הרה"ת שלום דובער והכלה מרת מירל דבורה לאה שיחיו איידעלמאן

יום ג' שהוכפל בו כי טוב, ה"י אייר, יום הבהיר ל"ג בעומר, ה'תשס"ו

בקשה נפשית

בהזדמנות זו, אנו פונים לציבור הרחב, שכל מי שברשותו סיפורים או עובדות, מסמכים מכתבים או תמונות הקשורים בסבנו השליח הרה"ח וכו' ר' דובער ע"ה בוימגארטען, נא לשלחם (ע"מ להחזיר) לכתובת הרשום מטה, ויבוא על הברכה.

ידוע למשפחה שבמשך ימי השבעה ל"ע לאחר פטירתו, נלקחו - לצערנו - שלא ברשות מד' אמותיו, מאגרות קודש וממענות קודש שזכה לקבל מכ"ק רבותינו נשיאנו זי"ע, עותקים ממחברות-מכתביו לכ"ק רבינו, ממכתביו ורשימותיו לחבריו הפזורים בכל קצווי תבל הנוגע לתולדותיו עסקנותו ושליחותו.

פונים אנו בזה, לכל אלו שהכירו את סבנו הרה"ח וכו' ר' דובער ע"ה בוימגארטען, או שהתכתבו איתו, או שמנויים על תלמידיו, ונמצאים אצלם אגרות-קודש או מענות קודש שזכה לקבל מכ"ק רבותינו נשיאנו זי"ע, ממכתביו ורשימותיו שכתב לחבריו וידידיו בכל קצווי תבל, סיפורים ואמרותיו, או שמכירים כאלו המחזיקים בענינים אלו, לחוס על המשפחה ולהחזירם בהקדם הכי אפשרי ע"מ שנוכל להוציא דבר שלם מתולדותיו לתועלת המשפחה, מכריו וידידיו, תלמידיו אנ"ש והתמימים שיחיו הפזורים בכל קצווי תבל, וזכות הרבים תלוי בהם.

כתובת למשלוח דואר:

Rabbi Yossi Amar

15 Bis, Ave des Chardons

77340, Pontault Combault

FRANCE

E-mail: chabad77@wanadoo.fr

© 2006

כל החומר המופיע ב"מזכרת" זו אינו ניתן להעתקה ללא רשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור

עריכה והפקה:

יזום: חינוכיות והוצאה לאור

טל: 08-8502771 פקס: 08-8502772

E-mail: chazak@015.net.il

עריכה לשונית: פ. מרטון

עיצוב: מ.מ. שכטר

תוכן העניינים

00	פתח דבר
00	תמונת הרה"ר ר' דובער (בערל) בוימגארטען
00	שער מענות קודש
00	שער מכתבים ורשימות
00	שער מראות קודש
00	שער אגרות קודש

פתח דבר

זכרון טוב ליום כלולותינו, הננו לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה זו הכוללת:

1. תדפיס (חלק ג') מתוך "ספר תולדות - בערל בוימגארטען" העומד להופיע בקרוב, ספר שילקט תולדות חיי סבינו שלוחו הראשון של כ"ק אדמו"ר למדינת ארגנטינה, אשר יסד וביסס את מוסדות וקרן חב"ד במדינה ומחוצה לה, רב פעלים ובמס"נ השיב רבים מעון הרה"ח וכו' הרב דובער ע"ה בוימגארטען, אגרות-קודש ומענות-קודש מאדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ומכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, מכתביו ורשימותיו לחבריו, אגרות חבריו ותלמידיו, מסמכים ותמונות.

התדפיס המובא לפנינו כולל:

(1) **"שער מענות קודש"**, והוא חלק זעיר ממאות מענות קודש מיוחדות שזכה לקבל מאת כ"ק אדמו"ר, בעיקר מה שקיבל משך השנים תשט"ו ותשכ"א והלאה, המלאות בהוראות, עידודים ועצות בעבודתו הק', כאשר בתקופה זו הי' חבר הנהלת ישיבת תות"ל המרכזית, וגם שימש בתור ה"מבקר" אצל השלוחים שיחיו (תפקיד שהתמנה בזה ישירות מאת כ"ק אדמו"ר), ומשנת תשט"ז, בתור שלוחו של כ"ק אדמו"ר למדינת ארגנטינה, ובהשגח"פ עומדים אנו בשנת היובל להתייסדות מוסדות חב"ד על ידו במדינה.

(2) **"שער מכתבים ורשימות"**, שכתב לחבריו וידידיו, במיוחד לידי"נ הרה"ח וכו' ר' צבי ע"ה שוטסערמאן בשנות תש"א-תש"י, ולאח"ז בשנות תש"י-תש"ל, לתלמידיו וידידיו הפזורים ברחבי תבל, וראה בפרטיות להלן.

(3) **"שער מראות קודש"**, והוא מקבץ תמונות בהם נראה ליד כ"ק אדמו"ר (רוב התמונות התפרסמו באלבום מקדש ישראל, שבהוצאת קה"ת נ.י.).

פתח דבר

4) "שער אגרות קודש", והוא לקט מכתבי כ"ק אדמו"ר לזקן החתן שי', הרה"ח וכו' ר' יואל ע"ה איידעלמאן, ולאמו מרת גענשא ע"ה באלטקין שזכו לקבל משך השנים.

5) בתור הוספה: א) מכתבי כ"ק אדמו"ר לנישואי הורי החתן והורי הכלה, להולדת החתן ולהולדת הכלה. ב) צילום התשורה שחולקה בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע, אשר כלשון כ"ק הריי"צ נ"ע "סגולה יהי לכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר".

רובו ככולו של החומר המתפרסם להלן, רואה את אור הדפוס **לראשונה**.

התשורה נערכה והוכנה לדפוס ע"י גיסנו הרה"ת יוסף יצחק שי' עמאר.

ואנו תפילה שבמהרה בימינו ממש נזכה לשמוע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקל שמחה גו', ותקויים תפלתינו ובקשתינו ותקוותינו אשר "נזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו".

יום ג' שהוכפל בו כי טוב,
יום הבהיר ל"ג בעומר, ח"י אייר, ה'תשס"ו
בוענאס איירעס, ארגנטינה

מוקריהם ומכבדיהם

שלום דובער ומירל דבורה לאה איידעלמאן

הרה"ח וכו' הר"ר דובער (בערל) ע"ה
בוימגארטען

תוכן מקוצר מהנחה מאמר ד"ה פדה בשלום וגו' ה'תשי"ב

(נכתבה ע"י הרה"ח ר' דובער ע"ה בוימגארטען, כנראה בשעת ההתוועדות)

פדה בש' נפשי מק' לי כי בר' הי' עמדי בקשת דוד המע"ה עבור כנס"י שיפדה בשלום נפשי אע"פ שהיא מקרב-מלחמה. מ"מ תהי' בדרך שלום. ואי' בגמ' במס' ברכות כל העוסק בתו' ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור כאילו פדאני ואת בניי מבן האומות. וצ"ל מכיון שהוא קרב איך יהי' בשלום שהרי שלום וקרב סותרים זל"ז, והטעם ע"ז הוא כי ברבים הי' עמדי כדא' בירושלמי שאפי' אנשי אבשלום התפללו שדוד ינצח, ומזה מובן שאופן הפדי' תהי' בשלום וקשה איך אפשר שהרי סותר זל"ז, ועוד צ"ל משארז"ל דג' דברים הנ"ל לומדים ממשנ"א פדה בשלום וכו' כי ברבים. דתו' נק' שלום משים שלום בפמליא ש"מ ושלמטה, וגמ"ח ג"כ משים שלום בין הבריות, ותפלה בצבור ממ"ש כי ברבים היו עמדי שרבים מתפללים כפשוטו.

וצ"ל דלפי הפי' דפדה בשלום שזהו אופן הפדי' איך למדו שע"י תורה ותפי' נעשה בפדי' וממה שלמדו כן משמע דתיבת בשלום אינו בא להשמיע אופן הפדי' כ"א סיבת הפדי' (חסר כמה תיבות) שייכות ב' הפיר', ידוע שלכ"א ב' נשמות (חסר) הקלי', וב' מצד הקדושה ח"א ממעל ממש. (חסר) וכ"א רוצה לכבוש את הגוף ולמלוך עליו. (חסר) המלחמה. ומלחמה זו תכלית בריאת האדם, אין הכוונה בבירור הנשמה עצמה – רק שבנשמה והגוף יחד ויהי' א' בגוף ונה"ב בהתנגדות ומלחמה ומחלקו בעולם והתנגדות זו היא ענין הקרב, ושהנשמה תנצח את הקרב, ובמלחמה זו יש ב' אופנים שיהי' חיבור כזו – או שי' ב' דברים בודדים. ובפרט נשמה גבוהה במאוד, שיכולה להתלבש בגוף נבזה ושפל מצד ריחוק הערך מגוף אי"ל שייכות זל"ז שהנשמה משגת הרבה. חי' ה' אשר עמדתי לפניו – והגוף הריהו גוף – אבל באופן שאי"ל שייכות אין הבירור (?) יכול הגוף אראפשלעפען למטה, וזהו ענין לבו למע' ועיניו למטה שצ"ל חיבור גוף ונפש בכל דרכיך דעהו. ובלי החיבור והבירור אפ"ל אח"כ נפילה מהקצה אל הקצה – שאח עשיו ליעקב – ערך ביניהם שייכות זל"ז וע"כ צ"ל באופן א' בהתלבשות ושייכות ג' וזהו ענין קרב ל' מלחמה ולשון קירוב ועי"ז פועל עליו לא רק בנה"א כ"א גם בנה"ב בירור עליו וזיכוך.

ולהבין יותר בעבודה, כמש"כ דע את א"א ועבדהו שהידיעה באלק' צ"ל באופן ככה שיגיע לעבדהו דהיי' שהשכלים וההשגות המביאות לאהבה ויראה צריכות להיות מושגות בשכל אנושי ובאותיות עד שגם הנה"ב יבין ועי"ז הוא מתקרב לנה"ב ופועל בו בירור וזיכוך - ובעבודה זו גופא יש ב' אופנים מלחמה - מנוחה. וזהו החילוק בעבודה בין ו' ימי החול לעבודת יום הש"ק דרך א' וכוח עם הלוי"ז נותן לו להבין ופעמים זה גובר ג"כ ענין ו' ימי המעשה. הב' בדרך מנוחה בלי ויכוח אלא בתוקף גדול כך אפ"ל ובאופן אחר בשום אופן לא, ועי"ז אינו נותן מקום כלל לנה"ב וכו' כי נק' שלום ושלווה שאינו בדרך מלחמה כי בעבו' זו אין מציאות אויב כלל שבתוקף פועל להפוך מאויב לאוהב ומסייע. וזהו עבודת יום הש"ק אז תתענג על הוי' ועבודת הביורור אחר. משא"כ בימות החול ל"ט עובדין דחול (ולכן מאכלי שבת אין כת' בהם "פרש" משא"כ בחג כתוב פרש חגיכם) וזהו ע"י ריבוי האור פועל כמו בימי שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא היי' ריבוי האור באה מלכת שבא וכן כולם אליו להתברר אבל אח"כ חזרו למקומם הראשון.

משא"כ דוד שהוא ענין משיח שהוא א' פדי' בשלום ואף שהי' קרב ובדרך קירוב מ"מ יתבררו כל הניצוצות, ומכיון שתיכף בעת החורבן התחילה הגאולה כמש"נ געתה פרתו מפני חרבן בה"מ ומיד געתה פ"ש מפני שנולד מושיען ש"י לכן גם עכשיו יש אופן הפדי' בשלום ולא רק שהפדי' הוא שלא בדרך מלחמה כ"א שהפדי' היא בשלימות שגם בכאלה שנגש בהם גם גשמיות וחומריות כך גם אצלם יהי' הביורור והזיכוך בשלימות.

ובכדי להגיע למדריגה זו הוא ע"י עסק התו' גמ"ח ותפלה בצבור ולהבין זה - הנה ההפרש בין תו' לתפיל' הוא אשר תפלה הוא ממטלמ"ע ותו' מלמעלמ"ט ואע"פ שארז"ל לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ ואח"כ תפלתו הנה הסידור שבחו הרי"ז הקדמה והכנה להתפילה ובתפילה עצמה היא בקשת צרכיו שחסר לו איזה דבר ואפי' הקרבנות עצמם שבכלל התפילות הרי הם במקום הקרבנות הרי גם הקרבנות הם העלאה ממטה למע' משא"כ התו' היא חכ' ורצונו של הקב"ה שקדמה לעולם (אינו ברור) לכן התו' היא ממשיך את התפיל' שקדמה לעולם בעולם בדרך המשכה מלמעלמ"ט ולהיות שהתו' היא מלמעלמ"ט ע"כ הביורורים הנעשים ע"י התו' אינם

בדרך מלחמה משום שאין שייכות מהמנגד לענין התו'.

בת' גופא יש ב' דרגות גליא ורזא גליא נתלבשה בדברים גשמיים – טענות של שקר – צריכים לחדש בה וכשלא כדבעי ולא זכה נעשה לו סם . . . משא"כ ברזא אף שצריך להבין אבל אין צריך לחדש ע"ד מרז"ל בחגיגה אין מוסרים רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו ודואג בקרבו הפי' היפך הגאווה והישות מוסרים דבר גמור. ועיקר ענין לימוד החסידות הוא לשנות טבע מידותיו ועיקר ענין חב"ד הוא בשביל המדות ובכדי להביא בפועל במחדו"מ ורחוק שיגיע מזה ישות וגאווה – וזהו כל העוסק בתו' ולא כל הלומד תו' עוסק קאי על לימוד פנימי' התו' שתהי' ממש – תפעול עליו וע"י לימוד פנימיות התו' פועל שגם הגשמי יתברר ויזדכך דזהו פדה בשלום נפשי מקרב היי' ע"י לימוד פנימי' התורה הנה אף שהוא מקרב לי קירוב מ"מ הוא בדרך מנוחה וכנ"ל שפועל בהאוייב שיסייע.

וכמו"כ גם בגמ"ח דצדקה הוא אך לעניים וגמ"ח בין לעניים ובין לעשירים צדקה אך למלאת את החסרון ואף אפילו סוס, ועבד לרוץ לפניו אבל אין אתה מחוייב לעשרו משא"כ גמ"ח עצמיות. וזהו הנ"מ בין תפלה לתו' ותפלה לעשיר משרע"ה לא התפלל בעד עצמו רק בעד ישראל וכן כל הצדיקים והנשיאים. ויעקב אבינו מצד עצמו הי' בבחי' אחר הגאולה והי' מוכן ללכת לשעיר אבל מצד הילדים והצאן וכו' שהם אינם בבחי' זו התעכב.

וענין זה לאו דוקא בצדיקים אלא אצלינו עניים בדעת ג"כ יכולים ככה צדקה אין שייך לעשירים אבל גמ"ח בין לעניים ג"כ וזהו הגמ"ח שיגרם הפדי' בדרך שלום ואח"כ תפלה בציבור סתירת ב' פסוקים יחיד ורבים תמיד ועשי"ת שבכל יום ויום יכול להיות בערך עשי"ת...

מענות קודש

ליל ב' כ"ד מנ"א ה'תשי"ד**פתק שכתב בהכנסו ליחידות**

כ"ק אדמו"ר שליט"א

איה"ש ביום כ"ה מנ"א יום הולדתי שהנני נכנס לשנת ה"ג שלי.

יברכני נא כ"ק אד"ש בהצלחה מרובה ברוחניות וגשמיות, שיהי' לי פרנסתי בהרחבה ובהצלחה בנקל ושיהי' לי מנוחה ושאוכל להיות . . . ולחנך את בני יחידי . . .

הן אמת שהרבה זמן הנני מבלה על עבודת הקירוב אך ביני לבין עצמי איז ממש קרי"ס צוצובינדען את הלב והמוח לשום דבר הן נגלה, דא"ח או תפילה. ואף שחלק גדול לסיבת טמטום הלב והמוח הנהו הצרות הדאגות והטרדות און אצלי אין חסר מזה, ואשר בכ"כ מקומות מוצאים בספרי רבותינו הקדושים שזהו אמתלא והתנצלות ומ"מ אצריך עצה לזה, מלבד הברכה הנ"ל לסילוק הסיבה.

וגם בעבודתי הנ"ל צריך אני לחינןן הדעת ולימוד בינה שיהי' כפי הכוונה ושתפעול פעולות הראויים און איך זאל ניט איבערכאפן די מאס, שלפעמים דוכט זיך אויס שעדיין לא עשיתי כראוי ולפעמים דוכט זיך איפכא שהנני חסיד שוטה וחיצון. ויכול להיות שב' הנ"ל הם דמיונות שוא. וחוי' מזה מאכן זיך ענינים וואס הענגען על חוט השערה והרבה פעמים קאן מען מער קאליע מאכן איידער פארירכטען. ולפעמים יכולים תחת להשפיע עליהם להיות נמשך בתריהם כמו שממש אירע והאחד שמטייל על הבארדוואלק על שפת הים עם איזה נערות מלובשות בבאדע קאסטיומען וכשמוכיחים אותו עונה שמקרבן ושזהו נכנס בעבודת הכלל שלו. ואף שאני שואל הרבה מאת כ"ק אד"ש, מ"מ הא א"א לשאול את הכל וצריכים ברכה מיוחדת מען זאל ניט אראפארלען.

בדעתי לנסוע לבאסטאן איה"ש על נישואיו של מרדכי שארפשטיין ואז לבקר אצל ההאלסיילערס והדיסטריבוטערס דשם, מובן שהקרינסקי'ס סייעונו כי יש להם שם קאנאקשאנס עם דיסטריבוטערס גדולים על הניו

איינגלענד סטייטס. ושיסעו עמדי איזה תל' ג"כ ששמעתי שאין נוטלים כ"כ חלק בחתונתו. הנכון זה?

האם אשתדל אודות חידוש הלימוד דא"ח בסעמינאר (אינו ברור, המעתיק)?

רצוף תשעה שקלים - אינני יודע על מה ליתנם העל-דעת או על מעמד בית חיינו או ששניהם היינו הך שזה לא כבר עלה ספק איזה אופן יותר טוב ויברר נא כ"ק אד"ש.

דובער בן מירל

מענת כ"ק אדמו"ר אליו, ביחידות:

די זאכן זיינען מרה שחורה, איז א שאד צו טראכטען וועגען זיי, און ענטעפרן וועגען זיי, מ'איז דאך ניט מעהר ווי א בן אדם, איז א מאהל טוהט מען אהער און אמאהל אהין און עס גלייכט זיך אויס, מען דארף טאהן און דער אויבערשטער וועט העלפען אז מ'וועט זיך פירן בדרך הישר.

וועגען יום ההולדת: האט איר שבת עולה געווען? ניין. פארוואס? איך האב געמיינט אז אלע ווייסן שוין מיין נטי'. איך האב ניט געוואוסט. קען מען דאס אפשר מתקן זיין דורך עולה זיין מארגען? - נו מארגען קען מען טאקע עולה זיין אבער מאנטאג איז ניט דער ענין פון שבת, דאס דארפט איר טאן, איר דארפט מארגען עולה זיין און אויך בעטען אז מ'זאל אייך שבת געבען אן עלי'. ביום ההולדת דארפט איר געבען א פאר פרוטות לצדקה פאר תפילת שחרית און עטליכע פרוטות פאר תפילת מנחה.

א חוץ די שיעורים פון חומש תהלים תניא, זאלט איר במשך היום זיך מציייר זיין איינע פון די יחידות'ן ביים שווער, ווי די צימער האט אויסגיזעהן, וואס האט איר געפרעגט, וואס האט מען אייך גיענטפערט. אויך לערנען דעם שווער'ס א מאמר, אויס'חזר'ן עהם און דענראך עיהם חזר'ן ברבים. וויבאלד עס איז אייער ל"ג'דיקען יום הולדת, זאלט איר לערנען א ל"ג בעומר'דיקע מאמר. אין המשך וככה איז דא א מאמר גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, זאלט איר איהם אויך דורך לערנען אויסחזר'ן און דענראך איהם חזר'ן

ברבים.

וועגען טמטום הלב וואס איר שרייב וואלט איר זיך גידארפט אויסלערנען אויסווייניג א פאר פרקים משניות און א פאר פרקים תניא אויך דעם מאמר והדרת פני זקן פון לקוטי תורה – א קליינע מאמר.

וועגען דער שאלה פון לערנען חסידות אין סעמינאר, מסתמא מיינט איר שעכטער'ס סמינאר. אוודאי דארף מען צוריק ממשיך זיין די פארבינדונג אהין. דארט איז ניט אזוי פיל נוגע די השכלה ווי דער ארום ריידען די זאכען וואז איר רעד דארט ארום.

דער אויבערשטער זאל אייך העלפען עס זאל זיין א גוט זיס יאר, לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה כהשלום, וועט דאס בריינגען הצלחה אין כלל ישראל און בא אייך אויך. איר זאלט האבען פרנסה בהרחבה, איר זאלט ערציהן אלע דריי קינער מתוך פרנסה בהרחבה און בריאות הנכונה.

(בשעה 1-12 כאשר יצאתי עם הרחמ"א חאדאקאוו על המדריגות, הביט כ"ק אד"ש על שנינו ואמר בצחוק "2 גרויסע העלדען").

אור ליום ב' ויקרא תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ג) בענין נסיעות לערי השדה כעת, אשר על חגה"פ כבר כולם קנו על אחרי חג הפסח, אולי אין הזמן גרמא כעת כ"א לחכות עד אחרי הפסח, או אפשר לנסוע לאיזהו מקום ולראות ומשם לעשות בנין אב לשאר המקומות. ובהיות שיוסף ש. פנוי הוא כעת ממלאכה, האט ער זיך מיר אנגישלאגין בהיות שאוהב לנסוע בנסיעות וזה עונג גדול אצלו ומומחה בדרייווען וגם מעכאניק לתקן אוטו וזהו כשמתקלקלת, חפץ הוא לנסוע עמדי.

וחשבתי שמזה יהי' לי טובה גדולה בגשמיות כי מנוע הנני מלנסוע למקומות הרחוקים עם הקאר יחידי. ולנסוע ברכבת הנני מוציא הרבה הוצאות ושם קשה להיות בכל המקומות בלי קאר משא"כ כהנ"ל, וגם לו אולי יהי' לו מזה טובה ברוחניות. ויואיל נא כ"ק אד"ש להורות בזה.

ע"ז הואיל כ"ק אדמו"ר לענות: – נכון – ובטח ישנם בהקאר גם איזה ספרים להורות שחסידי בכל מקום שהוא ס' (ספרים) אלו עמו וכן כאלו שיכול ליתנם במתנה לאילו שנפגש איתם בנסיעותיו.

מוצש"ק (ליל א' לפ') תזומ"צ ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ג) א.י.ג. יצא בשלום מאת הקודש ובאמת יו"ט עשה לו מהפך ממש לאיש אחר, בודאי ידוע לכ"ק אד"ש אשר כל חפציו וכליו ומלבושיו וספריו היו מוכנים מאסרו חג בתחנת הרכבת, ובכיסו כרטיס נסיעה לקליפורני' ובמוצש"ק אחר הבדלה החליט שלא להיכנס ליחידות כלל, כי ירא ה' שבאם יאחר נסיעתו על עוד יום אחד שמא עי"ז ישלוט "היצה"ר" יתבטל נסיעתו כל עיקר וגם ירא שמא ייעץ לו כ"ק אד"ש דבר מה שלא יוכל לציית וכו'.

ואני ודובר אלעניק שהי' באותו מעמד דברנו אתו שעה ארוכה, ובארנו לו איך שכמה אנשים מחכים על יחידות כמה חדשים והוא כבר יש לו הזדמנות וכו', ולמה הדבר דומה, לא' שאכל סעודה המפסקת התייחף וצם כל יוהכ"פ והתודה וכו' כדבעי אך ה' מינוטין קודם השקיעה במוצאי יוהכ"פ אכל! כך, הוא הי' בבית חסידי כל החג נזהר אף משרוי', לא שתה טהי' והדר בכמה הידורים וכו' והעיקר חסר אצלו. וכל דיבורנו ללא הועיל כי ער האט זיך גיעזענגט עימנו בדרכו הביתה בקליפורני', ובהפרדו גם מהרב קרעט, הנה קרעט ג"כ אמר לו שזהו עצת היצר ושנכון עבורו להכנס ובכן צלצל אלי במוצש"ק הנ"ל שיכנס בזמנו.

וכשנכנס, הנה כל מה שדיבר אליו כ"ק אד"ש נכנס בו בפנימיות, כי אמר שכל מה שאמר לו כ"ק אד"ש הי' ממש ההיפך ממה שחשב הוא לעשות ומ"מ מציית הוא לכ"ק אד"ש, לא רק מפני אמונה רק שגם ער דערהערט מיט זיין שכל, שכל מה שאמר לו כ"ק אד"ש הנה מבין הוא בשכלו שכך הוא הענין. וכן מה שאמר לו כ"ק אד"ש שאם יפול הוא אז כביכול חל זה גם עליו כי הוא שלחו, גם זה פעל עליו רושם עז באמרו שעכשיו צריך הוא לכפול את שמירתו שלא יגרור

ח"ו את . . . עמו.

וכשהייתי בסעמינאר אור ליום ה' אמר לי אשר הי' אצלו ספק שמא כל התפעלותו והרושם וכו' הי' בחיצוניות עד אחרי שעברו ימים אחדים און ער שטייט נאך אין דער זעלביגער התעוררות סימן הוא זה שזה אן אמת'ער התעוררות. ומהיותו בכאן בחג הפסח התחיל להדר לשתות רק חלב ישראל ולאכול רק בשר חלק וכו', גם חפץ להדר שלא לאכול בכלים בלתי טבולים (שהכלים שם בסעמינאר אינן טבולים) אך אני מנעתיו מהידור זה, ואמרתיו לו אשר אין איסור אמיתי שלא לאכול בכלים בלתי טבולים כ"א שמצוה לטבלם. - והגם שאי"ז אמת שהרי כתוב בפי' "אסור להשתמש בהן אפי' בצונן עד שיטבילים", אך ראיתי שהידורים יותר מדאי בפ"א לא טוב הדבר.

ובטח זה אחד מן הטעמים אשר צוה לו כ"ק אד"ש להישאר שם אעפ"י ששם לומד אפיקורסות ומתחבר לרשעים וכו'. ומ"מ בחלב עכו"ם בזה לא מנעתיו אבל אם גם הכלים יהי' אסורים לו אז בפועל ממש לא יוכל לטעום שם כלום, ומ"מ לא יסבול עינוי ודחק ומצד אהבת ישראל וכו'. ויואיל נא כ"ק אד"ש להורות בזה.

ע"ז הואיל לענות (בצד ימין בחלקו הראשון של הקטע): **צריך לעמוד עמו בקישור תמידי (מבלי בליטות שירגיש הכוונה) למען שלא יתקרר (אפקילען זיך).**

ט) בלומדי עם הבחורים בבראנזוויל יש לי ב-ג תלמידים משיבת היכל התורה, וחשבתי אולי יותר טוב שילמדו שמה דא"ח ע"ד שלומדים בשארי הישיבות, כי אני אינני לומד עמם דא"ח. הנני לומד עמם קיצור שו"ע ומובן שמסבך אני בזה מאמרים ושיחות וסיפורי החסידים וכו' (וכפה"נ אין שם התנגדות ממנהלי הישיבה, האחים . . .) ויואיל נא כ"ק אד"ש להורות בזה.

כ"ק אדמו"ר הקיף בעיגול את המילים "טוב שילמדו" וכן את "דא"ח ע"ד שלומדים בשארי הישיבות" והוסיף: **ולא "שמה".**

ג' תזומ"צ ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

א) קצרה דעתי מהבין פי' מענת כ"ק אד"ש "צריך לעמוד עמו בקישור תמידי", הנה בכל ליל אור ליום ו' הנני מתראה עימו ומבלעדי זה קומט מיר אויס ב' פעמים בשבוע לדבר עמו בטלפון . . . וממילא אינני מוצא עוד אופן קישור תמידי עמו בתנאי שיהי' בלתי בליטה שירגיש. ונא שכ"ק יורה בזה.

ע"ז הואיל כ"ק אדמו"ר לענות: **אם כן הוא – מספיק.**

ב) ויותר אינני מבין מה שענה כ"ק אד"ש אודות א.מ. "כנ"ל בנוגע לג". ראשית, הלא נמצא כעת במקסיפארט, והשנית ער לאזט זיך ניט כלל והנהו א קלוגער זעהר ותומ"י מרגיש, ונא שכ"ק אד"ש יורה בזה.

כ"ק אדמו"ר מתח קו ליד המילה "השנית", וכתב מעלי': **לא בשמים היא.** ומעל מה שכתב "א קלוגער זעהר", הואיל לענות: **ימצאו דרך חכמה גדולה יותר מחכמתו הוא.**

ט) דברתי היום עם ד.ז. (וגם הוא עורר אשר אין קולי כתמול שלשום ושיש תנועה של עצבות בקולי, מה שכחדתי) ואמר לי שציית הוא למה שכ"ק אד"ש יעץ לו קודם נסיעתו ונאם באקלאהמה סיטי וכו' וקיבל המצות ע"י הדואר אך שרוצה לשלם עבורם, ובמחיר עבורם הוא 7.37 עם הדואר אויר אך חשבתי שלהיות שכ"ק אד"ש ציוה לתת לו ד' מינים במתנה על חגה"ס וזה עשה רושם עז, אולי יותר טוב גם עתה שהשמורות יהי' מתנה מכאן לחלקם שם, ובפרט שעבור עצמו כבר שילם עבור המצות וזה הי' עבור חלוקה.

כ"ק אדמו"ר סימן כוכבית (*) ליד המילה "עצבות", וכתב: (*) **זהו ענין המקלקל ח"ו בכהנ"ל, ולא מתקן**

אחרי המילים "יהי' מתנה מכאן", מתח קו וכתב: **ממחנ"י ויש קרן ע"ז**

א' בהו"ב ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ג) א.י.ג. טלפן אלי כ"פ להודיע מענת כ"ק אד"ש ד.ז. התדבר עמו והם פלאנעווען לקבל משרה ביחד על וויק-ענדס. יהי' ש.ד. יהי' הראביי וינאום הסערעמאניאס, וא.י. יהי' החזן ומיוזיקאל דירעקטאר ומחנך את התינוקות ובהיות שידוע שאצל הקאנסערוואטיווים יש 250 "פאלפיטס" פנויים מאפס ראבייס וחזנים וכו' למלאותם אומרים שלא קשה יהי' למצוא בכגון דא וד. מאד חפץ שא.י. יהי' עמו יחד, בגלוי אומר הטעם אשר א.י. הנהו מחנך נפלא וכו'.

אך הטעם האמיתי הוא אשר צריך הוא לתקיפותו והתחזקותו של א.י. מה שחסר אצלו. וגם א.י. מרגיש את זה. רק שיש לא.י. כו"כ שאלות ע"פ דין המותר לו להשתתף ב"לייט פריידע איווינג סערוויסעס" ובאם שמותר, האם מותר גם לזמר תפילת ערבית בלי הזכרת השמות שבברכות ק"ש והאם מותר לכהן במקום תערובת. ואני עוד טרם שחכמתי כ"כ לפתור שאלות אלו.

כ"ק אדמו"ר מתח קו ליד המילה "כו"כ שאלות" וכתב: למה לו להכנס למשרה דכל ספקות אלו ועוד

ז) הבחור ב. שהי' חפץ להכנס לכ"ק אד"ש באור ליום ועש"ק בשבוע העברה: הנה טלפנתי לביתו ואמו אמרה לי שחפצה אדיר שיכנס לכ"ק אד"ש אך שבשבוע זו מלבד עבודתו כל היום עוד עסוק הוא בהכנות לבחינות בהשטדיום שלו ובמילא שלא אטרידו עד אחרי הש"ק בהו"ב ואז אצלצל לו. וחשבתי ליתן כ"ז בידי א.י.ג. שהוא יש לו א גוטען מויל לענין כזה, וגם הוא מלומד מקאלעדזש וכו' ואולי יפעול הוא יותר בטוב, מבלעדי זה טוב לו שיתעסק בענין של קירוב מחוץ לסעמינאר. ונא שכ"ק אד"ש יורה בזה.

כ"ק אדמו"ר מתח קו בצד כל הקטע וכתב: לברר אצל הרר"י שיי' העכט אפשר שכבר עסק בזה.

ח) מה שהורה כ"ק אד"ש אודות ישיבת היכל התורה שטוב שילמדו דא"ח ע"ד שלומדים בשארי הישיבות ולא שמה, האם כוונתו שאני אלמד זה בעת לימודי עמיהם היינו לנכות זמן מהקיצור שו"ע או האם כוונתו לסדר זמן מיוחד

על דא"ח, ונא להורות בזה...

- ע"ז הואיל לענות: **איך שיסכימו הת' ברצון יותר.**

א' במדבר ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב) הודעתי במכתבי דשבוע שעברה אשר למוד דרך מצותיך פעלה התעניינות יותר גדולה. אבל בשבוע שעברה אחר הלימוד, התחילו זיך קריגען וט. הנהו ראש המדברים בזה אשר חפצם ורצונם ללמוד רק חומש ורש"י וקיצור שו"ע ולא דא"ח, וכבר חפצתי לעשות קומפראמיס שנלמוד חומש ורש"י וקיצור שו"ע אך גם 15 מינוט דא"ח. אבל ט. אומר שא"כ לא יבוא וכשיפסוק הוא יפעול זה חלישות בהענין בכללו כי גם מ. א. יתקרר.

ע"ז הואיל כ"ק אדמו"ר לענות: **ישתדל שמשאר התל' ידרשו לימוד הנ"ל (עכ"פ א' מהם) וגם ידבר גם ארום חסידות שזה ימשיכם יותר.**

ה) א. י. עובד עבודה גדולה במאד לסדר המחנה קייך . . . חפץ הוא שיהי' שם עירוב שגם אותם שבכוונה נושאים משאות ביום הש"ק לא יכשלו ומה גם השוגגים או האינם יודעים לשאול אף שדרך הרבים עוברת באמצע...

ע"ז הואיל לענות: **בענין עירובין – לשאול פרטיות התיקון אצל הר"י שי' שטייף או הר"ב שי' מאשקאוויטש המתעסקים בהל' אלו.**

גם מתכוון הוא לסדר איזה התוועדות שם וחושב להזמין לזה מאנ"ש והתמימים ממכריו דכאן לעזור לו, מלבד מה שחפץ שהתל' הנוסעים בהשליחות דימי הקיץ יעמדו שם ויעשו תעמולה כאילו הוא לא יודע מתחילה שבאים הם.

ע"ז הואיל לענות: **נכון במאוד.**

ר"ח סיון ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ו) מצבו של הת' ר. מפאסטוויל פענסילוואניא: הנהו מאד מבולבל ובמבוכה גדולה, דיבר עם ההנהלה עם . . . ולא קיבל מהם מענה ברורה כ"א שיתיישבו אודותו במשך ב' שבועות ואח"כ יודיעוהו האם יתקבל לתו"ת או לא, ובמשך הזמן הזה יתנו לו אש"ל בישיבה, ובפועל לא נתנו לו כלום ומתאכסן הוא בבית דובר אלעניק והר' . . . הנ"ל ברוגז ע"ז שדובר אלעניק הכניסו (וג"ז בלתי מובן וכי מה הוא חפץ שישן ברחוב? ובפרט שכן הוא דרך החסידים להכניס כזה לבית ולקרבו בגו"ר).

ומבלעדי זה יש לו ריבוי מקרבים ומשפיעים ומייעצים, אחדים מורים לו שיחדל מלגלח ויגדל זקנו ויוציא ציציותיו החוצה וכו' ואחדים – וכן הוא לענ"ד – שעוד חזון למועד עבו"ז כזה. בלימוד איז ער זעהר שוואך – והנהו ניט קיין איבעריג קלוגער – מתחילה לא חפץ ללכת להיכל התורה באמרו שבקשו ממנו סך ה' מאות שקלים דמי כניסה ואני ביררתי שזה להד"ם לא הי' שם כל עיקר ושהם מכניסים בחינם, ואמרתי שמוכן הנני לקחתו שם אבל מעצמי לא חפצתי בכדי שלא לעורר עלי חמת הר' . . . כאשר ראיתי שגם ח"מ בועיקט מתיירא מפני הנ"ל, וכמו"כ הת' ח"י קרינסקי אינו מתערב מפני הנ"ל (ועאכו"כ אני שמבלעדי זה הנהו אומר שהנני מחריב את הישיבה וכו') וכן דוד רסקין ויואל כהן אינם מתערבים בזה.

ושמעתי שביאר למי שהוא שכן הי' הסדר בליובאוויטש כשבא תלמיד חדש האט ער זיך געוואלגערט און . . . זמן זה וזה הי' כעין רקבון הגרעין טרם הצמיחה, אבל ברור שכעת ובמדינה זו ובפרט זה אי"ז הדרך ואינו מביא כ"א לשממון ולבלבול ולמ"ש.

וזה אין אף א' יודע אז ער מאטערט זיך וכו' לאיזה תכלית כי עוד טרם שמבין ענינים אלו. ואומר שאינו מבין כלל את ליובאוויטש לכתחילה עושים פעולה גדולה שילמוד ואח"כ מרחקים אותו כי נראה לכל אופן העסק של . . . עמו ריחוק גדול וקרירות. ובאם דעתם שאין מקום עבורו בישיבה יאמרו לו בפ' כן

ויסע הביתה ולמה איהם מאטערן. אך יש קול שחפץ כ"ק אד"ש שישאר כאן. והלך בעצמו בלי שום מלוה להיכל התורה וישב שם ב' ימים ולא חזר שמה באמרו שעליו לקבל תשובת כ"ק אד"ש ואח"כ ידע מה עליו לעשות, וכעת דרייט ער זיך ווייטער ארום. וכל טענותיו נגד היכל התורה נעמען זיך מזה אשר חפצו אדיר להיות דוקא בתו"ת ומרגיש העדר זכות ועונש להיות במקום אחר ומשו"ז רואה בכאן על המעלות ושם כל החסרונות אבל בלימוד כשילמוד שם כשנה וועט ער ארויף א שטיקל וועג כי שם יש א צוגעפאסטע כיתה עבורו.

והייתי שם והם מפליאים אותו במאוד ואומרים שהוא זעהר פרום, ומתמיד און א גיזעצטער ויכול להיות סמל לבני הכיתה שלו (ומענין כאשר דיבר עם האחים לאנדאן הראשי ישיבה שם אודות הסדר שם שאלם ומתי לומדים תניא ומובן שענו שבכאן אין לומדים תניא ושאל וואס פאר א ישיבה איז דאס וואס מען לערנט ניט קיין תניא, ואמר זה בפשיטות במסיח לפי תומו) והנהו חפץ לעבוד בכדי להרויח איזה דולרים על הוצאותיו. ואני הוספתי לו שבאם יסתדר שם בהיכל התורה יוכל לעזור בשכלול כיתה עבור תניא עם התל' שם – מחוץ לכותלי הישיבה וזה הענין בקיצור גדול.

ע"ז הואיל לענות: **למה לא ילמוד איזה שעות ביום שם – ואח"כ יהי' בין ת' תו"ת במשך הקיץ**

ג' סיון ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

היום בדברי עם ד. ל. אמר לי (כמובן אשר אחרי גמרי לדבר עמו עניני העסק שאלתיו לשלומי ולשלום משפחתו וגם האב איך א טשעפע געטאן אודות לימוד דא"ח) אשר כפי הנראה עליו פסקו מלמעלה שאין מספיקין בידו שזה כארבעה חדשים ששלח ב' מכתבים לכ"ק אד"ש בא' ביקש שיסע אחד מהכא להתם שישנם שם יונגע לייט ובאם יבוא א' מכאן לעוררם בהתוועדות בטח יעשו שם קביעות וכו' וכ"ק אד"ש לא ענהו כלום. ובדקירה: מסתמא מתחשב כ"ק אד"ש יותר עם קאלעדזש סטודענטען.

ומה אעשה מסתמא נגזר עלי שאטמע בין המתנגדים שרוב עסקי עמהם, ואמר שכתב שם שההוצאות עבור הנסיעה וכו' ישלמו התם.

ע"ז הואיל לענות: **כדאי לדון בצאגו"ח ע"ד הנ"ל**

ליד המילה "מלמעלה" ציין כ"ק אדמו"ר כוכבית (*) ורשם בצדו השמאלי של המכתב: **הפסק מלמעלה נמסר לנו מכבר ע"י משה רבינו רוען של כל ישראל: נתתי לפניך את גוי' ואת גוי' ובחרת בחיים.**

לצד המלים "שרוב עסקי עמהם", הוסיף כ"ק אדמו"ר: **האם זה פסק מלמעלה, בלי בחירתו כלל?**

ליד המילה "מכתבים" ציין כ"ק אדמו"ר עוד כוכבית (*), ורשם בסוף המכתב: **איני זוכר (ואפשר מפני אריכות הזמן) שיתקבל אפי' מכתב אחד ובכלל אינה מובנת השייכות דהעדר לימוד דא"ח מפני שפלוני בן פלוני לא ענה על מכתביו.**

ט' סיון ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

א) בדבר התל' ר. מפאסטוויל: הנה לומד בהיכל התורה רק חצי יום השני ובחצי יום הראשון כפה"נ שעוד טרם שנסתדר ישן הוא עדיין בבית דובער אלעניק אך שמעתי שמיום ראשון דיוני יסדרוהו מהיכל התורה גם בלינה.

הי' לו פראבלעם של ממון היינו שצריך ב-ג שקלים לשבוע עבור דמי כביסה, דמי מקוה, הוצאות נסיעה וכו' ומתחילה חשבתי שיוכל לשכור זה ע"י ביביסטינג, אך שעד היום לא לקחוהו גם לזה ואשתדל אצל שד"ב אלפעראוויטש שיתן לו לכתוב אדרעסען או צוזאמען בינדען פעקלעך לשש שעות בשבוע בכדי שיעבוד די מחסורו.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "ב-ג שקלים לשבוע" וכתב: **יקח מהמל"ח ולאחר כמה שבועות יתחיל לשלם קימעא קימעא.**

ב) עוד טרם שסידרתי כת של לימוד דא"ח בהיכל התורה להיות שהנני מחכה שבעוד שבוע או מעט יותר יבקשו המה בעצמם שאלמוד עמהם דא"ח ע" התעוררות של ראובן הנ"ל ויותר טוב שישאלו המה מאשר שאני אעורר עד"ז.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "להיות שהנני מחכה" וכן "ויותר טוב שישאלו המה".

ו) א.י.ג. הגיע הביתה בשעה רבע קודם שעה החמישית בקר ובמילא האט ער זיך גאנץ פיין גימאטערט וביקשני לכתוב עבורו: הדירעקטור של הקעמפ שמכירו בטוב מקדמת דנא מאד נראה לו אופן עבודתו והכנותיו להקעמפ, והנהו מלבד דירעקטאר בקעמפ גם מנהל של פראגרעסיוו היברו הייסקול בפילדלפיא, וההייסקול הזאת אינו מקושרת עם מי שהוא לא בהקאנאסעררוויטיווען ולא בהציוניסטען וכו' כ"א שהוא פרייוועט – הגם שמתנהגת עפ"י רוב בהנהגה קאנסעררוויטיווי וציוני –.

והציע לא.י. שהוא יקבל על עצמו ללמד שם לימודים טראדיציאנאליים היינו קיצוש"ע מנוקד ומנהגים שונים ונותן לו א פרייע האנד ללמדם כחפצו הוא, וכ"מ שהגיד לו א.י. השוועריקייטין שיהי' ע"י, היינו שלא רק ילמדם הל' ציצית אלא גם ישתדל זיי צו באאיינפלוסען גם ללבוש ציצית בפו"מ וכו' הנה כל זה אין מניעה אצל הדירעקטאר ואדרבה שבע רצון הנהו מזה, אף שהוא בעצמו הוא מהחפשים ומבטיחו עבור זה סך שש אלפים עבור השנה (ט' חדשים) ובכ"י רק עד שעה 3:30 . . . ובמילא בקיץ ובכ"י יהי' לו זמן לעצמו ללמוד וכו' ובשבתות ויו"ט יוכל להיות במקום שלבו חפץ וכו' ושואל ומבקש הוראת כ"ק אד"ש בזה. ועליו ליתן תשובתו בתחילת חודש יוני כי הדירעקטאר אמר לו שבאם ימאן יצטרך שנים מלמדים אחרים ושניהם עבור סך הנ"ל יחדיו.

בצדו הימני של קטע זה הואיל כ"ק אדמו"ר לענות: **אם הנ"ל מקיים הבטחתו – נכונה ההצעה.**

ח) ש.פ. זה עכשיו קיבל תשובת כ"ק אד"ש ומובן שהנהו בהתרגשות גדולה – ובעיקר איך להתנהג עם אימו – ונסיון גדול הנה זה אצלו ובפי' אמר לי אשר ער דארף אסאך כוחות והתחזקות בכדי שיוכל די זאך דורכפירען ולעמוד בנסיון.

ע"ז הואיל לרשום קו לאחר המילים "כ"ק אד"ש", וכתב: **אז מ'פרעגט דארפמען פאלגען ולא לעשות ענינים טרם בו זמנם.**

ט) מובן אשר הן ש.פ. והן ש.ב. וכו' אינם יודעים שהנני כותב אודותם לכ"ק אד"ש ובמילא עד היום נהגתי שמה שכתב כ"ק אד"ש הודעתים תמיד ולא אופיצאל, כ"א א.י. ביקשני בפי' לכתוב. ויברכני נא כ"ק אד"ש בפרנסה טובה בהרחבה ויהי' השפעה מאתר שלמע' ממדידות והגבלות

כ"ק אדמו"ר הקיף בעיגול המילים "הודעתים תמיד ולא אופיצאל", וכתב בצד ימין: **ב"ה על להבא לע"ע.**

כמו"כ מתח קו תחת המילים **"בפרנסה טובה בהרחבה ויהי' השפעה"**.

ג' בהעלותך ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

[הבא לפנינו הוא קטע ממכתב ארוך בה הרד"ב ע"ה שופך את לבו לכ"ק אדמו"ר על מצבו הרוחני וכו' ומוכיח את עצמו וכו', ובתוך הדברים כותב:]

ד) . . . ועכשיו נפקחו עיני ונוכחתי לדעת שאינו כמו שדימיתי וקשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים כתיב מה שאצוה לאחרים לעשות נכון מקודם לעצמי לעשות ובאם לא איז דאס נידעריק און גראב. ולפועל. . .

כ"ק אדמו"ר הקיף את המילים "מה שאצוה לאחרים לעשות נכון מקודם לעצמי לעשות", והואיל להוסיף: **אבל אין זה פוטרו מלעזור לאחרים אף שבעצמו קען ער זיך דערוייל ניט אויספראווען. ואדרבה, זה יוסיף בהעזר מלמעלה בנצחון מלחמת יצרו, וכידוע שהנהגה היא – מדה כנגד מדה, וכ"פ ככה.**

אור ליום ה' בהעלותך תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ד) מסרתי מענת כ"ק אד"ש לא.י.ג. ומאד שמח לקרותה, אך שעתה נתחדש השאלה אודות הפטור שלו משרות שבהיותו תל' בסעמינאר פטור הוא וכו'. ובצאתו צריך הוא לחפש עצות עד"ז ויתדבר עם הדירעקטאר גם עד"ז.

ע"ז הואיל לענות: ה"ז הוא "פראקטיקע" במה שלומד עתה ונחוץ לשלימות הלימוד.

א' שלח ה'תשט"ו

ד) נתוספו אצלי ספסלים מתל' ה . . . ה . . . ורובם ערנסטע תמימות'דיגע בחורים ידיעתם בתורה מאד קלושה אבל פרומע זיינען זיי.

ולהיות שראשי ישיבה שם אינם מתנגדים ללמוד עמהם ע"כ הנני כ"פ מדבר בשבחם, ואפי' כשהם מספרים מהראשי ישיבה שהנהיגו אצלם מנהג או דין שלא ע"פ שו"ע וכו' אמרתי להם שהראש ישיבה אדם גדול הוא ובדאי ווייס ער וואס ער טוט. ואתמול בלימוד אמר לי אחד שיש לו קושיא'ס עליו למה אינו הולך בחתימת זקן למה אינו נושא אישה וכו'.

כי הרמ"ם הם אלטע בחורים ומגולחי זקן (וכששאלוני למה אני הולך דוקא בזקן אמרתי האמת שיש מחלוקת והצ"צ מחמיר בזה וכמו שדרכינו להדר גם בזה נהדר, ומה גם שהחפץ חיים ג"כ אומר שיש קדושה בזקן וכו') וא"כ מקשים מדוע לא יהדר רבם שבדברים אחרים יהדר, ואני מצאתי זכות לרבם וכו' ואח"כ חשבתי אולי לא נכון לפני לתרץ כ"כ את רבם אולי וועט דאס שאטען צו שפעטער – איה"ש כשיתחסדו – כשילמדו דא"ח וכו' וירצו להתנהג בדרכי ומנהגי החסידים. ונא יורה כ"ק אד"ש בזה ג"כ. ויברכני נא בפרנסה ובהצלחה בגו"ר.

כ"ק אדמו"ר הקיף בעיגול את המילים "איה"ש כשיתחסדו - כשילמדו דא"ח וכו'" וכתב למטה: אז ימצאו עצה לחשש הנ"ל.

א' קרח ער"ח תמוז

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ד . . . והשנית שמעיק לו הוא שלמודו בדא"ח אינו בהבנה והשגה כמו בנגלה, בנגלה לומד הוא ענין בגמ' או בשו"ע לומדה היטב על בוריה ניט גינארטרהערייט ונהנה מלמודו.

משא"כ בחסידות אין לו שום הבנה והשגה, מהמשפיעים הזקנים אינו מקבל שום דבר כי שיטתם הוא אחרת אשר בדא"ח אינם שואלים ומקשים און אז מ'וויל אלץ וויסען ווערט מען פרי אלט וכו' ושיטה זו מרחקת את התל' מלמוד הדא"ח שרואים בחוש עד"מ תל' כמו . . . וגם כששואל דבר מה מר"י כהן או מר"ש מרוזוב – שיש להם הסברה נפלאה ומבארים שניהם ענין בדא"ח במשלים ודוגמאות עד שמבינים בטוב – ע"פ הרוב הם פארנומען ברשימת הנוכחים והחסרים וכו' ואין זמן לביאור וכו', ובפנימיות יותר הענין אשר המשפיעים הצעירים ממאנים להסביר וגם נותנים אמתלאות לזה מפני שידעיים שהמשפיעים הזקנים אינם שבעי רצון שיתנו הסבר וביאור וכו' כ"א שרק ישגחו בביהמד"ר וזה מעיק לו הרבה אשר לימוד הדא"ח תהי' בפחות מלמוד הנגלה.

ע"ז הואיל כ"ק אדמו"ר לרשום בצד ימין: **ילמוד בשופי (בשמירת טבילת עזרא, ושמירת ג' השיעורים) ובשמחה.**

אור ליום י"ד מנ"א ה'תשט"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ד) מא.י.ג. שמעתי וראיתיו ודברתי עמו בטלפון וקבלתי ממנו מכתב שרוצף אני פה. וחפץ הוא שאשאל מכ"ק אד"ש עבורו: בהיות שהתנאים שבמשרתו בפילאדעפיא נשתנו שואל האם יתקיף בתקיפות כמו עד עכשיו ובמילא לא

יקבלוהו או יותר נכון שלא לסדר תנאים קשים כ"כ כי אם בהיותו על אתר יראה איך להכניס קדושה יתירה שם.

עוד יש לו פראבלעם: המיועדת להיות חמותו עומדת בדעתה בתקיפות שהחתונה זאל זיך אפלייגן עדי יהי' להם ממון די להסתדרות. ומכיון ששמעה שכבר החליטו שלא לאחר (ע"פ הוראת כ"ק אד"ש) איז זי זעהר צובראכן און אין כעס וכו'. והנה תרופה א' יהי' כאשר יהי' לו יותר פארזיכערט או משרה. אך שואל איך ובאיזה אופן טוב להרגיע את רוחה, שמלבעדי זה הנה אשה טובה ואינה מתנגדת להחלטותיהם כלום בעניני הסתדרות עפ"י תורה וחסידות וכו'.

על הקטע הראשון הואיל לענות: **ער זאל ניט איבערייסן די באציהונגען די התקשרות עם המנהל דפילאדעלפיא כי אם בהיות שם על אתר וועט ער געפינען די ריכטיגע וועגען אויפצוטאהן בעסער הן בידיעתו או בלתי ידיעתו.**

על הקטע השני הואיל לענות: **ער זאל זעהן ניט צו פירעהן קיינע וויכוחים נאר טאהן וואס און ווי ביי איהם קומט אויס וועט זיין במילא על הצד היותר טוב ובהצלחה יתירה.**

יט אלול ה'תש"כ

... ר'... שחל"ח, ויש עוד שדואגים אודות המוסד... ומשתדלים לבססו. בין הוועד כולם אוהבים ואוהדים ליובאוויטש וראשי הוועד הד"ר... ור'... יותר קרובים לליובאוויטש, וביקשו מהשלוחים שישלחו מנהל מליובאוויטש.

עוד בהיותי שמה ביקשני כזה. ומפני כמה סיבות אז הרגשתי שאין דעת קדשו מסכמת על הענין וכן לפני שנתיים בהיות ר'... אצל כ"ק אד"ש לא קיבל מענה חיובית.

אבל כעת אחשוב שנשתנה המצב הרבה, והבע"ב הם רצינים און זיי מיינען דעם ענין ערנסט. הנני חפץ לבקש מכ"ק אד"ש שבאם דעתו הק' מסכמת

איבערצונעמען המוסד עכשיו וטוב הנני לזה בעיניו הק', יואיל לשלחני לשם ואזכה להיות שם איש.

כ"ק אדמו"ר מתח קו מעל המילה "מסכמת" וכתב: **לע"ע עכ"פ וע"פ מה שהי' בעבר מוקדם.**

יש שם כר נרחב לעבודה בשדה החינוך הנערים והנערות. במסיבת שבת, יסוד קעמפ ועוד. יודע אני שיתנו משכורת הגונה וכבר דברתי עם ר' . . . הנ"ל אודות המשכורת שיתנו להמתאים.

גם אמרתי שלפי דעתי יש איזה דברים שיש לתקן שם טרם שליבאוויטש יוכל איבערנעמען אם בכלל לשנות זמן לימודי החול לאחה"צ ולימודי קודש לבוקר, ושכל הילדים מוכרחים לכסות ראשם לא רק בעת לימודי קודש אלא גם בעת לימודי החול ובזמן המשחק.

כן מחכה עלי משרת רב בביהכנ"ס . . . וגם דירה יש שם טובה ומרווחת שנותנים לי חנם א"כ ארצה.

כ"ק אדמו"ר מתח קו בצד וכתב: ① **אבל ע"פ מש"כ כדאי שיתעניין שלא בתור שליח ובמשך הזמן כו'.**

מובן שבאם כ"ק אד"ש מסכים ע"ז אז יש לסדר אודות בנותיי, האם כן יסעו עמי או רק שאחת תסע וכו' וע"ז עוד חזון למועד.

לאחרי המלה "האם", מתח קו וכתב: ② **באופן שבעת הראשונה שם יהי' פנוי יותר לצו"צ.**

(ב) אינני ידוע באיזה אופן והיאך לקשר את י.ב. וי.ג. להיות שאינם מכירים זא"ז וגם מצטיינים כ"א במקצוע אחרת, במה וממה יהי' ההתחלה.

לאחרי י.ב. כתב: **יכול לכתוב ששמע וססיפר לו שמתעניין וכו'.**

(ב) מעת שובו של ד.ז. מטלפן אלי תמיד וחפץ לחדש עוה"פ הסדר שהי' מקודם. והייתי טרוד ולא עניתי לאחר זמן התחיל לדרוש למה נתקררתי וחשש אולי פגע בכבודי, ונסעתי לבקר אצלו ועסוק הי' בלימוד בבא בתרא פ' המוכר את הפרות, בתחילה עם ג' תלמידות ואע"פ שהרבה חשק ללמוד גמ' עם הנשים לא הי' לי, מ"מ כבר הייתי שמה ונטלתי חלק בלימוד וכן התדברנו בינינו אח"ז לסדר עוה"פ למוד כמו מקדם נוסף על מה שביקשני לקבוע זמן לדא"ח.

כ"ק אדמו"ר הקיף בעיגול המילים "בבא בתרא", והוסיף בסוף הקטע: ① **להציע שילמוד עמהן מס' שאין כל חשש בלימוד לנשים, וכמו מסדר מועד וכיו"ב (הל' ת"ת לאדה"ז ספ"א).**

(יא) זה כמה חדשים שאבא זאב בן ציריל נחלה במחלת fungus וצמחים לו כמין אבעבועות וגם כתמים בכל עור... ומוכרח מיד להתחכך והחיכוך גורם רע לזה. ביקר אצל רופא פרטי וגם אצל מומחה ונתנו לו כמה סמי מרפא לרחוץ בהם ולקחתם בפה ולע"ע טרם נתרפא, ואבקש מכ"ק אד"ש שיברכו ברפוא"ש. ע"ז הואיל לענות: ② **אזכיר עה"צ (כדאי שיבקר את ד"ר היימאן שי' בנו של הרב מלונדאן).**

בסוף המכתב כתב: שישתנה מזלי לטובה ולא יבואו עוד צרות ורעות וכו' ואהי' כלי לברכתו הק' ואזכה להיות שליח כ"ק אד"ש מתוך הרחבה כי כעת רע לי מאוד.

ע"ז הואיל לענות: **אזכיר עה"צ להחזיר המצו"ב.**

אור לה' כסלו תשכ"א

כ"ק אדמו"ר שליט"א

... דברתי עם ... אודות לימוד בסדר מועד וענה לי שב"ב מכין הוא בין כך ובין כך, משא"כ למוד אחר מיוחד לנשים צריך להכין ואין לו זמן עד"ז והוא אינו יכול ללמוד עם מישהו אחר מבלי הכנה.

ע"ז הואיל לענות: ① להראותו בשו"ע אדה"ז.

(ב) השאלה אודות . . . אם בידי לעשות לו הטובה או לא?

ע"ז הואיל לענות: ② יתייעץ עם הרג"מ שי'

(ג) השאלה אודות . . . בארגונינה.

(ד) ביקש ממני . . . אולי אוכל למצוא בישיבה מישהו מתאים עבור בתו של פרופ' . . . בחור עם זקן.

ע"ז הואיל לענות: ③ - יחליט בזה על יסוד הכרתו אותה וכן בחורי הישיבה.

(ו) הזכרתי כמ"פ אודות משפחת . . . והאח הצעיר אשר במילא כעת חפץ לנסוע לכאן ללמוד בישיבתינו. בסוף תשי"ט ותחלת תש"כ למדתי עמו הרבה זמן ויש לו התמדה גדולה וראשו מכיל הלימודים טוב מובן שהנהו "רוי" בלימוד שמעודו לו למד, ועיקר מגמתי אז עמו הי' להראות נועם וערבות שמירת התומ"צ, ות"ל שהצלחתי במדה גדולה בכמה פרטים בשמירת ש"ק ואכילת כשר, וכבר כתבתי שדקדק לאכול פת ישראל בעשי"ת ואיך שהלך עריוהכ"פ לטבול במס"נ.

ולפיענ"ד הי' דבר גדול ביאתו לכאן גם עבור מילאן שיוכל לעשות שם צאתכם לשלום ויכול להיות בפני הכל שזהו מצד תעמולת הרג"מ והר"מ לאזאר, שאינני חפץ בשום קרעדיט רק טובת הענין.

ובאם הצעה מוצאת חן בעיני כ"ק אד"ש וכשר הדבר בעיניו, יהי יותר קל דורכפירן הענין לתכליתו הן מצד הנהלת הישיבה והן מצד עצם הענין, לפי שמי יכנס א"ע בענין זה שצריך התעסקות גדולה ועצומה מבלי לדעת דעת קדשו היאך הוא.

ע"ז הואיל לענות: ④ מובן שזהו שייך לאלו היודעים הנ"ל ז.א. הכותב ואנ"ש דמילאן ובכלל אינה מובנת שאלתו וספקו בענין שאין בו צד שלילי באם יהי' מי שיתענין כאן בהאברך עכ"פ בתקופה

הראשונה לבואו.

(ז) מכתבים מארגנטינה מאוד בהתרגשות. מכתבים מ... בהרבה אהבה וידידות והחליט לעשות ישיבה עם מורים מליובאוויטש.

(ח) כותבים כאן שישלחו כאן שני נערים ללמוד וכן עוד שני נערים לאח"ז.

(ט) כן כתבו ש... הסכים לייסד ישיבה מל' נערים ט"ו משלנו וט"ו מהרחוב והוא... מבטיח שיהי' ל' אלו.

(י) כן כותבים אשר כבר הסבירו לכולם שם מטוהר ליבי ותקנו את הכל בכדי שאבא ויהי' הכל מוכן בכבוד וכדבעי למהוי.

בצד סעיפים אלו סימן כ"ק אדמו"ר: © וכאן כתב: ז - יו"ד (וכן ע"ד ...)

מובן שזהו תלוי בהפתרון (1) מתי נוסע לשם (2) איך יסדר העבודה בכדי לשלול אי-הקיום שהי' בעבר וכו'.

(יב) זה עכשיו שאל אותי הרחמ"א חדקוב ע"מ שהי' מסומן על מכתבו של... כתב שנותן את הישיבה לשנינו וע"ז סימן כ"ק אד"ש "מה התכנית שלי בזה", והנה ע"ע לא הי' לי שום תכנית לפי שהבנתי מכל הענין שלא ירד למעשה וגם לפועל לא הי' שום הצעה קונקראקטי אלי רק שכן תפסו שבאם ישלחו א' מכאן לשם אהי' אני, זהו.

בכלל כן משמע ממכתבו של שם פלוני שכתב שתחילת הכל צריך לבקש בית (ולפנ"ז) ביקש לקנות בית של הגב'... שעולה 40 אלף דולר ובטח הוא סיפר לה שהכסף יבוא מכאן על סמך זה בטח היא אינה מבקשת עוד קונים), ומורה ומנהל ואח"כ ילדים, ואמרת לי לו טרם נסיעתי שראשונה יבקש התל' ואח"כ השאר.

כ"ק אדמו"ר הקיף בעיגול המילים "שם פלוני", ורשם בצד: © הרי במעמדו אמרתי שאיני מבטיח כ"א שמדבר עד"ז ופשיטא שאין לדבר כלל מסכומים כאלו ועתה בכלל נשתנה כל המצב כי הוכרז כבר שנפתח שם בי"ס למורים (כנראה בעזר הדזוינט ועוד) מהסעמינאר

וכו'.

י' כסלו תשכ"א

1) בנוגע למכתב לשם עבור אחיו של . . . האם אכתוב בשמי סתם, או שיותר טוב לכתוב שכן אמר או רמז כ"ק אד"ש, כמובן הנני כותב באופן שהמכתב ישאר אצלו ורק בע"פ יסביר להם הענינים ואחר שאקבל תשובת כ"ק אד"ש תומ"י אכתוב המכתב וטרם אשלח אמסור המכ' לכ"ק אד"ש לראות הטוב בעיניו.

בראש המכתב רשם כ"ק אדמו"ר: ① **להחזיר המצורף**. אח"כ מתח קו לאחרי ומעל המילים "או לאחרי שכן", וכתב: ② **הי' מובן ברור מדברי כשדברו עמדי עד"ז**

2) עוד טרם הבנתי בטוב איך צ"ל הבאנעמונג שלי עמהם, היינו אם צ"ל תמיד בביטול יחס ול . . . בכדי ביי זיי אויפצונעמען וע"ז להכנס אצלם יותר בפנים או לא. לפי ש . . . מרגישים שאחד מרכין ראשו וכו' נוצען זיי דאס אויס הרבה וחפצם לעשות מההרכנה השתחוה בפשוט ידיים ורגלים הן סוכ"ס מוכרחים לדעת אשר מוסד אשר בשמם יקרא והם יתערבו בו וועט ניט געווינען דעם צוטרוי על שאר קהילות הספרדים משם. אבל כשיהי' מוסד לא על שמם, יהי' פתוח באופן שכל הרוצה יבא ויראה מבלי לבדוק בציציותיו וגם שאר הקהילות ישתתפו בהוצאות...

זה ברור שאחד מבלעדי אין להם ומשו"ז כתבתי הכל כאן ברור, לפי שאני צריך לדעת איך להתנהג אם הנני צריך לטובת הענין להיות כחסידו ותל' של פלוני אין זה כלל קשה בשבילי וכן הייתי נוהג בתחילת בואי לשם אבל כנ"ל איני יודע באם זהו ענין ואדרבה אולי לטובת הענין יותר טוב שאתנהג מיט א שטעל.

ע"ז הואיל לענות בצד הקטע: ③ **לפי המצב שהי' בהוה בכל מקרה ופעם כשיבוא לשם, עד השייכות הרי למי שהוא צריך להשתייך וכבר אמרתי – שמפני ההשתל' בעבר – אין זה שמכאן מייסדים שם**

מוסד ונושאים באחריותו וכו' כ"א שזהו ענינם וכו' ומבקשים סיוע מכאן וכו'.

כמו"כ הקיף בעיגול מילת "פלוני", והוסיף ליד: ④ **אבל באופן שלא למעט דמותו.**

(4) כתב שהסביר ל... על היחידות וכו' שהסביר להם מה שאד"ש ענה וכו' ור"ל האם זה נכון.

ע"ז הואיל לענות: ⑤ **נכונות המענות.**

(5) בקשר לברכת לפרנסה הנה הרוחה בפרנסה הי' מעל לעבודה, כי הי' זמן שהי' לי פרנסה ונסיעות כאלה ל... והוצאות כרוכים בהוצאות ומלפנים הייתי מקבל מרחמ"א בכל חודש על הוצאות ובנתיים לא הגשתי דו"ח הוצאות, וכעת השיב לי על שאלתי שהבודזשעטען לא מרשה לו להשתתף ומובן שלא פסקתיו ובמילא פרנסה בהרחבה וואלט גארניט שאדן.

אחרי המילים "דו"ח הוצאות" הואיל לכתוב: ⑥ **מה הסכום לערך?** ובסוף המכתב הוסיף: ⑦ **אזכיר עה"צ.**

אור לכ"ג כסלו תשכ"א

(ב) עם בנימין רובין למדתי שער היחוד ולא בהצלחה גדולה, ואח"כ אגה"ת עם יותר הצלחה ועכשיו שגמרנו אגה"ת אמר ששמע שיש סדר שסידר כ"ק אד"ש ומתחילים בדא"ח בקדימה ואיחור והוא חפץ בסדר זה.

ע"ז הואיל לענות: ① **בתניא ח"ג ח"ב ח"א קונטרס ומעין דרמ"צ הדרושים הבלתי ארוכים בכמותן.**

(ג) אודות אשה א' שמסורה לעניני הכלל ועיקר עבודתה הוא אפריידן בחור או בחורה שרוצים להשתדך לה שתחכה עד קיץ הבא ולא יכולה... ואענה שגם בעדי לא אוכל לעשות כלום אבל אשתדל להודיע לה.

ע"ז הואיל לענות: ② **ימסור למזכ'**

(ו) כפיה"נ אתחיל הקביעות עוה"פ בסעמינאר איה"ש שבוע זו באור ליום ועש"ק ויואיל נא כ"ק אד"ש להורות במה להתחיל ולברך שיהי' בהצלחה.

ע"ז הואיל לענות: ③ **במקום שלבם חפץ אזכיר עה"צ**

(ט) אודות עסקים . . . שא' רוצה לעשות הכל לעגאל.

הקיף בעיגול המילה "לעגאל" וכתב: ④ **באם** ואח"ז הוסיף ⑤ **אזכיר עה"צ**

כ' טבת תשכ"א

(א) עלי להפגש בבית אחי מ"מ מחר בלילה עם . . . וחמותו. ובקשר לזה אבקש שיואיל כ"ק אד"ש להוריני בדיוק בכוונתו בתיבות "הענינים שתוכנם רק להידמות למנהגי המדינה שלא שערום אבותינו", לאיזה פרטים, המוזיק או הפרחים ולפי שבטח אין כוונתו על השייטיל או על המשקה, אלא על מוזיק או פרחים או תמונות.

עלי כאן להדגיש שהחתן מצדו חפץ בהוצאות קטנות ואמר שבשבילו יכינו הערינגוואורסט על פאפירענע טעלער ובאיזה מקום שיהי' ואדרבא אני הזהרתיו שלא יעמוד נגדם בתקיפות בזה ושצריך להתחשב עמהם ג"כ, וגם אמר שעל הכלה יוכל לפעול ג"כ בזה אלא שקרובי' רוצים דוקא התפשטות והתרחבות, ואולי כוונתו הק' לעשות כל החתונה באופן הנ"ל בכלים של נייר באיזה ביהכנ"ס וזה יכול להיות, משא"כ כשרוצים מאכלים חמים ומרק אז אפי' לא שוכרים זאל גדול ולא מבשלים כ"א אייגינע מ"מ המחיר שוה כמעט כששוכרים אולם, ושמעתי מאחדים שכוונתו הק' הי' שכן יהי' מאכלים חמים רק שיהי' בזול וחקרתי ומצאתי שמחירים כמעט שוים.

כ"ק אדמו"ר עיגל המילים "שלא שערום אבותינו" ומתח קו לאורך כל השורה לכיוון ימין, וכן סימן ליד המילים "מאכלים חמים ומרק" וכתב:

משא"כ ואינו מובן הספק.

כן האם צריכים לבטל את המנות והמוזיקה והפרחים לגמרי או רק לצמצם בהוצאות אלו. מובן שרק צד החתן מתאימים בדעה לעשות כנ"ל אבל יתכן שאחרי ידיעתי יותר נכון אכל בהסברה טובה בדרכי נועם לפעול עליהם ג"כ.

כ"ק אדמו"ר הפך הסדר במילים לפעול עליהם בדרכי נועם והוסיף: **בכלל מובן שהכוונה רק מה שאפשר.**

•

הצעטיל המוזכר במכתב הוא: **צודק כמוכם בשלילת "מנהגים" הנ"ל שלא שערום אבותינו ועוד כהנה שאינו מזכיר (בזבוז ממונם של ישראל בכלל ועל ענינים שאינם רצויים כלל אפי' באם הי' חנם, ולא עוד אלא שהכיוון הוא ר"ל לעשות העיקר – טפל ואת הבלתי רצוי כלל לעיקר וד"ל.**

והאומנם מחויב הנני להיות חלק מהצערעמאניע ושתנוצח אח"כ באלבום בשביל המוזרות בלבה ושמחירו סכום המספיק להחזקת כתה גדולה בישיבה במורוקו במשך ששה חדשים ויותר)

ו' שבט תשכ"א

(ב) ברשימת ר' לנדא ממקוה כ"ק אדנ"ע בראסטאו אינו מזכיר כלל על אוצר לזריעה וכן במילאנא למקוה הנעשית ע"י הרב פערלאו ועשהו מקוה ע"ג מקוה ואוצר לזריעה אין שם, אבל שם אמרו שלא עשו אוצר לזריעה מאפס מקום לזה. והנני שואל בזה האם יש מקום להידור זה?

כ"ק אדמו"ר רשם בצד הקטע ①, מחק המילים והנני שואל בזה האם, ומתח קו תחת המילים "יש מקום להידור בזה" ומחק הסימן שאלה ? .

שלפי"ד באם הי' נחיצות הי' בטח כ"ק אדנ"ע מצוה לעשותה, בגשם סיפר לי ר' נתן דוד רוזנבלום מב.א. בדיוק בזמן ההיא הי' בראסטאו וראה כמה כוחות

ה' משקיע כ"ק אדנ"ע במקוה זו עד שלפעמים ה' ממחר לגמור תפילתו ופושט טלית ותפילין ומטפס ויורד לתוך הבור ונותן הוראות להפועלים, וגם לפעמים מסייע קצת בהמלאכה ובטח ה' עושה אוצר לזריעה אם נצרכת, והנני יודע אשר באיזהו מקומן כן עושים ואולי בשביל הגאליציאנער או האונגארישער, ואנא יורני בזה כ"ק אד"ש ובכל מה שכתבתי לעיל.

ד) במתיבתא ת... ב... מניחים כוחות הרבה על... שלא יבוא ללמוד דא"ח מתחילים לבטל אצלו עצם ענין החסידות ומגלים לו את החכמים הקדמונים שמזמני הגר"א...

וזה לא כבר שואל אותי על ענין המחלוקת הן הפוסקים להמקובלים וכו' מה שיש בשעה"כ בשם ר"ה מפאריץ וכו' ושואל הוא וכן אחרים, סוכ"ס כשיש מחלוקת בין הפוסקים למקובלים הרי כפי שכתוב בשו"ע שכלך אחר הפוסקים באיזה צדק יכולים ללכת אחרי המקובלים נגד דין מפורש בשו"ע, ובפרט המנהג המקובל אצל חסידים שלא לדלג בפסוד"ז אפי' להגיע למנין מפני הפיכת הצנורות בעת שע"פ דין אין לזה שום סברא, וכן אומר הח"ס בפ' בתשובה אודות שאלה זו הובא בהל' תפי' כ"ה בשו"ע ואומר שם שאפי' הרשב"י והאריז"ל דעתם כן אשר בעת שצריכים אניאגן להמנין כן לדלג, וא"כ על מה אנו סומכים בהלכה שאין אנו מדלגים?

- כ"ק אדמו"ר מתח קו ליד המילים "בעת שצריכים" ובסוף הקטע כתב: © - תמי' גדולה קושיתו של הנ"ל דוקא ע"ז - שהרי אומרים שסומכים בהחלט בכל דבר על המשנ"ב, והמשנ"ב אומר שכן היא הנהגת הרבה אנשי מעשה (ר"ס נ"ב) וכן עיי"ש בשע"ת.

כנראה אמיתית הטעם - ע"פ מש"כ בקו"א דתניא סד"ה לא טובה השמועה, משא"כ בדורות הראשונים כו' שעד"ז הלך ופחות מדורות הכי אחרונים - לגבי דורות האחרונים, ובמילא מוכרחים גם פרטי התפילה וכו'

כדאי לשאול הנ"ל - אלו שהקשו הנ"ל: אמירת מה טובו כו' קטורת לפני מנחה ובעיקר המתחשבים (1) עם דעת הרמב"ם שהמתפלל בלא כוונה צריך לחזור ולהתפלל (הל' תפילה פ"ד הט"ו) שלפי פי' חידושי ר"ח הלוי (לר"ח בריסקער) ה"ז פסק קיים. (2) עם פס"ד המשנה הועתק בשו"ע (או"ח

ר"ס צ"ח) שקודם כל תפלה צריך לחשוב מרוממות הא-ל-2 שפלות האדם (3) ויסיר כל תענוגי האדם מלבו

מוצש"ק כ"ו שבט תשכ"א

ב) בליל ש"ק הי' שיעור בחמש רש"י ואף שחזרתי שם שיחת שש"פ – סיפור על הבעש"ט והבלעכער היתום, והוספתי ביאור על מה שכן הי' שירת מרים והנשים בתוקף יותר גדול מכ"ק אד"ש משיחות פ' בשלח, מ"מ הרגשתי שלא בהצלחה וראיתי מיד שאין המקום עבורי אבל לחזור הביתה ג"כ לא הי' טוב וכולם פליטי מלחמה, בנו להם בתים טובים וחפצים לשכוח מכל העבר ולהשתוות ככל האמריקנים ואולי גם להיות יותר אמריקנים מאמריקנים וזה מתלבט ברהיטים, טלוויזות, תלבושת, דיבוריהם, כיבוד לפני ואחרי השיעור...

ודברתי עם הר' . . . וראיתי שאינני לבד בהרגשתי זו וגם הוא מרגיש זו, וביקשו ממנו להכניס . . . בשיעור כדי שכולם ישתתפו באופן פאזיטיווי בדיסקוסיא... והפלא שא' מהם הרב . . . תל' מנאווארדרק ולמד בתורה ודעת, וחפץ חיים ובישיבה אוניברסיטה ורב בביהכנ"ס כעשרה שנים וכעת שלח ידו במסחר – והתלוצץ כאחד הרקים וכו'.

ע"ז הואיל לענות בהתחלת הקטע: ① **איפכא (מסברתו) מסתברא לי.**
כ"ז הוכחה שצריך לדבר בפניהם. וכדאי להשתדל שידבר שם עוה"פ
וחזקה לתעמולה גו' והרי יש חומה (ומועילה) ממינם.

עלה בדעתי עוד הצעה להיות שהתחיל שם להו"ל השיחות לנוער בספאניש, ועוד שטרם שנעשה דבר ממש בהפצתם ממש, שאעסוק בזה אני קודם בארגנטינה ואח"כ בכל מדינות לאטין אמריקה, לבד מברזיל. . .

ע"ז הואיל לענות: ② **שייך להמל"ח**

ה) עד היום לא יצא עדיין שום החלטה מהשופט הוירלאנדס לביטול האינדאייטמנט נגד . . . ובמילא עודנו תחת הבעל. קודם ש"ק התדברתי עם

וועבערמאן והחלטנו שהוא ידבר הרבה עם ר' משה סוויסה נ"י גיסו של השופט שימהר להוציא הדסיזאן לטובת . . .

כ"ק אדמו"ר הקיף בחצי עיגול את המילה "שהוא" וכתב: ③ **בטח יזרזו עוה"פ ע"ז**

ז) ביום ג' העבר בלילה נאמתי לפני אסיפת נשי חב"ד בבראנקס, וחזרתי אותה השיחה דש"פ עם הביאור כמו כנ"ל דחומש ורש"י, ואח"כ ספרתי מנסיעותיי ובפרט מבעלעם וגו'. ורצוף כאן מכתב מאחת השומעת שקיבלתי היום ואגב איני יודע מה לענות לה ואולי היותר טוב שנתקשר עם המל"ח או שאמסור להקאונסל שטיפלו בזה.

ע"ז הואיל לענות: ④ **המתחיל במצוה אומרים לו גמור**

ט) בטח ראה אד"ש הגליון מיאנג ישראל בו רוצים לנאום שם בפ' זכור אודות הסיגניפיקאנס של חסידות במאדערן טיימ'ס ושאלתי מאיפה לקחת חומר לזה, ובהיות שהי' קשה לר"ד רסקין למצוא מישהו שילך לשם על ש"ק זה ובפרט בש"ק ההוא להיותו סמוך לפורים בטח יתוועד אד"ש עם העולם, אבל מכיון שזה מצוה עוברת והתבוננתי שבתור שליח הייתי צריך להיות מזמן במקום שליחותי, אלא שמפני כמה סיבות לא זכיתי וכאשר לשבת שלאחרי י' שבט ציין כ"ק אד"ש שיהא נחשב כאילו בטח גם בפעם הזאת יהי' כן. ויה"ר שאינני פתי און נאר זיך ניט אליין אפ בזה שהריני היחיד שעושה כזאת לנסוע מכ"ק אדמו"ר בדיוק כשהוא יוצא לעולם.

ע"ז הואיל לענות: ⑤, ומתח קו תחת המילים "שיהא נחשב כאילו בַּטַח גם בפעם הזאת יהי' כן" (ומחק המילה בטח).

יא) לאור כל הנ"ל הנני מאחל שיואיל נא כ"ק אד"ש להוריני מה לעשות בעתיד ויברכני ברפ"ש במהרה ובהסתדרות טובה בגו"ר.

ע"ז הואיל לענות: ⑥ **אזכיר עה"צ**

בסוף המכתב הואיל לרשום: ⑦ **להחזיר המצורף**

כ"ד אדר תשכ"א

ד) יש בידי בקבוק משקה שזכיתי לקבל מידו הק' בשמח"ת ואז שאלני לאן ועניתי לבוענאס איירעס, והי' נראה שכ"ק אד"ש מסכים בטוב ע"ז אבל עד הנה לא יכולתי לנסוע מפני סיבות בלתי תלויות בי. מצדי הנני מוכן ומזומן לנסוע כמו שאמר כ"ק אד"ש בהתוועדות פורים. ואנא יואיל כ"ק אד"ש להוריני מה לעשות עם הבקבוק הזה, האם מותר למכרה על חג הפסח ולהשתמש בה אח"כ כשאסע בשעטומ"צ או לשלחה בידי רפאל שי' או מישהו אחר.

כ"ק אדמו"ר הקיף בעיגול המילה "למכרה", וליד הקטע כתב: ① מופרז לגמרי, ומתח קו תחת המילים "או מישהו אחר".

ויברכני שיגמר . . . לטוב בטוב הנוהנ"ג ואזכה למלא שליחותי ככוונתו הק' מתוך הרחבה והרווחה.

ע"ז השיב: ② אזכיר עה"צ

כ"ה אדר תשכ"א

הנהלת צאגו"ח מציעים לי' ליסע דטרויט על ש"ק ויקרא הבעל"ט, בבעל הארבור לא הייתי מפ' תצוה. והנני שואל אם להיות בבאל הארבור בשביל המקוה, או אולי מכיון שאהי' שם שבת הגדול וימים הראשונים דחגה"פ לא יזיק נסיעתי לשם.

כ"ק אדמו"ר מתח קו מעל המילה "ליסע", וכתב בצדו העליון: נכון. כמו"כ הקיף בחצי עיגול מצד שמאל של מילת "יזיק" ורשם חץ מלמטה: ➤

אור לכ"ו אדר תשכ"א

א) רצוף מכתב שקיבלתי היום מחברת יגדיל תורה חתום מר' משה מוהדעב שאודותו כתבתי אתמול.

ע"ז הואיל לענות: ① **להחזיר**

ב) כ"ק אד"ש לא ענה לי מה לעשות עם הבקבוק משקה האם למסרה בידי ר' רפאל . . . לשם או להשתמש בזה כאן בחודש ניסן ביום ב' ניסן או י"א ניסן הבעל"ט, ואנא שיוריני בזה.

כ"ק אדמו"ר הקיף בעיגול המילים "הבקבוק משקה" וכתב לצד הקטע:

② **סוף דבר**

ג) . . . שי' יצא מאת היחידות בשמחה והנהו מרושם בטוב וכן אביו. אבל אביו יש לו א קליין קעפל ואינו כמו בניו, ויה"ר שיצא הכל בטוב.

כ"ק אדמו"ר הקיף המילים "א קליין קעפעל ואינו כמו בניו" וכתב לצד

הקטע: ③ **ההמשך?**

אור לכ"ח אדר תשכ"א

א) הנני רוצף כאן המכתב שקיבלתי היום מר' יעקב ליפא בירמאן ששופך אור על כמה ענינים של בוענאס איירעס.

העיקר מה שכותב אודות החלטתם לקבלני בתור מנהל של . . . אך שמפקקים האם מתאים הנני למשרה זו וכו' והאמת הוא אשר הנני מוצא את עצמי במאד מתאים למשרה זו, אך לטובת הענין כמדומני שיותר נכון שיהללונני זרים עד"מ בנימין קליין ושמואל פסח באגמילסקי ובהיות כאן ד"ר הייבמאן, הרב שפירא, מר . . . על עסק מר' . . . הי' עם כולם דיברו בנימין קליין ושמואל פסח וישבחוני ויהללוני ואחכ"ז מפקקים, כנראה מהמכתב.

כ"ק אדמו"ר מתח קו לאחרי המילה "מה שכותב", והואיל לענות: **האם**

(זהו) **מכ' אופיציאלי שלהם** !? ①

והנה מהמכתב אין ברור האם זה 15 אלפים (פסו) לחודש או 20 וזהו נפק"מ על יותר מחמישים דולר, ומה עלי לעשות כעת.

ע"ז הואיל לענות: ② אויסדינגען מה שאפשר אבל בכל אופן אין החילוק כספי זה מעכב.

בעניני . . . : הנה כבר הודעתי אשר בקיץ עוד לפני נסיעתי לאיטלי' עבור האתרוגים אמר לי ר"מ טייטלבוים שיש בידו פתקא מ . . . מש"כ מקדמת דנא, האם הענין עודנו בתקפו עומד ואמרת שכן ואמר שיגש תומ"י להעבודה וכו' אבל עס האט זיך געשלפעט הרבה עד לפני כחודש בעיקר ובסמיכות לפורים כפה"נ התדברו . . . ואח"כ צריכים להכות עוה"פ זמנים טובים, כמדומני עם ה' להם אתעדל"ת עד"מ מהרב חודוקוב שם היו ממהרים את הענין יותר, אין . . . טענות עליהם שהרי כ"א מהם יש לו כו"כ ענינים אבל מכיון שכ"פ לא הצליחו אינם ממהרים, ובפרט שמדובר אודות נסיעה יותר מעיק . . . הענין שאינו יודע מה לעשות.

ע"ז הואיל לענות: ③ יזרזם הוא עכ"פ (ומובן ש(יאמר?)) להם שעושה כן ע"פ הצעתי.

ו) אנא יורני כ"ק אד"ש איך ומה לעשות אם בכלל נכון לנסוע על הוצאות בלתי שלהם, כעת שם ספאניש בבוקר ולימודי קודש אחה"צ, זו"ן יחד, תלמידים מהלכים בגילוי ראש וכו' האם אם עלי להתנות תנאים מקודם.

ע"ז הואיל לענות: ④ תלוי בזה, וואס קען מען אויספיר הען.

ז) כן יואיל נא כ"ק אד"ש להשים דברי בפי לענות לר' י"ל בירמאן אודת טל ומטר שם והענין נוגע גם לו בהיותו שם וכן לאהרן טוויל. במדינת ברזיל החליטו חכמי הטבע אשר צריכים למטר כל השנה כולה, בארגנטינה בצפון המדינה דומה לברזיל, אבל בבוענאס איירעס והסביבה דומה לנו יורק רק שהכל להיפך כשכאן חורף שם קיץ, ובמילא בזמן שצריכים כאן מטר א"צ שם, כשקיץ כאן שם צריכים מטר.

(* וראה שערי הלכה ומנהג ח"א ע' קנט ואילך.

ע"ז הואיל לענות: ⑤ **כמה שו"ת יש בזה ושייך לרב.**

בסוף המכתב הוסיף: ⑥ **להחזיר המצורף.**

י"ב סיון תשכ"א

קבלתי מענת כ"ק אד"ש, אבל לא הבנתי מזה מה עלי לעשות בפר"מ. טלפנתי אל העו"ד ואמר לי שהיום א"ל מענה ברורה שאטלפן לו מחר בצהרים, אבל האם להתעניין בהצעת . . . או לא, וכן מכל הדו"ד עם . . . האם להתעניין הלאה בזה או לא. וגם מה שכתב כ"ק אד"ש בסוף דבריו על מכתבי אופן שליחות של ליובאוויטש וכו' אין מתאים כלל וכו', כבר אינני יודע האם יש ענין בשביל . . . לחשוב אודות הסתדרות בבוענאס איירעס.

חפצי ורצוני למלאת כוונת כ"ק אד"ש כמו שצ"ל וכמו שהוא מבין את הכוונה ולזכות להיות שליח שלו. אין לי שום נפק"מ, אם זהו רצונו. אבל אם זה ענין וואס איך אליין שפאר זיך אהין, למה לי כל הענין. אבל מכיון שמכ"ק אד"ש שמעתי כמ"פ אודות מדינת ארגנטינה וכו' ע"כ אבקש שיואיל נא כ"ק אד"ש להעיר עיני ויורה לי מה עלי לעשות בזה וכן איך ובאיזה אופן אחליט עד כמה מבוססת הצער והחשבון, עד"ז הוא גם בהנוגע להצעות . . .

לפני המילים "אבל לא הבנתי", מתח כ"ק אדמו"ר קו מלמעלה וכתב: ① **שענית' לא בפעם הא', כ"א זה פעם ב' או ג' - וחוזר ושואל!**

לאחר המילים "זיך אהין", מתח קו לשמאל וכתב: ② **ובתקפו עומד**

לאחר המילים "הצער והחשבון", מתח קו למטה וכתב: ③ **שייך לסוחר**

בסוף המכתב, רשם חץ לעבר המילה "י . . . ת . . .". וכתב: → **שייך להתייעץ עם אלו המכירים את המציעים מצב המוסד וכו'.**

כ"א סיון תשכ"א

ה) היום בקר מסרתי לכ"ק אד"ש הב' מכתבים שקיבלתי עוה"פ מחברת... .. כאן שוהה ר'... שי' הטבח של האונגארישע ויספר נוראות מהרדיפות שקיבלו אנ"ש הספרדים דשם וביחוד מה שסובל... .. וכן הגיעו מכתבי עד"ז מ... .. וכן הגיע כאן תל' אחד ממונטיבידאו לישיבת מיר, ... שמו ויספר ג"כ עד"ז שהי' נוכח בבווענאס איירעס בעת המחלוקת בביהכנ"ס ושמע ג"כ הקולות בעת שהכו... הנ"ל.

ע"ז הואיל לענות: ① **האם אין שם ביהכנ"ס אחר להתפלל בו!?**

בסוף המכתב כתב: ② **אזכיר עה"צ**

ז' תמוז תשכ"א

שאלתי מר'... משם, קבלת זה איזה ימים המענה וועגען אייער קומען אבער קענט איהר געזונטערהייט קומען קיינע זוכט איך ניט, אף שמתחילה כתב שצריך ליזהר, אבל אח"כ שיחדו שם במקום המתאים און מ'האט די גאנצע זאך אפגעווישט.

אבל העו"ד סיפר לי בתוך הוויכוחים עם הצד שכנגד על... איך יהין לנסוע לשם הרי יכולים לשימו בכלא תיכף בהכנסו למדינה. ואח"כ התנגד לנסיעת... מטעם שיסע שם לפתות את העדים שיש לו שם נגדו, וע"ז שאל השופט א"כ באם שיש לך עדים איך אמרת שהנך מוכן לגשת למשפט תומ"י? וע"ז ענה שעדים אין לו שם אבל מחכה משם ניירות. העו"ד מסופק האם נכונים הדברים או שרק מגמגם ומפטפט ולאידך גיסא חושש שמא הוא הקטיגור ימסר לשם שהנו נוסע.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "שמא הוא הקטיגור ימסר לשם שהנו נוסע" וכתב: ① **כל זמן שיהי' ספק – שב וא"ת עדיף**

ג) בהנוגע לבר מצוה של בני, חשבתי לנסוע לאוהל עמו ביום י"ב תמוז

(* הרה"ת וכו' ר' פנחס שלמה שי', אב הכלה אשר יום הולדתו חל בי"ב תמוז.

קודם התפילה ואח"כ להתפלל כאן יעלה לתורה במנין כ"ק אד"ש, ואח"כ אחה"צ בשעה 1-2 אחרי שובינו מהאוהל לערוך סעודה ושם יחזור המאמר ובלילה להשתתף בהתוועדות כ"ק אד"ש.

כ"ק אדמו"ר הקיף את המילים "לנסוע לאוהל" וחיברם למילים ואח"כ להתפלל וגם הקיף אותם, ובצד כתב: ② **לברר אצל זקני אנ"ש הנוהגים כן**

ה) אוכל לבשר שהחזן נחמי' לעוויצקי שמזמן קודם פסח הנני לומד עמו פעמיים בשבוע ביחד עם משה ביו הנה בביהכנ"ס שלו הקאנסערוטיבי בקראנפארד ניו גרסי, העבירו את הצערעמוניא של בת מצוה משבת שהי' קודם הרבה חילול שבת דאורייתא לליל חול. וכן יסד שם חברת שו"ע ללמוד עם הבעה"ב והאברכים הדינים שהנו לומד כאן, והתחיל עם ד' תל' פ"א בשבוע וכבר יש לו יותר ממנין משתתפים וכעת מסדר שהראביי ילמוד עמהם לפי שהוא מרגיש שהוא אינו דובר הכי טוב עבור זה.

ע"ז הואיל לענות: ③ **ת"ח על הבשו"ט**

בסוף המכתב הואיל להוסיף: ④ **אזכיר עה"צ**

ט' תמוז תשכ"א

א) התדברתי עוה"פ עם העו"ד ואמר לי אשר הקטיגור טלפן לו ויגיד לו אשר הוא מצידו ג"כ מרגיש motion שבאם אינו נוסע לחוץ למדינה אזי יהי' המשפט יותר קרוב ולא לחכות לאקטובער וע"ז ידונו לפני השופט ביום ב' הבעל"ט, ואמרת להע"ד שבאם יכול המשפט להיות נגמר קודם ר"ח מנ"א אולי כדאי לעשות ככה ובכל אופן שלא יהי' בחודש מנ"א כמו שכתוב בשו"ע. והנה מהירותו הוא להיות ששם יש סחורה על יותר מט"ז אלף דולר ואחרי המשפט הכל עבורו, ומלבד מה שיוכל לשלם חובתו בעד עניני המשפט שעולים כבר לסך יותר מאלף דולר וגם להעו"ד וגם בעד נזק וצער ושבת ובושת וכו'.

ע"ז הואיל לענות: ① **יעשו כן ולא יבלבלו בעוד ענינים**

ב) ובעצם הענין של החששות שהעיר, ושע"ז ענה כ"ק אד"ש "שכל זמן שיהי' ספק שב ואל תעשה עדיף". הנה הוסיף העו"ד ואמר שחשש זה רחוק מאוד אחר שהתבונן עוה"פ ובאם שכן יש ספק או ספק ספיקא הרי אפי' אם יהי' המשפט יגמר הענין בטוב ג"כ יוכל למסור לפי שאין זה סדר מסדרי משפטים למסור אלא שחשש הוא שמא יצא זה חוץ מגדרו וימסור. ובכן באם יש לחוש לחשש זה הרי גם אח"כ יש לחוש לזה.

ע"ז הואיל לענות: ② ואז אין מחויב לדעת האם ומתי נוסע להודיעו
הנוסע או לא

בסוף המכתב הוסיף: ③ אזכיר עה"צ

אור לט"ז תמוז תשכ"א

א) להוסיף עוד כמה בשו"ט אודות הבחור נחמי' לאוויצקי שקנה כאן במל"ח כמה מהענינים המודפסים כמו השבת ביכעל, תפילין, ומזוזה סיקס אספעקט, וחילקם מהם בחנם ומהם שילמו לו.

ע"ז הואיל לענות: ① ת"ח על הבשו"ט

בליל אור לי"ב תמוז הי' אסיפה ומטרתה לשכלל כמה מהענינים הכללים והדתיים וכו'.

ב) בנוגע לענין המשפט: הי' פרטים שיתקיים מקודם ר"ח מנ"א ויה"ר שייגמר הענין במהרה בכי טוב.

ע"ז הואיל לענות: ② אזכיר עה"צ

ט"ז תמוז תשכ"א

היום בוקר בשעה 6:30 הוגבל המשפט על יום ה' ער"ח מנ"ח הצד שכנגד בשו"א לא לדחיית עד ר"ח אלול ובקושי הסכימו על יום זה. ואנא יברך כ"ק

אד"ש שיגמר הענין בכי טוב בפעם הזו ולא יצטרך לעשות אפיל'ס או לענות על אפיל'ס ויתפנה מצרה זו ומשאר צרותיו ג"כ יהי' לו רוחה ויוכל להתעסק בעניני כ"ק אד"ש בהתמסרותו כפי שהוא מבין הכוונה.

להיות שיש לי ג"פ בשבוע קביעות'ן עם זולת'ן בלילה האם ארשם בתוך הלומדים בקביעות החדש כאן בבימה"ד כ"ק אד"ש שליט"א ?

כ"ק אדמו"ר הדגיש את המלים "קביעות'ן עם זולת'ן בלילה" ומחק מילת האם וכתב למטה: **פשוט שאין לבטלן ולא ואז מתח קו תחת ארשם בתוך הלומדים.**

אור לכ"ח תמוז תשכ"א

א) בנוגע המשפט, אודות חילוקים בשופטים ומייעצים להעדיף א' על שניים אחרים וע"כ אנא יורנו כ"ק אד"ש היותר נכון שלא למהר ואולי עי"ז נכנס לתוך חודש מנ"א או יותר טוב למהר.

הקיף בעיגול כל הקטע, וכתב מימין: ① **כעצת העו"ד בזה**

ב) רוצף הנני מכתב שקבלתי מאת הבחור נ.ח. מ.ב.א. בה מבקש אותי לשאול מאת כ"ק אד"ש אודות למוד ואנא שיואיל כ"ק אד"ש להורות מה לענות לו ע"ז.

ע"ז הואיל לענות: ② **בגיל שלו הרי העיקר ענין שידוך וכיון שזה בקל יותר באה"ק ת"ו מאשר בכאן – יש להתענין בנסיעה לשם מאשר לכאן**

להחזיר

אזכיר עה"צ

אור לב' אלול תשכ"א

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ג) לפני שבוע או עשרה יום הופיע אצלי להקביעות דדא"ח התל' ב. ויגד לי אשר ער האט א לאנגע צייט ערנסטע גיטראכט וכמה לילות לא ישן מטעם זה ההתבוננות, ויחליט אשר אינו יכול להיות חסיד ליובאוויטש מטעם אשר מוצא כו"כ ענינים מנגדים לשו"ע, וכן אין לו הנאה מלמוד הדא"ח.

ואילו הי' מוצא אשר החיוב ללימוד דא"ח הי' תקיף וחזק כמו החיוב דנגלה הי' לומד אעפ"י שאין נראה לו, אבל מכיון שמצא בשו"ע וכו' כו"כ שמנגדים בכלל ללמודים אלו ובמילא אין החוב שעליו כ"כ חזק אע"כ החליט להפסיק מללמוד, ואף שכל אדם מישראל צריך לבחור לו שיטה ולו אין נראה גם השיטה של ח.ב. וכו' מ"מ עד שימצא משהו שכן יוכל להמצא שם אין דער היים ילמוד גפ"ת ומוסר ודי לו.

ע"ז הואיל לענות: ג) יסבירו אז גענוג שפילען זאך בנוגע לתומ"צ.
פס"ד ברור בשו"ע (או"ח רסצ"ח) שלפחות ג"פ ביום צריך לחשוב (שפי' – באופן דהבנה עיי"ש) מרוממות הא-ל. כן מחוייב בתמידיות (בתוככי כל ישראל) לייחדו לאהבו וליראו (הקדמת ס' החינוך).
 ואין אלו מצוות שבדיבור אלא – שבהבנה, ודרך לקיומם היא ע"י שיתבונן כו' (רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב) ואינו ידוע בנוגע לאחרים, אבל לאנשים כערכנו (משא"כ בראשונים כמלאכים וכו') יכול שילמוד נגלה ומוסר כל היום כולו עשיריות שנים ולא ידע מאומה (לפי שכלו שלו שזה נדרש) מרוממות הא-ל (ועיין הקדמת ס' חוה"ל) ובמילא לא יקיים ר"ל אף פעם כל מצוות הנ"ל – ומה שלא נהנה מזה – פס"ד הוא, מצוות לאו ליהנות ניתנו.

ד) משא"כ עם נ.ל. בכל הולך בסדר טוב ומורה צמאוונו ונראים לו יותר עניני הדא"ח מאשר דיני השו"ע שהנם זעהר טרוקען.

וכאן מוכרחני לכתוב אשר על משמרתי עמדתי ואפי' בליל אור ליום ג' שבוע העברה אזרתי חיל ונסעתי אליו ולמדתי עמו וכ"כ שלט מוחי על לבי. . .

ואנא יברכני נא כ"ק אדמו"ר שליט"א שאזכה להתעסק בעבודות אלו מתוך

הרחבה והרוחה ומנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

ע"ז הואיל לענות: ד) **אזכיר עה"צ.**

ה) . . . כששב ממאנטרעאל לא התקשר עם ליובאוויטש באופן כמו קודם נסיעתו אך סידרתי שלום בין . . . והוא, והשבת שעבר שבת עמהם בראקוואי ואיה"ש ביום ב' בקר ב' אלול נוסע צלחה למילאן.

ע"ז הואיל לענות: ה) **באיזה הנחה נסע? (בנוגע חב"ד במילאן)**

ח) כאן מוצאני לנכון לשאול עוד הפעם האם מכתביי מזמן לזמן עם פרטים ופרטי פרטים אינם הכבדה על כ"ק אדמו"ר שליט"א והאם חפץ מכתביי אלה שלפעמים נראה כאילו הנני מכביד עליו.

- ע"ז הואיל לענות: **פשוט שנכונה הפרטיות וטובה.**

ה' אלול תשכ"א

כ"ק אדמו"ר שליט"א

א) . . . ויואיל נא כ"ק אדמו"ר שליט"א לברך . . . שיצא הפס"ד מאת השופט – שגוי הוא ואינו בעל בחירה – לטובת . . . ויהס קטיגור ויקח הסניגור מקומו וישחררו . . . תומ"י ויתנו ל . . . הסחורה.

שאוכל במהרה ליסע למקומי אויף דורכפירהן די כוונה עם כל צאצאיי כפי שכ"ק אדמו"ר שליט"א מבין אותה.

ע"ז הואיל לענות: **אזכיר עה"צ והרי הימים ימי רצון ורחמים**

א' דר"ח אדר תשכ"ט

א) כותב אודות שתי הצעות שידוך עבור הת' . . .

ע"ז הואיל לענות: **א"כ יבור ע"ד שתיהן ובהתאם לבירור יפעול.**

ה) אודות מצב החובות הגדולות ושכעת הנו צריך לגמ"ח גדול והיחיד שיכול לעזור הוא הרחמ"א חדקוב שיתן לי 2000 דולר עד סוף דעצעמבר וכו' וזה יעזור. (מאריך במכתב ש) . . . שכל פעם שמדבר איתו נותן לו רק על ד' חדשים ולא יותר. וכן עולה לו כסף לבחורים שמגיעים וכו', ולמשל הת' ק.ס. ששב מצרפת לפני י' שבט (וכנראה כי אין לו ניירות מתאימות).

יג) חיים לפידות הציג בקבוק יין לשלחו בש"ק מברכים העבר ולא זה לשמוע או להבין מה יעשה עם היין. וקצת חילק בין המסובין והשאר נשאר אצלו ושואל מה לעשות עם היין, קצת ישלח על ידי או פאליטשענקא למשפחות בבווענאס איירעס אבל מה לעשות עם השאר, ומדי דברי הנה נשאר אצלי ג"כ בקבוק וחצי מהמשקה שהעמדתי בי' שבט חלקתי קצת בי' שבט ובשבת שלאחריו אבל נשאר אצלי בקבוק וחצי.

- עבור ח.י.ל.ג. שהנו עכשיו בבווענאס איירעס ולא הי' לו שום בהצלחה בעסקים והי' חולה גדול וגם עכשיו רחוק הוא מבריאות הנכונה.

- כשהגעתי לכאן עוררתי את שני אחיו שם מהם עשיר גדול שיעשוהו משהו בשבילו ויקחהו משם למקום שיוכל לנצל כוחותיו בתורה ולזכות עוד יהודים ובנתים יהי' לו מה לאכול, מי שיכין לו וכו'.

- אודות י.ס. האם שילך ללמוד בלוד יותר מכאן, כי שמה המשמעת חזקה.

עכ"ז הואיל לענות:

הת' ק. ש.י' ס. – כדאי להתעניין שיקבל האזרחיות דכאן

היין שלא חילקהו עדיין – לחלקו בימי הפורים וכיו"ב (עכ"פ לפני חה"פ כמובן)

מר ג. שי' – אזכיר עה"צ (וכן שאר הפ"נ שכותבם) בל"נ. בדהתוהמ"ז באם ל"נ ביב"ח.

הגמ"ח (עה"ח) שכותבו יקבל מחצה עתה ומחצה בתחלת ניסן הבע"ל

כד שבט תש"ל

כ"ק אדמו"ר שליט"א

... אודות הבחור ח.ש. . . שיוצא עם הנערה ח.ח. (גיורת) ונתגיירה ע"י הרב נ. . . (אע"פ שעיקר לימודי' אצל רפורם) וניסו להסבירם שבימינו לא מקבלים גרים, אבל לא מבינים ולא מסכימים לכל זה. חוץ באם כ"ק אד"ש יגיד להם ברור שכן מקבלים גרים בזמן הזה הריהם גם מסכימים.

הגיעו לכאן היום ואמרו להם שפגישה עם כ"ק אד"ש תפוס עד חג הפסח, ואמרו להם שאני נמצא כאן כעת, והתקשרו אלי ובאו לביתי . . . הפסקתי לו לדבר באמצע הדיבור ואמרתי שאפי' שנעשה גיור ע"פ תורה, לא יוכלו להינשא ע"פ תורה כי אתה כהן ולכהן אסור להינשא לגירות.

והתחלתי לחקור ע"ד תפילין ושבט ואמר לי ששם תפילין כל יום ולפעמים מתפלל כל התפילה ולפעמים אין לו זמן ומקצר. היא גם אמרה שחפצה לשמור התומ"צ בשלימות. ואמרתי שלפי"ד לבקש היתר מכ"ק אד"ש לא יתן להם אף פעם. אלא שעליהם לבקש ברכה איך יתפרדו זמ"ז ויהי' להם הכח והעוז להפרד ולשכוח מכל הענין – והנני מבין שזה לא דבר קטן וספרתי שיש טרגדי' יותר גדולה מזה ולקחתי הכתובת והבטחתיים לכתוב לכ"ק אד"ש בעדם ושישלחו המכתב מהם.

ע"ז הואיל לענות: **אזכירם עה"צ שיתחזקו ויעמדו בנסיון הנ"ל, וישתדלו וימצאו כאו"א זיווגו הטוב לפניו, ואז יראו גם בעיני בשר איך שניצולו מצרה גדולה ביותר (שידוך זל"ז ח"ו וח"ו) ויבש"ט בכל זה.**

מכתב'ם
ורשימות

הרה"ת ר' בערל (דובער) ע"ה בוימגארטען, הרבה להתכתב עם ידידיו וחביריו לעבודת הקודש בכל קצווי תבל, מתחיל משנת תש"א ונמשך על שנות היותו קרוב לחצרות קדשנו עוד בחיי אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, וממשיך בזה ביתר שאת בהיותו עסוק בעבודתו הק' כשלוחו של כ"ק רבינו למדינת ארגנטינה מתחילת שנת תשט"ז, ועד ימיו האחרונים בשנת תשל"ח.

מכתביו ורשימותיו מחולקים לג' תקופות:

א) תקופת היותו "סמוך על שלחן אביו" בהסתופפו בצל קורת אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בשנים תש"א-תש"י, כא' מראשוני התמימים ביתות"ל המרכזית בארה"ב, ואח"כ בתור חבר ההנהלה.

מכתבים ורשימות אלו מלאים וגדושים בר"ד משיחות ויחידויות אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, וכמו"כ מדברימי חב"ד ויומני בית חיינו, ומיוחדות ומעניינות בפרט היו השיחות ק' שזכה לשמוע מפי ק' של כ"ק הריי"צ נ"ע בהיותו א' מיחידי סגולה שזכו ליכנס לפני ולפנים בזמנים מסוגלים ולשמוע בעצמו רוב שיחות ק' אלו מפי קדשו.

ב) בהיותו בצל קורת כ"ק אדמו"ר בשנים תש"י-תשט"ז (וכן לאח"ז מידי תקופה עד התחלת הכפ"ם).

מכתבים ורשימות אלו מלאים ביומני בית חיינו, שליחויות והוראות שונות שזכה לקבל מכ"ק רבינו בהיות פועל בהפצת המעיינות בתור נואם בחסד-עליון ברחבי הישיבות, האוניברסיטאות והסטודנטים, ובקרב חוגי אהב"י ברחבי ארה"ב.

ג) בהיותו עומד במס"נ כחייל על משמרתו בעבודתו הק' בשליחות כ"ק רבינו במדינת ארגנטינה בשנים תשט"ז-תשל"ח.

מכתבים ורשימות אלו, מלאים וגדושים ברגשי-לב שליח המסור ונתון לעבודתו הק', ואיך שהוא פועל במס"נ מידי יום ביומו בכל תחומי שליחותו, מסור ונתון למשלח בתור "עבד אברהם אנכי".

•

יחס מיוחד נודע מאת כ"ק רבינו לחבילת רשימותיו ומכתביו שכתב לידידו הרה"ח וכו' ר' צבי ע"ה שוסטערמאן (שנשלח בשעתו ע"י אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע לוואוסטער לייסד ישיבה, וראה בארוכה באגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ח ע' כב ואילך).

בשנים תש"א-תש"י הי' הרה"ח וכו' ר' דובער ע"ה מתכתב איתו מהנעשה והנשמע בחצרות קדשנו כולל ובעיקר ר"פ משיחות ויחידויות שזכה לשמוע מאת אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. לאחר יו"ד שבט ה'תש"י, ביחידות של הר"צ שוסטערמאן אצל כ"ק רבינו, ביקש ממנו כ"ק רבינו באם יכול לקבל מכתבים אלו. הרצ"ש ענה לכ"ק רבינו שנכללו במכתבי הרד"ב גם מ"שאר ענינים" שהתחלפו ועברו ב 770 וסביבותי' (ובלשונו "נארישקייטן"), וענה לו כ"ק רבינו שהוא "לא יביט בזה".

לפועל, הר"צ ע"ה שוסטערמאן שלחם לר"ד ע"ה בוימגארטען לעשות בו כטוב בעיניו ע"מ לקבלם בחזרה או העתקה מהם.

כנראה, שלח הר"ד ע"ה בוימגארטען כל החבילה כמו שהיא לכ"ק רבינו.

בשנים האחרונות נמצאו מכתבים אלו בתוך אותה מעטפה שנשלחה בשעתה, בחדרו הק' של כ"ק רבינו, ותודתינו נתונה למזכיר אגודת חסידי חב"ד העולמית הרה"ח ר' חיים יהודא שי' קרינסקי על שמסר לנו ממכתבים אלו ע"מ לפרסמם לתועלת הרבים.

מכתבים **אחדים** התפרסמו בעבר במזכרות לשמחות במשפחתינו, וכאן הוספנו לפרסם עוד הרבה מכתבים מתקופה ההיא ומשאר התקופות

(* תשורת הרה"ת ר' יוסף יצחק וצלחה חנה עמאר - סיון תשנ"ח, תשורת הרה"ת ר' שניאור זלמן וחנה גאנזבורג - אלול תשס"א (כמה מכתבים משם, נעתקו לקמון). תשורת הרה"ת דובער וחנה בוימגארטען - שבט תשס"ב.

(כנ"ל), ורובם ככולם מתפרסמים כאן **לראשונה**.

צורת כתיבת המכתבים היא בסגנונו המיוחד של הרה"ח וכו' ר' דובער ע"ה, ולכן, כמעט ולא נגענו בזה, ולא שינינו בתוכן דבר (לבד בשעת הצורך, או השמטת שמות אישים ועינים פרטיים וכיו"ב), ובאים כאן בצורת כתיבתם המקורית. המכתבים מתפרסמים כאן לפי סדר השנים שנכתבו על ידו.

•

יש תח"י עוד מכתבים ורשימות רבים מתקופה ההיא, ומשאר התקופות, ואי"ה יפורסמו בעתיד הקרוב בספר השלם.

ובהזדמנות זו אנו מבקשים לכל מי שיש תח"י ממכתביו או מרשימותיו של הרה"ח ר' דובער ע"ה שעדיין לא נתפרסמו, נא לשלחם אלינו (ע"מ להחזיר) כדי שנוכל להדפיסם ולהביאם לאור עולם.

א

בע"ה כה חודש כסלו תש"ב

ידיד נפשי באמת צבי שיחי' שלום וברכה!

אצלי החו"ש ואיה"ש יום ג' ויחי הנני שב לביתי כן יתן ד' לשמוע ממך
אך טוב נסו"א.

קטע ממכתב כק"ש מי"ט כסלו ש"ז:

"בטח זוכר ידידי עוז יקירי את אשר דברתי אתו עמו, כי
הנני מוצא לנחוץ וגם למוכרח לסדר התועדות מגזע אנ"ש אלו
המכירים רק את השפה האנגלית ולשוחח עמהם בעניני חסידות
חב"ד, פארטראגען אויף דעם יסוד וואס איז חסידות בכלל און
חסידות חב"ד בפרט, און די ערקלערונגען זאלען זיין צוגעגליך,
זיי זאלען דאס באגרייפן. ואז דברנו בזה אשר יתבונן בזה ויציע
לי הצעה איך לסדר את הדבר, ובינתיים - ל"ע ול"ע - נחליתי,
ועתה כאשר השי"ת בחסדו חסד חנם שמע את תפילותיהם של
ידידי עוז ה' עליהם יחי' וימלא את ברכותיהם להעמידני בשעה
טובה ומוצלחת, בשביל מילוי עבודתי בהרבצת תורה ביר"ש גליא
ודא"ח, והתעוררות טובה בתיקון המדות ע"פ התורה באהבת
ישראל ובפרט ע"פ תורת החסידות, הנה צריכים לייקר את הזמן
ולהתיישב איך לסדר וגו' בעזה"י דבר זה.

זהו כמעט הענין הראשון מכק"ש אחר חליו. השי"ת ישלח דברו וירפאהו
בקרוב ממש רפואה שלימה אהן פירושים.

ידידיך הדו"ש ל"ת ל"ג כבימים ההם בזמן הזה,

דובער בוימגארטען

ב

בע"ה כ"ח טבת תשג"ה תו"ת ליובאוויטש ברוקלין יע"א

בהמשך ממה שכתבתי תמול לילה קבלתי מכתב מכק"ש אודות הבחור מוירדזשיניא שספרתי לך קודם שנסעת מכאן ושם כתוב אלי דברים יפים מאוד. גוף המכתב הוא מונח אצלי בבית ע"כ א"א לכתוב לך ככתבו וכלשונו.

והנה לך קטע ממכתב כק"ש לרז"ג, וז"ל: "ת"ל אשר התל' שיחי מצליחים בלימודם וביר"ש, כי הוד כ"ק אבותי רבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע שומעים תחנון תפילותי בבכי מעומקא דליבא ונושאים רנה ותפלה לפני כסא מרום בעדינו בתוך כללות אנ"ש שיחי, כי יחוס השי"ת וירחם עלינו ויצליח עבודתנו להרחיב גבולינו בתל' בעלי כשרונות העלולים לקבל עומ"ש להצליחם בלימוד ביר"ש ובד"א... ולא אפונה אשר כל אהובי וידידי האמיתיים צמודי לבבי ואהובי נפשי העוסקים בתו"ת, מהמכהנים במשמרת הקודש הם בעניינים הרוחניים, בנגלה ובדא"ח, והן בעניינים הגשמיים, ואנ"ש שיחי המסורים ונתונים בהחזקת תו"ת, יודעים את לבבי הנשבר והנדכה בגלות דגלות המר הזה, אשר החשך ר"ל יכסנו והקרח הנורא יקיפנו כי כל חיי נפשי תלויים ממש אך ורק בהרבצת תורה ויר"ש והדרכת התל' יחי' ברוחה של תו"ת בעבודה שבלב, בהם אהגה כל הימים ובהם תלויים חיי ממש והם - ידידי הת' והתל' יחי' רק הם מעניינים אותי, והנני מזכירם בכל עת מצוא. והשי"ת יהי' בעזרינו בגו"ר" עכ"ל ככתבו וכלשונו הקדוש והטהור.

והי' עוד מכתב מכק"ש - נוסף על ב' המכתבים אודות ענין העישון שכבר נודע לך מסתמא - מכתב אל הרמ"מ שליט"א שכל התל' מוכרחים לקבוע שיעורים ללמוד נ"ך וש"ע אדמו"ר הזקן נ"ע, תלמידי המתלבטתא - היינו אותן שלימודים שיעור, צריכים ללמוד ד' פעמים בשבוע נ"ך וג' פעמים בשבוע ש"ע בכל יום ויום לג' רבעי שעה תוך הסדר, ובכל ב' שבועות יתבחנו. ותלמידי הבית המדרש, היינו אותם הלומדים בעצמם, ד' פעמים ש"ע וג' פעמים נ"ך לג' רבעי שעה בכל יום חוץ לסדר והם לא יתבחנו כ"א יתדברו ביניהם איזה פעמים. וכולם צריכים להתלמד לכתוב

כי אינם יודעים נ"ך ואינם יודעים כלום מהמעשה אשר יעשון ואינם יכולים לכתוב.

זה הכלל – כק"ש נעמט די ישיבה אין די הענט. נכון שתעתיק את הקטע הנ"ל כי יקר הוא.

ת"ש למשה וזוגתו.

בברכת לת' לג', ידידכם דובער

ג

בע"ה א' בשלח י"ב שבט תשג"ה

לכבוד ידי"נ התמים המהולל מהור"ר צבי שיחי' הלוי שוסטערמאן

שלום וברכה! אחדשה"ט,

במענה על מכתבך שכתבת "הכזה חסידישער בחור", הנני מכחיש בהכחשה גמורה שמעולם לא טענתי שאני חסידישער בחור אני רק מבטל זולתי אבל אינני אומר שאני חסידישער בחור ובהנוגע לעינינו הנני אומר עוד הפעם שנתייאשתי.

כקאד"ש שאל מרש"ל מה נשמע אודות פאגעלמאן וזה הכל, אבל הדרעפט בארד אינם יודעים שבלעדיך אינני לומד מסכת חולין וע"כ אינם ממהרים לשלוח לפאגעלמאן את שטר שחרורו.

כמדומני כתבתי לך שהנני מתחיל ללמוד יו"ד ואני מקוה שבעת נסיעתך למחננו בכאן אי"ה במהרה אזי אוכל לפתותך ללמוד יורה דעה עמדי.

היום בלילה בא הנה הרש"ג והי' משוחח עמנו בדא"ח, ואמר לנו פשוט בהמאמר אדון עולם, ששם כתוב שקודם בריאת עולם הי' צופה הא"ס ב"ה ועבודת הצדיקים וע"כ ברא העולם ואח"כ כתיב שם בעבודת ישראל בתמימות, ואנחנו בלמדנו שם התפללנו על שינוי המאמר, דכאן כתיב עבודת הצדיקים וכאן כתיב תמימות. והוא ביאר שקודם בריאת העולם הי' באופן כזה אשר לא הי' צריך להעלאת מ"ן וע"כ באותיות הענין הי' משתוקק לעבודת הצדיקים אבל לאחר ברה"ע הרי עבודת האנשים פשוטים שזה נכנס בגדר עבודת בעל תשובה למעלה מעבודת הצדיקים כי צדיקים קשה להם להגיע לקב"ע יותר מאנשים פשוטים. הגם שהוא טוען עליו א . . . מ"מ לפעמים אומר ענין בדא"ח שזייער געשמאק לשמוע.

אצל השולחן, סיפר כ"ק אד"ש מעשה מאדמוה"ז שבהיותו ילד בן ה' או ואו, התחיל לחבר פירוש עה"ת כולל בקיצור פירש"י רמב"ן ואבן העזרא והי' הולך לזקנו ר' משה שהגם שהי' מנגד מ"מ הי' למדן גדול ומתחנן אצלו שילמוד עמו. כשנגמר הפי' הלך ושרפו, ומפני מה שרפו כי ראה בחלום והנה ג' אנשים נצבים לפניו ואומרים לו שהיכליהם בג"ע הולך

ומתרוקן, והכל מתנהלים אליו - והג' פי' רש"י רמב"ן והא"ע, וכששמע זאת מיד שרף פי'. וראה שנית בחלום והם אמרו לו שבזכות זה יזכה לכתוב פי' וואס די גאנצע וועלט וועט זיך ציהען נאך איהם.

כשאני כותב מגילתי זאת, עומד יודא צבי פאגעלמאן ע"ג ובכי' תקיעא בלבו מסטרא חד על גורלך המר ועל שהוא אינו מקבל שטר שחרור ושמחה תקיעא בלבו מסטרא אידך, על שהוא סמוך על שלחן אד"ש.

והוא מבקש שתשאל מהרב משה יצחק העכט שליט"א אם קיבל הפעקעדזש עם הציצית והמזוזות ומדוע אינו עונה ע"ז, ואולי לא קיבל הלא יש לנו קבלה מהאינשורענס ונוכל לקבל ממון ודו"ק. ואם קיבל, הלא מן היושר שיכתוב וישלח לו ממון.

ולך אני אומר שאם אתה אוכל ולן בבית משה העכט לעולה גדולה תחשב לך צריך אתה לשלם לו.

יותר אין לי מה לכתוב בברכת לאלתר לגאולה מגלות וואוסטער.

הנני ידיך כל הימים, דובער בוימגארטען

ד

ב"ה י"ט שבט ב' נעשה ונשמע (תשגה)

פה תו"ת ליובאוויטש ברוקלין יע"א

לכ' ידי"נ באמת התמים וגו'

מוהר"ר צבי הירש שיחי' הלוי שוסטערמאן

שלום וברכה אחדה"ש, בהמשך רייד קדשו של כקאד"ש אחר תפלת מנחה ביום היא"צ, הנה פתח ואמר המעשה הזאת.

סיפר לי רשב"ץ ששמע מר' אייזיק נ"ע שהוא הי' באתו מעמד בליל ט' כסלו בשנת תקנ"ד גמר אדמוה"ז את ספר התניא. התחילו בשנת תקנ"ג ער"ה כשנולד הצ"צ והסדר הי' שהי' אומר ב' פעמים בשבוע דא"ח, בליל ג' וביום ש"ק, בליל ג' לבני ביתו וליחידי סגולה וביום ש"ק הי' אומר לכללות אנ"ש, והי' אומר הדא"ח דספר התניא, דכך מקובל שד' שנים אמר את הדא"ח דתניא וגמרו בט' כסלו תקנ"ד, ועשר שנים צרפו ולבנו והכינו לדפוס. ובאותו הלילה אמר עד "בית שני" שזה באמצע פרק כ"ג דתניא והי' אז א גילויים דיקער פארברענגען ורקדו החסידים שעה ארוכה.

והר' פנחס רייזעס לקח אז את האמצעי (נ"א הצ"צ) על כתפיו ורקד עמו, ואמר אדמוה"ז אז דו ווילסט קענסטו עם נעמען נאר ער קען זיין שטעטל אליין באשטיין. ואמר אדמוה"ז גן נעול גל נעול והתפלאו החסידים, אבל ס'איז געוען בא אזא מעמד ומצב וואס ניט מ'האט גקענט איבערפרעגען אדמוה"ז, ניט האמצעי. וגם האמצעי לא הי' יכול איבערפרעגען מאביו, ושמחו ורקדו והתועדו כל אותו הלילה. והאמצעי נ"ע אמר ביאור גל נעול קאי על רשב"י שנתעלה בל"ג וכשכתוב עד הג"ל הזה וג"ל עד, וידוע שהוא קבל על עצמו כל מה שיהי' מהאבות ביז עם און שפעטער וזה גילו הבעש"ט והמגיד בהבפועל, ואדמוה"ז בהג"ן פרקים דתניא.

והתניא מסיים בהאותיות אש שלהבת כמ"ש במ"א ואמר אד"ש שיש ב' מיני אש, אש קרורי ואש שלהבת חם. וזה האש החם יאיר לנו את הגלות החשך והקר ובקרוב נקבל את משיח צדקנו עמו. אח"כ הי' דיבור בפרק

* (ראה ספר השיחות תש"ג ע' 23.)

כ' דתניא בענין אותיות מעלימים ואותיות מגלים מה שאינני יודע בטוב, וא"א לכתוב השכלה.

בשבת הלזו פ' בשלח דבר כק"ש והתאנח על שאינו יכול לפעול באמריקה, ואמר שבאמריקה יכולים לפעול יותר מבארץ ישראל רק שאין לו גענוג מענטשען צו ארבייטען.

וסיפר שקודם שנתקרב הבעל תולדות י"י להבעש"ט, וידוע שהבעש"ט השתמש עם מלאכים ואל"ה הנביא כמו האבות. ופ"א בא איש אחד והתולדות ושאל לו וואס הערט זיך מיט געזונד? ונענע התולדות בראשו און האט געמאכט מיטן נאז. ושאל וואס הערט זיך מיט פרנסה? וענה כנ"ל. ואמר לו האיש פארוואס נעמסטו אוועק דעם אויבערשטען פרנסה, כי כאו"א יושב על פרנסה זה יושב על 50 דאלאר וזה יושב על 100 דאלאר ועל האא"ס כתיב "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל" און דו קדוש אויף וואס זיצט דו - על תהילות ישראל כששואלין ממנו וואס מאכסטו ווי פיהלסטו עונה ב"ה, ומ"ב"ה"ס יש לרבש"ע פרנסה. ואח"ז אמר הבעש"ט להתולדות, הלא שלחתי אליך את אליהו הנביא והוא אמר לך כנ"ל.

פ"ש למשה ולמשפחתו

לאלתר לתשובה ולגאולה, ידיך באמת דובער

ה

בע"ה ח' ניסן תשג"ה ג' מצורע

רייד מה שדיבר כק"ש אל התל' מערי השדה קודם נסעם צלחה לביתם:

קודם שאל האם אלו הם כל הנוסעים לביתם וענוהו כן. ואמר: אייערע רביים האבן אייך אנגיזאגט וואס צו טאהן אין דערהיים, נאר איך וויל אייך אנזאגען בקיצור. יעדער כשר'ע ת"ת און ישיבה איז א בית ד'. ביי אונז אין גלות איז דאס א בית המקדש מעט, א חדר וואו מ'לערנט און א ביהמ"ד וואו מ'לערנט איז אין גלות א ביהמ"ק מעט. די ראשי ישיבה רביים משגיחים און משפיעים זיינען די כהנים און די תלמידים זיינען די פרחי כהונה.

אין ביהמ"ק איז גיווען די עבודת הקרבנות וואס די מעשה הקרבנות איז געווען ווייס מען דאך, וואס דאס איז פון פסוק אדם כי יקריב מכם קרבן לד' אז מ'זאל פון זיך דערנענטערען צום אויבערשטען און צו תורה.

אין בית שבנה שלמה זיינען געווען די פענסטער שפופים (שקופים) אטומים. דער טייטש פון שקופים אטומים איז די וואס האבן גילערנט נ"ך ווייסען, און אויב איר האט ניט גילערונט דארפט איר לערנען און וויסן. די גמרא זאגט וכי לאורה הוא צריך, דער חילוק פונעם בית המקדש ביז א בית פרטי – אין א בית פרטי זיינען די פענסטער אריינצוברענגען ליכט פון גאס אין הויז נאר אינעם ביהמ"ק איז געווען צו באלייכטען די גאס מיטן ליכט פון ביהמ"ק.

איר גייט אהיים איז חוץ דעם וואס איר דארפט מקיים זיין מצוות און בפרט מצות המועד דארפט איר מקיים זיין מצות כיבוד הורים ניט נאר כבוד הורים, נאך אויך כבוד מורים. איך פארלאנג פון אייך אז איר זאלט ניט פארגעסן ניט און איך זאלט טראכטן פון אונז אזוי ווי מיר און מיר בפרט פארגעסן ניט און אזוי ווי מיר און מיר בפרט טראכטען וועגען אייך און ווילן מיט אייך וויסען אז איר פירט זיך מיין תלמידים פון ישיבה,

(* ראה ספר השיחות תש"ג ע' 51.)

אז איר וועט מאכן א סביבה ארום זיך א ווארעמקייט און אז יעדער
תלמיד זאל קומען צוריק מיט נאך א תל'.
פארט געזונטערהייט אהיים און אויך זייט געזונט און איך ווינטש אייך
א פרייליכן און כשר'ן פסח.

1

בע"ה יום הולדת את אדמו"ר מוהר"ש
יום התחלת כתיבת ס"ת של משיח – תפארת שבתפארת – פה תו"ת
יצ"ו תשגה מאד

לידיד נפשי באמת ר' צבי שליט"א שלום וברכה!

באמת אחרי קבלי מכתבך גמרתני אמר שלא לכתוב עוד כי תפסתי ממכתבך שנפשך עליך מאד עגומה ומכתביי תחת שיעודוך אדרבא למשא ולעול יהי' לך. אבל עכשיו יש ענינים שלדעתי נחוצים מאד שתדעם. ויש עוד ענינים יפים במאד שאם לא אמסרם לך עכשיו אשכחם וממילא תהי' חסר אותם, ע"כ אני כותבם ואיה"ש לא אטרידך עד שיהי' אצלך בעסערה צייטען.

כ"ק אד"ש ציוה, שבליל ב' דר"ח יהי' התוועדות אבל הי' אז בלעקאוט ולא נסתדר הדבר. רק ביום ב' דר"ח הי' בשעה 3:00 בצהריים התוועדות בבית ר' ישראל דער "קליינע משפיע" שיחי', ובלילה, פי' מוצאי ר"ח י"ז לעומר הי' התוועדות בישיבה.

תחילה הי' ראש המדבר רש"ל דער גרויסער משפיע שיחי' ואח"כ הופיע הרמ"ש חדב"ן שיחי' והוא הי' אח"כ ראש המדברים. בדרך כלל דבר כדרכו דברים מתוקים במאד מאד אבל תוכן הדיבורים הי' סיפורי מעשיות של המהר"ש נ"ע, ובד"כ הי' ההנהגה אצל המוהר"ש נ"ע א בעל שם"סקע הנהגה. והרמ"ש שיחי' סיפר הרבה דברים מה שכתב חמיו כקאד"ש אליו, ובע"פ מה ששמע ממנו שליט"א.

ראשית כל הי' המדובר מה שעד המוהר"ש הי' מתנהגים האדמור"ם נ"י בעניות. גם הצ"צ התנהג בעניות ולא בהתרחבות ובהתפשטות. והמוהר"ש התחיל גם בחיי כ"ק אביו לגור בהתפשטות. ובשעת בנותו את ביתו עשה החלונות רחבים וגדולים במאד, ושאלו הצ"צ אלו למה? וענה בכדי ס'זאל זיין ליכטיג. ואמר הצ"צ, הלא ביים זיידן דעם אלטען רבי'ן הי' חלונות דקות וקטנות במאד? וענה מסתמא איז גיעווען ניט ליכטיג. ואמר הצ"צ ניין ניין, ס'איז געווען ליכטיג ליכטיג.

כשהי' תינוק בן ח' שנה למד בחדר יחד עם המגן אבות ועוד מבני אחיו שהיו זקנים ממנו. פעם שאל המלמד דרדקי קושיא אחת מכולם וביקש

שיאמרו תלמידיו תירוץ ע"ז. ואמר המהר"ש שמקודם יאמרו הם ואח"כ יאמר הוא. והם כולם לא ידעו לענות מאומה והמהר"ש אמר אז תירוץ גדול שהמלמד נתפעל במאד מאד. התל' התקנאו בו כי הם היו זקנים ממנו והוא ידע יותר מכולם והתחילו לבכות. ואמרו, שבאמת הוא אינו למדן גדול מהם רק שהמלמד בידעו כי הוא המוזיניקעל של הצ"צ והם רק נכדיו ע"כ מכבד לו ביותר, ורצו למהר"ל אביו של המגן אבות בבכי'. המהר"ל נכנס להחדר והציע לפני המלמד דיבוריו של בנו – והנה בעוד שהם רצו, אמר המהר"ש שהוא אינו רוצה ללמוד עם הילדים האלו יותר, כי הוא יודע היטיב מהם בפעם הראשונה והם צריכים לומר להם ב' וג' פעמים, ושיש להם פארשטאפטע קעפ. המלמד אמר למהר"ל שהוא אינו מכבד לו, רק שהאמת שהוא ענה בטוב וספר לו הקושיא והתירוץ וגם המהר"ל נתפעל, אבל אמר לו מדוע תאמר כדברים האלו? וענה מהר"ש, מה אעשה אם יש להם פארשטאפטע קעפ. ויאמר המהר"ל הלא אחיך הגדול אני ואיך תבזני בבני? וענה המהר"ש אתה זקן ממני בשנותיך - דו ביסט עלטער פאר מיר מיט דיינע יארעהן און איך בין עלטער פאר דיר מיט'ן טאטענס יארהען.

וגם ספרו כי הי' יכול לקרוא תוי הנגינה יפה מאד ושהי' שנייטצער גדול וגם בזמן אדמו"ר נ"ע הי' המנורות chandelier שלו תלויים בליובאוויטש.

דרכו הי' להיות בשעה השמינית העכט ווייט נאך'ן דאוונען והי' נוסע שפאצירען בכ"י תמיד. פעם אחת אמר לר' מאניע מאנסזאהן שצריכים לנסוע לפאריז, ויסעו לפאריז. בבואם שמה, קרא המהר"ש בשם את פארק אחד ואמר ששם צריכים לנסוע. והפארק ההוא לא די שלא עלה על הדעת שאדמו"ר קדוש ילך שם אבל אפילו איש פשוט לא הי' הולך שם מעולם כי שם הי' שטופי . . .

בבואם להפארק, לבש המהר"ש את המשקפים שלו והביט כה וכה אויף אלע זייטען, ואח"כ נסעו בחזרה להאטעל. והמהר"ש פשט את משקפיו והלך החוצה ור' מאניע לקח המשקפים והביט בהם וראה שהם אבנים טובות ורק מראיהם כזכוכית וא"א להביט ע"י, ואמר ר' מאניע ווי א רבי קען זיך פארגינען.

פ"א בלמדו סוגיא אחת אמר לו הצ"צ האסט שוין דעם ענין אויסגיהארעוועט וענה איך זעה ניט וואס ס'פאראהן צו הארעווען. ואעפ"כ מכיון שהצ"צ אמר הארעווען ישב עוד הפעם על אותה הסוגיא עד שנעשו "פליעמעס על מצחו", ואח"כ אמר הצ"צ שוין גינוג, ווייזט אויס אז דיר איז עס ניט נוגע.

דרכו של ר' מאניע מאנסזאהן הי' להתפלל עד שעה 2-3. פ"א אמר לו המהר"ש שיתכונן כי מחר נוסע בשעה 8 בוקר. האט ער זיך אנגיחאפט פאר'ן קאפ 8 אזייגער זיין פארטיג מיט'ן דאוונען, אבל אז דער רבי זאגט איז פארפאלען. ואיך שהי' נסע עם המהר"ש בשעה 8, ויאמר המהר"ש מ'זאל פארפארין צו דעם האטיל, ויתפלא ר' מאניע מאד איך יחן כ"ק אדמו"ר בהאטעל כזה. ואח"כ אמר המהר"ש נלך למטה בהבאל קארידאר ballroom, ושם היו נקבות גלויי ראש זרוע וגם גלויי לב ושוק וזכרים אוכלים נבילות וטריפות גלויי ראש רח"ל, ויאמר המהר"ש נשב שם אצל טישל קטן, וישבו שם. ואצלם הי' עוד טישעל וישבו שם איזה אנשים ושחקו בקרט'ן ושתו יין ושתו ושחקו ושחקו ושתו.

ואחר שעה גדולה פנה המהר"ש לאחד מהם, ואמר: יונגערמאן יין נסך טאר מען ניט טרינקען. והוא כלא שמע כלל, שחק ושתה הלאה. והתפלא ר' מאניע מאד שידע אדמו"ר באיזה שולחן ושידע שהוא יהודי. ואח"כ אמר עוד הפעם המהר"ש: יונגערמאן יין נסך טאר מען ניט טרינקען והי' כנ"ל. ובפעם הג' אמר, יונגערמאן יין נסך טאר מען ניט טרינקען און ס'איז א רחמנות אויף דיין נשמה, ותיכף ומיד אמר להר' מאניע קום מיר צוריק גיין צו אונז אין צימער, והלכו להם לחדרם. ואח"כ בא אותו היונגערמאן ושאל אי' הוא האיש שדיבר אלי בהבאל קארידאר, ויאמר לו ר' מאניע אם לא תגיד לי מה מלאכתך ומי אתה ומי הביאך הלם לא אגיד לך איפה הוא האיש. ויאמר לו היונגערמאן בקשה שלא תטרידני רק תאמר לי תומ"י אי' הוא האיש. ויראהו על המהר"ש ונכנס למהר"ש ושהה שם שעה ארוכה, ונסעו המהר"ש ור' מאניע בחזרה. ולאחר זמן נתודע שזהו האיש נעשה לבעל תשובה ויוצא חלציו היו משפחת . . . מפאריז שמהם היו יראים ושלימים והי' מהם הרבה טובות.

וספרו הרבה מעשיות עוד, אבל הארכתי כבר בזה יותר מדי והלואי שתמצא מלאכתי חן בעיניך ולא יהי' כל טרחי עליך רק למשא.

עוד מעשה אחת לא ממהר"ש ואסיים, והיא מר' מאטעלע טשערנאבילער והוא הי' גבר חלש ואביו גזר עליו שלא ילך למקוה בעי"ט, ואח"כ שמע אביו שדוקא הלך. ויסע אליו וישאל לו מדוע, ויען לו שהפעלדשער אמר לו שמותר. ויחר אפו על הפעלדשער, ויאמר הלא כל הדאקטוירים הרופאים הגדולים אמרו שלא ילך למקוה והפעלדשער הלזה אומר שילך. וישלח ויקרא להפעלדשער ויאמר הפעלדשער הן אמת, אבל שמע בשם הבעש"ט אז איין מאל טובל'ען קען נישט שאדען. ויאמר הלא אתה פעלדשער ואיך הרהבת עוז להתערב בענינים לא לך, הנח ענינים לנו ואתה התעסק ברפואות. ויען ויאמר אבל ראיתי אז אויפ'ן בעש"ט קען מען זיך פארלאזען.

כי פעם התעכב על יוהכ"פ תל' א' מהבעש"ט דרך עירו ור' דוד שמו ולא נודע אם ר' דוד לייקעס או ד' דוד האראדאקער. ויהי בבקר שתי סכום רב בסעודה כמו ט"ו כוסות טיי של י"ש ואח"כ בסעודת הערב, סעודת המפסקת שתי עוד הפעם כזה ונדמה להפעלדשער שבדאי לא ילך לכל נדרי והדומה, ורק ספק אם לא יהי' חולה וישכב תחת השלחן כשיכור. ואחר ברהמ"ז הלך לביהכנ"ס ור' דוד הנ"ל עמד אצל העמוד כל הכ"ו שעות ולא זז משם ועבד כל עבודתו בהתלהבות גדולה. ואמר הפעלדשער אם יוכל הרב היינו הבעש"ט להעמיד תל' כאלו מעג מען זיך אויף עהם פארלאזען.

... והאמת הוא כי כל שאיפותיו הוא רק להביא ע"י לפועל חפצו ורצונו של כ"ק אד"ש מאור חיינו, אבל מ"מ צריכים להשתדל להיות בכאן אצלינו לא לעשות . . . זיך ארויסדרייען מכ"ק אד"ש כי זה שטות גדול ונורא רק עם רשותו אבל אל תשב רוהיג רק עבוד בזה. ואני בידעי טעמך מסתרי ועמקי מכתבך, ראיתך במצב שאתה עומד בה ובאמת הרגשי א"א למסור רק לך היא בל"ג ממש ואני יודע טעמך ורק בעבודתך ובשחוק קל הרוחש על שפתיו הק' של כ"ק תתנחם.

ותשאר בחו"ש ובברכת ידיך ואוהבך בל"ג חפצה המצפה לשמוע ממך בשמחה,

דובער המאחל לך לאלתר לגאולה בפרט ובכלל
תפ"ש למשפחת העכט

ז

בע"ה מוצש"ק אמר תש"ד

לכ' יד"נ באמת מוהר"ר צבי שיחי' שלום וברכה
אוכל להודיעך שביום ה' לעת ערב הי' התוועדות כק"ש עם אנ"ש
בביהכ"ס הקטן ששם הי' לומד הרז"ג מלפנים והי' יפה מאוד. תוכן
הדברים הי', אכתוב רק קיצור דקיצור.

קודם אמר שאצל חסידים הי' בכלל א מזונות סעודה קודם מעריב א
שווערע ענין. ר' הלל אמר אז ס'זיינען פארן א סאך טעמים פארוואס מען
דארף נעמען א חסידישע ביסעל משקה פאר מעריב, איינס ווייל ס'גיט א
התעוררות צום מעריב און פאר ספירה אוודאי.

מכיון שהזמן קצר אגמור עכשיו כי הריני יושב ואינני יכול לזכור כלום
הגם ששמעתי הכל בטוב מאוד, איה"ש אשתדל לשלוח כל הדברים של
כק"ש.

בכאן הכל על מכוננו, החום גדול ונורא. ביום ד' דשבוע זאת יסע מ"ז
גרינגלאס חזרה לביתו.

דובער ל"ג

ח

ב"ה א' קרח תש"ד

כ' יד"נ באמת צבי שיחי' שלום וברכה אחדשה"ט,
ראשית כל אודיעך שנסע הרש"ז העכט חזרה לשיקאגא רק אשתו
וב"ב נשארו בכאן, גם מרדכי אלטיין עדיין הוא בכאן ואין לו שום משרה
עדיין.

ועכשיו להגדיכטע, באמת חפצתי לכתוב תומ"י בצאתי מן הקדש פנימה,
אך מכיון שהייתי נוסע למאנטריאל על החתונה הי' בדעתי על הדרך חזרה
ממאנטריאל ליסע דרך ראטשעסטער ולהיות אצלך ושם אסבירך הכל, אך

(* ראה ספר השיחות תש"ד ע' 60.)

כיון שזה עכשיו אסר הרש"ג עלי את הנסיעה לשם מוכרח אני לכתוב לך הכל.

ראשית כל תדע שזה אמר כק"ש לשלשתינו הבי"ד ביחוד והענין צריך להיות בסוד גמור, וההיתר שאני מגלה לך הוא שכיון שהרמ"מ פעלדמאן מגלה לאחיו מר איציק נ"י ע"כ כיון שאתה קרוב יותר מאח ע"כ בצדק אני מגלה לך רק שתהי' בסוד גמור. והגם שמסתמא גם בלי הוראת היתר הייתי מגלה לך מ"מ מכיון שיש לי היתר מה טוב.

כק"ש קראנו ויאמר לנו שזה עכשיו הי' אצלו הלאיער (זה הי' ביום ו' עש"ק שלח שעה 4:15 עד שעה 4:55) העכט, וישאלוהו כק"ש כמה יש מתל' הישיבות ששייכים להדרעפט, ויאמר 5000. ואנחנו אמרנו לכק"ש שזהו גוזמא גדולה ואין כ"א בכל מכל כל, ח' מאות.

ויספר לנו כק"ש שפעם נסע עוד בחיי אאמו"ר נ"ע לפעטערבורג לעשות טובה לאיש אחד רב. ויבוא אל שר אחד פנימה ויבקש ממנו שישחרר את הרב הנ"ל. וישאל השר מדוע צריך לעשות לו טובה, ויאמר כק"ש מפני שהוא א שוואכער און א לערנער, ויוציא השר מכיסו נייר – א דעקרעט ישן סחוף ובלוא, ובקושי קראו בו שזהו חוק ישן ברוסיא שכל כהני הדת הי' מאיזה רעליגיע ומפלגה שיהי', חופשים הם מעבודת הצבא.

מובן מאליו שברוסיא הי' הרבה רעליגיעס, הי' מחמדאנער, מוסלומאנער, פראוואסלאנער, קאטולישע ועוד הרבה, אבל זה אינו נוגע לנו. ובשמעי זאת, מספר כק"ש, גמרתי שצריך אני לנסוע תומ"י לכ"ק אאמו"ר נ"ע ולהגיד לו וכן עשיתי. ומיד (זה הי' בשעה 3-4 בלילה) נסעתי ומסרתי הדבר לכ"ק אאמו"ר נ"ע. ומיד שלחנו שלוחים בחשאי לכל העיירים כמו לח"ע גראדזינסקי בעיר ווילנא ולפאלטאווא ועוד הרבה עיירות ואספנו חומר כמה רבנים יש. והשרים בפ"ב החליטו שכ"ק אאמו"ר נ"ע ור"ח בריסקער ועוד אחד וזה יהי' או ר' שמואל מיכל טריינין או ר' שמואל גורארי', הג' האלו יהי' אחראים בנפשותם אם יארע פאלשקייט אחד אזי ימסרו הג' אלו לא לציוויל געריכט כ"א לקריגס געריכט, ושם אין כ"א או חיים או ח"ו ההיפך. ובע"ה הוצאנו לחרות אז כו' אלפי אנשים רבנים חזנים

(* ראה ספר השיחות תש"ד ע' 139 ואילך, ותורת מנחם התוועדיות חי"ב ע' 30 ואילך.

מגידים וכו' ברוסיא.

אח"כ חפץ שנספר לו ממעשינו, ובגמרנו אמר זיי זיינען קאלט זיי וועלען זיך אנווארימען, וסיפר לנו שמכל דיבור דארף מען עפעס לערנען ואפילו מגלייכווערטעל.

ואמר, בלויבאוויטש בהיותי מנהל הי' לכל או"א משרה מיוחדת, כמו הראש ישיבה הי' לו תפקידו המיוחד והמשגיח דנגלה הי' לו תפקידו המיוחד לו, וכן המשפיעים והמשגיחים דדא"ח הי' להם תפקידם המיוחד להם, וכן המשרתים והכותבים בהקאנטאר הי' להם תפקידם המיוחד להם וכן הבוכהאלטער וכן כולם. ופ"א בשתי שבועות הייתי עושה אסיפה עם הנהלה גשמית, ופ"א בשני שבועות הייתי עושה אסיפה עם הנהלה הרוחנית (חסר סיום המכתב).

ט

בע"ה ת"ת שבת"ת תש"ה כ' ידי"נ באמת צבי שיחי'

שלום וברכה!

מה נשמע אצלך, אצלי יעזר השי"ת כעת . . . אינה בבריאות הנכונה והיום כל היום כולו הייתי כלוא בבית להשיג על . . . ועל . . . מה שבקשת שארשום לך את הרייד מחגהפ"ס העבר, זה כעת א"א, כי קשה לי לקבץ את מחשבותי ובפרט שלא שמעתי בטוב, כי הוצרכנו לעמוד מרחוק ולא לגשת אצל כ"ק עט"ר אד"ש, מסיבות שלא לגשם את האויר שהוא נושף ועדיין אינו בקו הבריאות, ישלח השי"ת תומ"י דברו וירפאהו ברפ"ש. רק קיצור דקיצור זעיר שם זעיר שם למען החיות את נפשך הצמאה.

במכירת חמץ חקר כק"ש אם כשיבוא המשיח יהי' אז ג"כ ענין מכירת חמץ לנכרי, ויאמר הרש"ל מדוע לא הלא מצוה ככל המצוות היא, ויאמר כק"ש איך שיהי' יבוא וכשיבוא אז נראה איך יהי'.

בכלל שולחנות הקודש בכל ימי החג, הי' נושא ענין אחד אהבת ישראל ובכלל מאנט ער אהבת ישראל בהפלגה.

ובהיות שקשה עלי במאד לזכור מחגה"פ אפסיק ואכתוב מה שאמר לנו כק"ש ביום ד' העבר כשנכנסנו. תחילה פתח ואמר והמשכילים יזהרו כזהר הרקיע אלו מלמדי תינוקות, ואח"כ בין הדברים אמר פון זיי (פי' לעשינסע ופייסאחאוויטץ) פארלאנגט מען אויך, נאך מער קען ביי זיי ניט מאהנען. ביי אייך אבער תמימים, אייך האט דער טאטע גיקויפט אהער (פארקויפט אהער) און מ'דארף טאהן מיט מס"נ. וואס מיינ איך מס"נ? אודאי דארף מען ניט מפקיר זיין פרנסה, מען דארף האבען פרנסה. מס"נ מיינט אויך ניט טאהן איבער די כוחות נאר דאס וואס מען טוט זאל זיין גיטאהן, ע"ד ווי ביי חסידים א באאנד איז דאך דאס ביי זיי א נדר ע"ד רבים – אזוי איז די עבודה אין תו"ת, נדר ע"ד רבים.

וכעת אין הזמן מתאים על יותר.

ידיך הקשור בעבותות אהבה וידידות דובער

אודות המצה עדיין לא עסקתי בזה.

,

ב"ה מוצאי ש"ת ה'תש"ח

ידידי ואהובי באמת צבי שיחי' שלום וברכה!

כרטיסך נכון הגיעני והאמת הצדק אתך, אבל צוק העיתים מונע ומעכב מכל. אבל היום בעמדי בפתחי הרחמים דחוף בין כל התמימים ואנ"ש מחכה להכנס לשלחנו הטהור של כ"ק אד"ש, ואח"כ כשת"ל זכיתי להכנס ונמלאתי רחמים על אותן העומדים אחר הפתח אז עלה בדעתי גודל הרחמנות עליך שם במדבר ומשור"ז החלטתי לכתוב לך תומ"י מכל הנעשה בחודש תשרי בחצרות קדשינו.

אבל תוכל לשער שהנני עייף ויגע וראשי אין עמי, ע"כ אכתוב מהנעשה איה"ש ביום עש"ק או במוצש"ק הבעל"ט.

אבל עכשיו אכתוב לך דבר שהוא סוד אבל לכה"פ יעניין אותך במאד. וזהו פתרון האותיות בהקריאה והקדושה חודש תמוז תש"ה וחודש שבט תש"ה.

שבט תש"ה: תוכן העתידות בספר כח מעשיו

מדינת ענגלאנד תישקע בים במהרה בימינו אמריקה תצא ממערכות המלחמה לפתע פתאום ובארץ העברים יקום בן יוסף משיחינו פתאום חילי היהודים באירופה יעברו אליו כולם כאחד בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ והם רבבות אפרים ויעזור להעמים להשם יד את העם העמלקי אשכנז הרשעה באותו זמן יעמוד מיכאל השר ותהא צרה לכל העמים וליהודי אמריקה ירעו שונאי ולא ביד רצח המונים יעזבו את כל המדינות וישתערו לארץ הקדושה אלקים יתן מוראו על כל אנשי הערים מסביב ולא ירדפו אחרי היוצאים ויקויים אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען שלשה חילי גוג למודי הרע יעלו לכבוש ארץ הצבי ומשיחינו ישים ידו ומך לה, ואי"ה ויראה פדיונו השלם על ידי מב"ד בהת"שזהבע"ל.

תמוז תש"ה שיר בחידה תוכן העתידות מתמוז תש"ה
 בקרוב ממש תפרוץ מלחמה בין הרוסים ועמי הברית הבולשיביים
 או העמלקים מברלין יעלו על אי הבריטים להשמידו
 באותו זמן ממש ישטוף הים את האי ואת כל אשר בתוכו
 וישובו העמלקים מלהלחם בעמי אירופה ובהאדומים אנשי בריתם
 ותתפרץ בין כל העמים מלחמה חדשה (נחרצתשוםמות).
 ויקום מהם משיח בן יוסף בארץ ישראל ויבא זבח גדול בבצרה
 וירחבו כל מקומות הגלות ויוכרח ישראל לנוס מכל מושבותיהם
 לשנה הבאה בירושלים.

ידידך הדו"ש

תדע שחתמתי את שמך על הפתקאות שמגישים לפני כק"ש בער"ה
 ונתתי שקל אחד עבוריך ג"כ.

דובער בוימגארטען
 אכתוב עוד המשך

יא

מכתב מענה מהרה"ח הר"צ ע"ה שוסטערמאן להרה"ח ר"ד ע"ה בוימגארטען,
אודות בקשת כ"ק אדמו"ר לשלוח לו כל חבילת מכתבים זו:

ה' תז"מ תש"י

לכ' אחי יקירי דובער שי'

שלום וברכה!

הגם שכתבתי שאשלח ישר המכתבים לכ"ק הרמ"ש שליט"א אבל
חשבתי אחר קראי כל המכתבים שיש שם הרבה נארישקייטן ג"כ ממילא
אין מן הענין שהוא יקרא גם זה והחלטתי שיותר טוב לשלוח "הכל בכל
מכל כל" אליך ואתה עשה טוב בעיניך.

אבל עליך אני משים כל האחריות שאקבלם – או בחזרה כמו שהם או
העתקה מכל ענין כי יש הון רב בהם ומהאי טעמא החזקתי בהם זה זמן
רב. זכור ואל תשכח שעליך ועל שכמיך מוטל החוב לבל יאבדו ממני.

בעת קראי מכתבים אלו עלה בדעתי - אוי ואבוי - איך נפלנו! הלא
במכתביך - אז היו מלאים אהבה וידידות ומאד זוכר אני ההתעוררות
שפעל עלי כל מכתב – הן הענין גופא שכתבת והן אופן כתיבתך, ואפילו
אם הי' זה על רגע קטן אבל הלא מיר לעבן דאך פון די רגעים, אבל עכשיו
מה הי' עלינו. אבל איך תוכל להרגיש המצב של אחד שנגזר עליו להיות
רחוק (במקום) און מען שטעלט זיך נאר פאהר שאין מכירים, ושנאבד
אצלם ההרגש החם שנטוע בלבם מאז ומקדם, אבל אין האמת כן, ורעבים
מאד בעד כל מילה ואפי' הגה ולא רק ענין פנימי אלא אפי' שנראה חיצוני
אבל זה חיותנו ממש.

פ"ש הערשיל.

ע"כ התכתבותו עם ידי"ג הרה"ח ר"צ ע"ה שוסטערמאן

יב

ב"ה ט' טבת תשכ"א

לאחי וידידי היקר הנו"נ וכו' רב במילאן מוה"ר משה שיחי' [לאזאר]
שלום וברכה!

מכתבך מזאת חנוכה נכון קבלתי ורב תודות עבורו, ובמענה עליו:
הנה אודות . . . אעפ"י שהתנהג ממש כמו . . . מ"מ יוכל לשבת בטח
ואל ירע לבבו כלל לפי שאני אינני צריך לא לראשו ולא לצוארו, מה שכן
חשבתי שהרי הוא א חסידישער יונגערמאן ומה בכך אז מען שרייבט זיך
דורך מיט אים א חסידישער יונגערמאן, והוא לא כן הוא, אלא כפיה"נ
שממנו יצמח א צווייטער . . . שמהגריסין נעשו תפוחים ואח"כ נתגדלו
כמו וואטערמעלאנס ונתקשו כמו קאקאנאטס.

בנוגע ל . . . : אם הוא יקבל אפידייויט מניו נורק שלא מישיבתינו הוא
ימשיך ללמוד את הארט סטאדי שהתחיל, אני מכיר אותו בטוב וגם את
אחיו כאן ובאם שאחיו יסדר לו את האפידייויט אז יכנס לאחיו תומ"י
וסכ"ס לא יכנס לישיבתינו, משא"כ כשהישיבה שלנו תשלח לו השטרות
אז מאנ' או מאוירון ילך תיכף לישיבה וכו' וזהו פיקטשור אחר לגמרי.

בניו יורק סדרתי הכל, שתיכף כשיבוא ילמדו עמו בסדר ובחנם, ובעד
כסף לא יהי' טוב כלל, ואינו טוב כלל שהוא יצטיין מבין כולם שיש לו
כסף. אני דברתי כאן עם אחיו שידור בישיבה ויאכל וישתה ואחיו יתן
לו רק על בגדים ולא על שום לוקסוס בכדי שיוכל זיך איינלעבען בחיי
הישיבה.

. . . הרבי שליט"א לא חלק השתא דמי חנוכה – למה אין ידוע ישנם
כמה השערות ובמילא נעשה התעוררות בישיבה ללמוד יותר טוב ויותר
בשקידה וכו'. גם בשארי הישיבות טרם חילקו דמי חנוכה של כ"ק אד"ש
היו בחינות קשות וכו'. למשל בארץ ישראל.

ביום ט"ז טבת נוסעים בחזרה לאר"י שלשה בחורים ואחד מהם יתעכב
במילאן ליומים כן צוה כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ואח"כ יסעו כולם מנאפולי, ותגיד ל . . . שנכון ששלשתם יתדברו עם

השוחט שם ועם הרב שם בשמו להמשך תעמולתי שם בקיץ העבר שכ"ק אדמו"ר שליט"א צוה ש . . . ימשיך שם ובטח לא המשיך כדרכו בקודש ועכשיו יוכל להמשיך בזה.

כ"ק אדמו"ר לא יצא אפילו לחופת שד"ב פוטערפאס אף שמקודם אמר שאפשר שכן יצא, ויש מקום לומר שזהו מצד לא להטיל קנאה בין הבנים שבנוגע לחתונה א' שהי' זה לא כבר באו בקאפליינטס לכ"ק אד"ש למה לזה יוצא ולזה לא, ובכלל אפ"ל שלזה החליט כלל לא לצאת.

לר"מ טייטלבוים עוד טרם שדברתי שזה עתה קבלתי מכתבך ומחר בקר איה"ש אזכיר לו.

אודות . . . : מכיון ש . . . לא מצא לנכון להשיבני דעתו בזה למרות מה שכן צוני כ"ק אדמו"ר שליט"א להתיישב עמו וגם ממכתבו האחרונה של . . . ראיתי שכלל איננו מענטש, החלטתי ששב ואל תעשה עדיף. ואולי אי-תשובתו של . . . זהו הפשט. למרות שאותן הבחורים של סטמר שקיבלו שם תעודותיהם יש קצתם כבר כאן בחזרה בניו יורק וקצתם בבראזיל וטשילי וכולם הם בדרכם לניו יורק. סימן שכן אפשר לסדר.

והי' ברכה ושלום,

אחיך דובער באהבה רבה ותענה לי במהרה

יג

ב"ה כב טבת תשכ"א

אחי ידידי התמים מוה"ר משה שיחי' [לאזאר] שלום וברכה!

מכתבך נכון הגיעני והנני אסיר תודה עבורו, אך כשקשה לך הכתיבה בלה"ק תוכל לכתוב באנגלית לפי שעדיין הנני מבין אנגלית ג"כ.

הענין של ... כך הוא: אחיו של כאן שלח לו אפידייוויט אבל אפידיוויט זה הוא אך ורק בעד ממשלת תורכי' שיארכו הפאספארט שלו אבל אין אפידייוויט זה מספיק בעד השגת וויזא אמריקנית, לזה צריכים דוקומענט הנק' full time scholarship ששולחים ממוסד לימוד גבוה ישיבה או להבדיל אחר. ו . . . אמר לו שכבר יש תחת ידו!!! הדאקומענט הזה וכשיטיב מצבו בלימוד אז יתן זה לו והנער . . . אינו כ"כ שוטה ובטח יבין, לפי שבטח אין זה ענין של הרי זה גיטך ע"מ שתעלי לרקיע ברגלים או ע"מ שתעברי את הים הגדול ברגליך וכו' ומה יענה לו כשידרוש את הדאקומענט וכו'.

מענין שאתמול שאל אותי ר' יודיל שי' קרינסקי כמה וכמה שאלות בהנוגע ל . . . וחקר ודרש אצלי כל מה שעבר ואני ספרתי לו הכל מתחילה ועד סוף, מובן שקרינסקי לא סיפר לי למה הוא שואל כ"כ.

ל . . . לא אכתוב עוד בל"נ ואתה אינך מחויב למסור נפשך לסדר ה . . . כי לא לא איכפת מזה כלל וכלל, ואפילו הלומדי זכות שכתבת שכשיושבים במרחק דואגים מה שיאמרו ... ! אם . . . הי' אומר ככה ג"כ הי' ממנו א גראבקיט און א נידעריקייט כש"כ אנשי משה שלמדו דא"ח ושמו לילות כימים בשתיית משקה ובהשפעה לאחרים וכו', אצלם הי' צ"ל נפקא מינה רק מה יאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א ומה יאמר השי"ת, ולעולם כולו עקב אין פיאטע די גאנצע וועלט. ומ"מ הענינים צריכים לסדרם. ובשביל זה הנני כותב אליך שתראה לסדר על הנכון.

זה איזה זמן שדיבר עמדי הרג"מ אודות י. להיות אצל הספרדים ודברתי עמו ומאן, ושמעתי שגם אתה כתבת וכו'. והנה בטח הגיע לך השמועה כבר כי . . . נעשה חתן לאחותו של . . . (אגב נוסע בקרוב לשליחות לריא דע זאשאנירע בבראזיל) ו . . . חושב להסתדר ב . . .

אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א הדגיש שצריך להיות שם הצעה של פרנסה ודאית וזה קשה קצת, ולפי זה ג"כ תתדבר בחכמתך עם הרג"מ לראות מה יש אצל הספרדים בקהילתכם שהרי . . . לפי"ד מוכשר מאוד לזה, מדבר ארבית, והוא מאותה המדינה מסורי' שהם משם וגם הנהו שוחט עופות וגסות וכו' ובטח יוכל לגמור יו"ד ולקבל היתר הוראה גם בקרוב ובאם שיתנו לו על כרטיסים, רהיטים, ובית דירה ומשכורת הגונה חושבני שיוכל לשאול מאת כ"ק אד"ש.

נא השיביני בהקדם הכי אפשרי

ת"ש לרג"מ ואשתו ובניו הי"ו.

יד

ב"ה מוצש"ק יתרו תשכ"א
ידי"ע אחי משה שיחי' [לאזאר] שלום וברכה!

אחדשה"ט באה"ר,

מכתבך האחרון מעשי ידי המכונה נכון נתקבל ורב תודות עבורו, הנה אם את חו"ד הנך מבקש ע"ז, בפה מלא אוכל להגיד לך שבל תחשוש כלל ועיקר שמא יגיע, ואח"כ ילך בשרירות לבו וכל הבטחתו אך ורק למען קבלו את הניירות. לפי שהנני מבין את הענין הוא באמת חפץ להיות טוב ולהתקרב לטוב ולהתפעל מהטוב. וכבר הגיע העת שיקבל את הניירות מהשיבה וכו'.

אני זה עתה קמתי מחולי נחליתי זה שבוע ולא הייתי נוכח ביו"ד שבט אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א.

הנני מעונין במאוד לדעת האם כבר נכתב מכתב ממחניכם לניו יורק לבקש הכתב עבור . . . שיחי'.

מה שכתבת עבור . . . ואודות . . . לפי דעתי אינו נכון שהרי ברור אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א ל . . . נ"י שאינו יכול לשלוח את . . . באשר עודנו רווק הוא ועוד טרם נשתדך ובכן נשאר מקומו פנוי וע"ז כוונתי בכתבי אודות . . . נ"י אבל אינכם מחוייבים לדחוק בשבילו אצל עדת הפרסים וכו', כ"א באופן הנ"ל ש . . . אינו נוסע אז יש מקום לחשוב אודות . . . שיחי' להספרדים שברחוב גראסטרלא, איה"ש חוגג הוא את חתונתו ביום . . . הבעל"ט.

טו

ב"ה יו"ד למי"טמונים תשכ"א

אחי יקירי משה שיחי' [לאזאר] שלום וברכה!

עוד טרם שיש לי שום ידיעה ממך ע"ד הבחור ... נ"י, אבל אי"ז טעם
כתיבתי אליך.

הנה בטח ידוע לך בטוב פרשת ענין . . . שיחי', וכאן הגיעו ידיעות
מאמו אל בנה . . . אשר תפשוהו מוביל מהתם להתם דברים אסורים
ובעבו"ז דנוהו למאסר של ג' חדשים, אבל אח"כ שמעתי בשורות מבהילים
דהיינו אשר הודה שדרכונו אינו באמת וכו' ושכעת ח"ו ידנוהו כמרגל ח"ו
היל"ת.

ויתכן שאמו אינה יודעת כל האמת אלא קצהו. ואחיו כאן מתהלך מבלי
ראש. וחושב שלי תענה יותר מאליו. ל . . . אינו כותב לפי שיודע מראש
שלא יענה לו. ובכן תעשה טובה וחסד של אמת ותודיעני על נכון מה
שנעשה עמו ואיך המצב ומה עושים שם ומה יכולים לעשות או לעורר
מכאן וכו'.

גם מ"ק אדמו"ר שליט"א הי' א שווערער ענטפער על הפתקא שכתב
אחיו ליום הולדתו של . . . י"א ניסן העבר שביקש ברכה שיצא לחפשי
ממאסרו בכדי לעבוד עבודתו לנח"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א, וע"ז ענה כ"ק
אדמו"ר שליט"א **האם זה רק כוונת הכותב או גם מי שכותבים אודות**

האם גם הוא חפצו בזה. הלשון שלי אינו בדיוק אבל הענין כן בדיוק.

תגיד שלומי להרב ג.מ. שיחי' ולכל משפחתו ולכל הנלוים אליו. ונא
תגמול חסד חנם ותודיעני בהקדם,

אחיך באמת דובער.

טז

ב"ה אור לח"י סיון תשכ"א
 אחי ידידי משה שי' [לאזאר]
 שלום וברכה!

אחדשה"ט באהבה רבה,

משה פעלער נעשה חתן עם אחותו של שמואל לו ואתה מתנהג כמו
 חזיר שאינך כותב כלום, אבל ווער ניט ברוגז פאר מיינע זלזולים אזוי ווי
 דיין . . . וד"ל.

כבר שלחו את הסקאלערשיפ ל . . . ואתה ואתם כולכם צריכים להדגיש
 את הגליק ואת הטובה שעשיתם בזה. ודוקא להדגיש שמבלעדי הרב ג.
 מ. ואתה לא הי' מקבל סקאלערשיפ הזו וכו' וכן להדגיש כל מסירת נפשי
 בזה למצוא עבורו חברים וכו'. שכל מה שירגיש חוב בעצמו יהי' בטל יותר
 ויותר יהי' שומע ומצליח.

ומהנכון שתלך עמו אתה או אשת הרב להקאנסול, ולתבוע שישתדלו
 בעדו למהר הענין בכל מה דאפשר וכן אם חסר השתדלות אצל הטערקישע
 קאנסול ג"כ לעשות בזה.

אבל שלא יגיע לחצרות קודש קודם ר"ח אלול שישתגע בלי סדר וכו'. .
 . . נסע לארגנטינה עם זוגתו תי'.

כפי הנראה השתא יסע פלאהר בעצמו בעד האתרוגים ואני לא, ובכן
 יוכל ג"מ לשמוח שכבר לא יצטרך לראות פני.

תדעו שאביו של . . . כבר מתחרט על נסיעתו וכבר מבטיח לי סכומים
 גדולים שישאר שם במילאן.

ובטח תסדרו עבורו צאתכם לשלום מהודר ונהדר, דער ערשטער
 איטאליאנער בחור וואס פארט לערנען, איין קלייניקייט.

הי' לפני יומיים התמים הזקן עיידילמאן מעיירה הסמוכה לפאריז*
 ביחידות, ויארין כ"ק אדמו"ר שליט"א בשבחים לפניו אודות ג.מ. ויואל

(* הכוונה לאב זקן החתן שי', הרה"ח הרה"ת וכו' שו"ב ר' ארי' דוב ע"ה איידעלמאן שהתגורר במושב אנ"ש
 אשר בעיירה אבערוויליע, ונפטר בשיבה טובה ביום י' שבט ה'תשנ"ד, ומ"כ בהר הזיתים בירושלים עיה"ק ת"ו.

להגיד אשר "א יונגערמאן עטליכע און צוואנציק יאר אינגאנצען, דעם רבי'ן דעם שווער האט ער אינגאנצן ניט גיקענט, דעם רבי'ן רש"ב נ"ע אויך ניט, דעם רבי'ן מהר"ש אודאי ניט, געפינט זיך בחלקו של עשו אין א ארט וואו ס'זיינען אויך ניטא קיין מספר רב מבנ"י, און פונדעסטוועגען טוט ער אזוי פיל אויף, און דא זיינען תמימים וואס האבן יא גיקענט דעם רבי'ן דעם שווער . . . און מען טוט גארניט וכו'".

נא תכתוב איזה מילים, אחיך אוהבך,
דובער

ת"ש לכל דורש שלומי ובפרט להתמימים ר' יעקב גאנזבורג ולהרב ג.מ.
ולאגו"ח ולצאגו"ח, נשי ובנות חב"ד, ופרצת.

ז

ב"ה כ"ה למבנ"י תשכ"א

אחי ידידי משה שיחי' [לאזאר] שלום וברכה!

מכתבך עם מכתב המצורף מרג"מ נ"י נכון קבלתי, ות"ל בעד הבשו"ט אודות . . . יחי' ויה"ר שתמיד נזכה לבשר בשו"ט זל"ז אמן.

ובזה להודיעך אשר הנער . . . אין לו פספורט מטורקיא אבל כשילך עם הקאנטרקט סטודנטי שיקבל מהישיבה להקאנסול האמריקני אזי כשיראו שאמת בפיו, יתנו לו הפאספורט. אבל לדאבוננו המכתב שכתב . . . אינו מגרר תאות ההנהלה להסכים ובאמת מה איכפת להם כשהבחור התעניין בגן ישראל או שאביו הוא מחברי הועד של מל"ח וכי מה ענין של תת"ל עם מל"ח? קודם שמסרתי המכתב, התייעצתי עם ר' דוד רסקין נ"י והוחלט שמכתב הזה יזיק יותר ממה שיועיל. ובכן יהי' נא מטובך לפעול על . . . שיכתוב נוסח אחר, שהתלמיד הנהו מתמיד ובעל כשרון ושהוא וכן אתה תי' "רעקאמענדירן" שיקבלוהו לתו"ת וישלחו הניירות הנצרכות בעדו. ויחד עם זה יהי' כתוב באותיות ברורות באנגלית שמו בדיוק - שמות הוריו - שמות הורי הוריו - ושם אמו קודם חתונתה - תאריך תולדתו - מקום לידתו - מקום לידת הוריו כ"ז במכונת כתיבה או באותיות הדפוס.

אנא שתתעניין בדבר במהרה וגם נכון שהעתק מהמכתב להנהלת הישיבה יושלח גם לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

עוד טרם שכאן יודעים הפרטים על איסורו של . . . ושיחרורו והוא בטח לא כותבם. ומה שלומו עתה? ואולי כעת שינה טעמו ומוכן להסתדר באהלה של תורה כחפץ ורצון אדוננו שליט"א?

בטח תמסור שלומי לרג"מ נ"י ולמשפחתו ותראה לשלוח לי המכתב המתוקן בהקדם הכי אפשרי.

אחיך ידי"ע בלו"נ דובער

יח

ב"ה כ"ו למבנ"י תשכ"א

אחי ידידי העוסק בצו"צ משה שי' [לאזאר] שלום וברכה!

בהמשך למכתבי דאתמול ואולי לא כתבתי די ברור וגם היום דברתי הן להרב מענטליק והן להרב סימפסאהן שיחיו.

המכתב של . . . אינו טוב בעיניהם כמש"כ אתמול. . . צריך לכתוב שהוא צעיר בן י"ט שנים בעל כשרון, מתמיד, מקבל בטוב מה שלומדים עמו ושיודע בטוב סדרי הישיבה ושהוא מוכן ומזומן לקבל עליו להיות כאחד התמימים וכו', ודעתו של הרב הרג"מ וכן דעת אנ"ש והתמימים שבמילאן שמתאים הוא ומבקשים שיקבלוהו לתו"ת.

כ"ז נוסף על מכתבי דאתמול ג"כ יכתוב בתוך מכתבו שבכדי שלא יהי' למשא ולטורח על הרב מענטליק, הנה הר' דובער בוימגארטען השיג בחורים אקטואלים שהבטיחו ללמוד עמו בכל הד' סדרים ב' בדא"ח וב' בנגלה.

ואנא מהר קח את הלבוש ואת הסוס ועשה כן במהרה.

באיזה שכונה ביתך? סמוך להשוחט? סמוך לגואסטראלא? סמוך לביכהנ"ס? דירה גדולה ומרווחת? תוכל לחכות עלי שאהי' אורח אצלך איה"ש אחר ת"ב יהפך לששון ולשמחה בזמן שקודם ולאחר קצירת האתרוגים.

ת"ש עוה"פ לכל דורשי ומבקשי שלומי וביחוד להרג"מ ולאשר לו.

אחיך דובער באה"ר

יט

בה כ' תמוז תשכ"א

אחי ידי"ע התמים משה נ"י [לאזאר] שלום וברכה!

אחדשה"ט באה"ר,

זה זמן רב שלא קיבלתי ממך אף צורת אות א' ובכלל הנני דואג על הנעשה עם ... האם כבר קיבל את הדרכון הטורקי או לא.

ביום א' הבעל"ט יסע מכאן לדרכו למחניכם התמים יהושע חדד, ומיכאל האלפרן כבר נסע אמש ויש בידו שליחות מכ"ק אדמו"ר שליט"א למחנה גן ישראל דמילאן.

ואבקשך שיהי' נא מטובך להגיד למיכל האלפערין שיגיד שלומי לאלעזר כהן ביחוד לכה"פ בטאלפון. הנני כותב לו ג"כ ע"ז אבל גם אתה תזכירהו.

הלילה מגיע כאן אווירון מאנגלי' עם 120 אנשים נשים וטף, וזה קובע ברכה מיוחדת אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א עד שהואיל לדבר מזה בי"ב תמוז העבר וצוה שבכל לילה מי"ב תמוז עדי יגיעו, ואח"כ עד שיסעו יהי' פארבריינגן בכל לילה.

ת"ש לכל דורשי ומבקשי שלומי ובכלל הרב הרג"מ.

אחיך הדו"ש נס"ו, דובער באה"ר

ב"ה ב' ל'ס' ופרצת תשכ"ב

אחי ידי"ע התמים משה שי' [לאזאר] שלום וברכה!

אגלה לך סוד אבל אינני חפץ שידע מישהוא שזה ממני ואל תערב את שמי בזה אפי' אם הנך מעונין או כש"כ כשאינך מעונין.

אפשר להשיג פילם מכ"ק אדמו"ר שליט"א בערך 200 feet בקאליר מהתוועדות י"ב תמוז העבר, נענועים עם ד' מינים, הקפות בד' מינים, רקידותיו הק', הצאתכם לשלום לאורחי אה"ק שנה זו. ורואים הכל בטוב.

מובן שאין לי בזה שום פני' או ריוח וכו'. כ"א לטובת היונגלייט או לטובת הענין וואס עס קען דערפון ארויס, וזה לעשות צריך לעלות בערך 60-70 דולר. ותודיעני.

אחיך הד"ש כולכם באה"ר דובער

כא

ב"ה ד' לגאולה תשכ"ב
אחי ידידי משה שיחי' [לאזאר] שלום וברכה!

אחדשה"ט באה"ר,

. . . יש לו אחות בת ט"ו שנים כמדומני ששמה אסתר, והוא חפץ להביאה לכאן ללמוד בבית יעקב או בישיבתנו בבאסטאן שיש שם נערות כמותה ספרדיות ואינן יודעות כלום וכו'. ודברתי עם הרב חודוקוב ואמר שאכתוב לך שתודע באופן בלתי אופיציאלי מה נשמע עמה ומה יאמר אבי' על זה. (מובן שהוא אבי' יוכל לדמות בנפשו אשר תוכל כאן ללמוד להשתלם גם בענין art שחפצה ללמוד עכשיו במילאן) ור' הענדיל ליבערמאן מבטיח לעזור לה ככל יכולתו.

לפלא שאחרי היותו של אביו כאן אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואחרי מה שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בכ"ק בהסידור עבור . . . ואחר כ"ז לא יכולת לפעול עליו שיסע לכאן ללמוד. ושמעתי שיוכל להשיג טערקישען פאס. במדינת שווייץ וכו'. ולפלא שאינך כותב כלום.

מה שלום יהושע חדד? האם מצליח הנהו?

אחיך דובער באה"ר

ת"ש ליהושע חדד ולהר"ר ג"מ.

כב

נר השישי א' דר"ח טבת תשכ"ג בוענאס איירעס
אחי התמים משה נ"י [לאזאר] שלום וברכה,

נתפסתי במשוגעת לכתוב אליך איזה שורות להודיעך – ועל ידיך
לכללות אנ"ש דמחנך הט' – משלומנו הטוב ולהודע בשו"ט מכם ובעיקר
מעבודתכם בהפצת המעיינות חוצה אויף דורכפיהרעהן הכוונה כפי שמבין
אותה כ"ק אדמו"ר שליט"א. הנני מתכתב לפעמים עם אחינו בלונדון,
ובירושלים ת"ו, ובכפר חב"ד וכו'.

מז"ט לחתונת מאיר אתמול ויה"ר שירבו בשמחות בישראל.

הנני מסדר פליין מכאן לחצרות קודש על ל"ג בעומר – שבועות הבעל"ט
ואולי אצטרך להיות המגיד של הטוריסטען והלואי.

ואקוה שבין הנוסעים יהי' ג"כ דיין קאזין א. . . נ. . . שאמך היא דודתו
והי' אצלי שהבאתי לו שלום מאביך וכו' ואף שהוא זייער ווייט ר"ל, מ"מ
לבו טוב וזוכר עוד מלימודו בישיבות ביוראפ, ודברתי ג"כ עם אשתו ובניו
והתחלתי קצת לעוררו והשי"ת שנזכה לקרב את הניצוצות אל המאור
ועי"ז נוכל גם אנחנו להתקרב בקירוב אמיתי ופנימי להאמת ואין אמת
אלא כ"ק אדמו"ר שליט"א.

תוכל להודיעני מהנעשה עם משה ביו? ואשתו? הנני במאוד מעונין.

ת"ש ל"הרב" שליט"א ולר' יעקב גאנזבורג ולכל יודעיי ומכיריי דמדינתכם.
ויתכן שבקייץ זו אתארח במילאן יום או יומיים.

אחיך באמת, דובער באה"ר

כג

עש"ק יתרו תשכ"ג כ"א שבט בוענאס איירעס יצ"ו
אחי אוהבי התמים מהור"ר משה שי' לאזאר שוד"ר מאת כ"ק אדמו"ר
שליט"א שלום וברכה!

אחדשה"ט באה"ר

אתמול נסע מכאן באני' בדרכו לארה"ק איש חשוב ומכובד מכאן בשם
מר ו. הוא ירד בגענוא ומשם ברכבת עד מילאן, וישבות במילאן ובמוצש"ק
ברכבת לנאפולי ומשם בעוד אני' לאר"י.

והנה איש זה היתה עליו יד ה' הי' לו כסף הרבה וכו' ובאו שודדים
והוריקוהו והוא אחד לבדו אין לו לא קרוב ולא גואל וכו'. וממה שנשאר
בידו רוצה לקנות במילאן אוטומוביל ועוד דברים להוביל עמו ארצה.
ותראה שיתנו לו עצות הגונות ויעזרוהו לקנות בהכי זול האפשרי. וכל
התומכים בו (לא ח"ו בצדקה כ"א כנ"ל בעצה ובטרחא) בטח יתמכו הם
עצמם מן השמים.

עם קרובך א . . . נ . . . לא נפגשתי רק בפעם ההיא וכפי הנראה מתעלם
ממני ועוד טרם שהנני יודע מדוע.

ת"ש לכל דורשי ומבקשי שלומי וכשתשתו משקה ותאמרו שו . . . תזכרו
גם עלי.

אחיך דובער באה"ר

כד

כ' אייר תשכ"ג

ידידי אהובי התמים כמוה"ר משה נ"י [לאזאר] שלום וברכה!

כמדומני שהנך חייב לי מכתב או מכתבים. . . אבל ההכרח בל יגונה.
מכאן נוסע תיכף אחר שבועות באני' אברך ספרדי באמת א שטיק גאלד
און אשטיק זייד ושמו יוסף . . . , נוסעים לאר"י הוא ואשתו ובנם כבן
שנה אחת. בדעתם לשהות במילאן יומים או שלש ואולי יחפצו לקנות

שם משהו, ובקשתי שטוחה אליך ועל ידך לכל אנ"ש והתמימים דמחניכם ומלככם בראשיכם מאן מלכי רבנן ה"ה ידי"ע הרב גרשון מענדל שי', שתהיו לזה לאחיעזר ולאחיסמך ככל הדרוש לו.

והשנית מכיון שמגיע זמן הקיץ: אולי תוכל לעזור לי בהנוגע לאתרוגים והדסים, שנה שעברה קניתי מהרב . . . לכאן אבל ער רייס א פאס, תודיעני האם תוכל אתה להתעניין בזה ובא"ל האם אוכל לסמוך על ב . . . ובאם תוכל להודיע לב . . . תומ"י שיכתוב אלי ישר לכאן וזהו כתובתי הפרסי . . . ובתנאי שיהיו הדסים ג"כ, כי כאן ממש אין הדסים וגם שישלחם מנאפולי בפאסט פקלעך, אבל שיודיעני באיזה אני' נסעו האתרוגים ובשו"א לא לשלחם בקארגא כי עולה גוזמא של כסף.

ובאם יהי' הזמן מאוחר שלחו אותם בדואר אויר אבל בשו"א לא עם AIR CARGO. וגם שאני צריך כמאה אתרוגים וכחמש מאות הדסים, אבל בתוך זה מוכרח להיות אחד גדול עם העוקץ שקוע, וגידול יפה, ועם בליטות כולו נקי בלי שום פלעם כלל וכלל לא, ועוד 6 יפים עם שקיעות ובליטות, ובא"ל אוכרח להביאם עם זיגעלמאן בלוגאנא.

עוד באם אפשר להטריח את מישהו לקנות עבורי משי טהור ריינע זייד בשביל קאפאטע, לפי ששלי כבר קרוע ובלוע. צריך אני בערך 6 אשר באם זהו . . . יודעים שם. ולשלוח אלי בדואר אויר ולכתוב עליו מבחוץ . . . ולשלוח ע"ש, ואני תומ"י אשלח לך טשעק של דולר מכאן כשתכתוב לי. והנה נחכה לתשובתך המהירה.

יתכן שאזכה להיות בחצרות קודש על חג השבועות הבעל"ט. כבר יש לי כאן . . . ויה"ר שנזכה דורכפירהן די כוונה ושמחת לבו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

אחיך דובער באהבה רבה
ת"ש לכל אנ"ש והתמימים.

כה

י"ד טבת תשכ"ו בוענאס איירעס
 ידי"ע התמים ר' משה שיחי' [לאזאר]
 וע"י התמימים מוה"ר יהושע שי' חדר
 והתמים הרב מו"ה גרשון מענדל שליט"א
 וכל החונים על דגלם, שלום וברכה!

אחדשה"ט באה"ר,

כשנסעתי ממחנכם לפאריז, נסענו כמה שעות עם באס לטארינא שמשם
 עלינו לאוירון, וגם שם שהינו שעתיים עד שעלינו לאירון ובמילא הגענו
 לפאריז באמצע הלילה כשעה וחצי אחר חצי הלילה, ובמילא מאוחר הרבה
 לטלפן למישהוא ולהקיצו ושכרתי לי האטעל (ושלמתי הרבה כסף אבל
 הי' לי כפרת עוונות ששם הי' לי כמו שהי' לר' אלימלך ולר' זושא כשהלכו
 ליער וישבו על בערגיל של נמלים אדומים, רק שאני לא הלכתי ליער ולא
 בקשתי את זה, אבל כמבואר באגה"ת פ"א קרוב לסופו שזהו יותר "יקר"
 ומ"מ איך האב באצאלט ועקצו אותי טוב מאד וד"ל).

ובוקר מצאתי את שאהבה נפשי התמימים שבפאריז, ולקחו אתי לשכונת
 אבערווילע כי היום קצר ועש"ק הי' ושבתי שם. ובלילה הי' מלוה מלכה
 גדולה ושם הראיתי להם ג"כ את הסרט וראו ושנו ושלשו וכו' עד שהי' 3
 בבוקר. ובמילא מכיון שבבוקר של יום א' כבר טסתי ללונדון, לא יכולתי
 להיות אצל ר' ישראל נח וז' ולמסור הפ"ש של בתם וחתנם ידי"ע ר' יעקב
 שי' גאנזבורג. אע"כ בקשתי שטוחה שתבאר לו באר היטב את הענין, או
 שתראה לו את המכתב הזה כדי שלא יחשוב שריקא אני.

כן עכשיו עשיתי בלונדון קאפיעס מהסרט שקנו ממני בלאט מלונדון,
 מפאריז, מכפר חב"ד ויש לי עוד אחת. תגיד לי מהרה אם תחפצו בזה
 מחירו הוא 75 דולר עם דמי המשלוח הכל והעשי' הכל יחד, תשלחו לי
 הכסף ויגיעכם הסרט או תודיע לי שאין אתם חפצים אותו ואמכרוהו אל
 צאגו"ח בירות"ו שרוצים אותו. ורק בתנאי שיהי' בחשאי ושבשו"א בל
 יודע שממני קניתם.

ליהושע חדר כבר כתבתי פעם ע"ד הכסף מהספרים וכו' ואך לא ענה

לי ידידי?

ולך אגיד שלום מהדוד איזנבערג וזה כשבוע שאשת ג'ערי ילדה בת למז"ט.

יצחק מאיר הערץ מאוסטרלי' קיבל הסכמה מכ"ק אדמו"ר שליט"א ומסתדר בלונדון.

ובכדי שלא להניח הנייר חלק אכתוב דבר וואס קען אמאל צוניץ קומען:

לפני כ-גד שבועות הי' אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א רב מתנגד גדול ואמר שיש לו שאלות ששאל כבר מאת כל גדולי הדור, וגם מאת ר' וועלוועלע בריסקער שאל ואף א' לא ידע לענות. והשא' היא שבמוסף של ש"ק אומרים, "נצטוו ציוויי פעלי' כראוי", ושאל מה טיבם של תיבות אלו פעלי' כראוי? וכי תעלה על דעת שנתפלל להשי"ת שנקריב קרבנות בפעולות לא כראוי, בטח אנו מתפללים שנעשה את הקרבן עצהיו"ט ומה אומרים התבות כאלו?

ותומ"י ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבכ"מ מוצאים אנו הלכות שיש נפק"מ בין לכתחילה ובדיעבד ולפעמים ההלכה: . . שיעשו לכתחילה הבדיעבד למשל בהל' מליחה. יש דין שלכבוד אורחים חשובים או סמוך לשקיעת החמה בעש"ק מותר לאכול ולמלוח פחות זמן, וכן בהל' שחיטה יש אשר שוחטים רוב הסי' בעוף ורוב השנים בגסה ובדקה ג"כ כשר. ולזה סד"א שנעשה פחות מלאכות בקרבנו מפני קדושת השבת ונשחוט רק רוב והמליחה וכו' נעשה הכל בפחות מלאכות כדי למעט חילול ש"ק, ע"ז משמיענו פועלי' כראוי, שהגם שהיום ש"ק מ"מ נעשה כל המלאכות בשלמות ובמילואם כדבעי למיהוי.

ווי גיעפלט דיר אזא חאפ אויפן מינוט?

באין עוד לכתבו חדשות הנני אחיכם ידי"ע,

דובער באה"ר

המחכה תשובתך וגם תשובת ר' יהושע חדר המהירית והחיובית.

כ

ב"ה א' כ"ו טבת תשכ"ז
 ידי"ע התמים הרה"ח וכו' משה שי' [לאזאר] שלום וברכה!

אחדשה"ט באה"ר

מה שלומכם כולכם ומה שלום ופרצת שלכם? בכאן הנני משתדל דורכפירהן די כוונה אבל עס גייט זעהר שווער. אתה אמרת לי בהיותי במחנכם שכשאכתוב לך ואבקש אותך עם הנומערן של הכובע תשלח כובע ההוא. וא"כ הנומער הוא . .

תגיד שלומי לכל דורשי ומבקשי שלומי,

ידי"ע אחיך דובער באה"ר

כז

ב"ה ד' אד"ר תשכ"ז
 אחי ידיע הרה"ר התמים ר' משה שיחי' לאזאר שלום וברכה!

אחדשה"ט,

מכתבך נכון הגיעני ברוב תודות ורצוף כאן המתחתי ע"ס 15 שקלים כמו שכתבת ותזכה למצות.

הנה אמנם ה"ל כאן 45 נומערען של שיחות לנוער שפאניש – חנוכה – פורים – תפילין – ג' שבועות – תשרי – טהרת המשפחה – כמה וכמה ארטיקלים בעתונים שונים – ודיאו פראגראם שבועי – קביעות לדא"ח שבועי – מסיבות שבת, עשרה בעיר ובערי השדה לנערים ולנערות – קולדזש פרוגרם מיניאטור – נוער "בני עזרא" ו"בנות עזרא" על טהרת הקודש ובני עזרא הם בידי כחומר ביד היוצר. אך שמו. . הפוליטיק של כאן אינו מניח להשים שם חב"ד או ליובאוויטש. הנני בע"ח ב"ה על מליון פסו ואף שזה רק 3500 דולר, אבל כאן זה סך גדול ונורא ואני אין לי עוזר וסומך אלא כ"ק אדמו"ר שליט"א ובורא כל העולמים אין לי לא ציפעל, ולא לאזאר, ולא אפי' גאנזבורג, אין אף אחד שמושיט אצבעו הקטנה לקאלטע

וואסער בעד הענינים אבל ת"ל יש לי כאן תמים אחד שספחתי ורביתיו והוא עושה הכל צו שטערען און צו ברענגען ולמען השלום וכו' מוכרחני להשים ראשי על הרצפה בכדי שהוא יוכל טרעטין על ראשי.

וזהו חוץ ממה שהנני מוכרח להכין שיעור עיוני בכל יום ויום, שהריני מגיד שיעור בפני הבחורים הגדולים כאן בישיבת חפץ חיים, און אויף מיינע עלטערע יארהן מוכרחני להיות בעל נגלה וללמוד רמב"ם וטור וש"ע ופנ"י כו' והנני ב"ה "מחדס חידושים" און איך סטייג ב"ה, און איה"ש בקרוב וועט שטינקען אזא גיטראחע מזה שלא יוכל אן איידעלער מענטש לעמוד בד' אמותיי. והנני גם כאן העקספערס, אני נותן לעסאנס לתלמידות בית יעקב בפעדאגאגיא (למדתי הכל מס' כללי החינוך והדרכה שבס' המאמרים, קונטרס ח"י אלול תש"ג), וגם בהמחנה קיץ שייסדו כאן הריני האסקפערט והפוסק האחרון על כל ענינים אפי' על סווימינג וכמה שעת לשחוק בכדור וכו', וחבל שלא שמתי לב לכל הדברים הנ"ל בעת שהייתי קרוב צום צאפען.

הסחורה שלי כאן הן הבחורים והן הבחורות הם טובים מאד, אזעלכע טייערע אידישע קינדער וואס ניט צו געפינען דוגמתם. ולא כמו א.כ. אנגישמעטקע מיט כפרות וכו' אלא טייערע נשמות, ההעד קאנסלער שמו ד. יש לו ח"י שנים ואני עומד בטל ומבוטל לפני תמימותו ופשטותו און זיין ערנסקייט וכן יש עוד כמוהו, און די זעלבע יארהן עוד 6-7 בחורים שכל אחד מצויין בהנ"ל והם נותנים זמנם וכספם ולבם ומוחם וכו'.

וכן הנערות הנ"ל, אין שום פראבלעם של מניעות לאגנע ארבעל, שמירת ש"ק בתכלית, ות"ל שכבר שמעתי כאן מאחדים שהבתולות הם ממש משגעות, לא נותנים יד כשאומרים שלום ואין מדברים עם הבחורים, וכה יתן ה' וכה יוסיף שישתגעו ככה כל בני ובנות ישראל הקדושים ועיין ברמב"ם הביאור ע"מ שנק' הנביא "המשגע הזה".

עומד לצאת עכשיו בספאניש פסח, שבועות, אגרת התשובה, ושער היחוד והאמונה.

כה יתן ה' וכה יוסיף, ואנא שיה"ר שנוכל לגרום נח"ר למלכנו עט"ר הוד כ"ק אדמו"ר שליט"א און דורכפירהען די כוונה כולנו כאיש אחד.

דובער באה"ר

נח

ב"ה כ"ב טבת תשכ"ח ב"א יצ"ו
ידי"ע הרה"ח התמים וכו' מהור"ר ר' משה שי' [לאזאר] שלום וברכה!
קבלתי מכתבך וצדקת אחי צדקת אבל לא מרשעות עכבתי ממך כספך.
איך קאן פשוט ניט צוקומען צו די פאר סענט והייתי כמה פעמים רוצה
לשלם לך אבל אין לאל ידי. חכיתי אחרי קבלי מכתבך כי הי' צריך להגיעני
סך כסף גדול ליום ג' זה ב' שבועות וזה עוד לא הגיע.
אשר ע"כ הנני שולח לך העד-טשעק אולי תוכל למסור אותו תומ"י מה
טוב. ואקוה לאלוקי מרום שעדי אז אוכל לכסותו מכל הכספים שצריכים
להגיע לי. בנתיים למדתי ממכתבך אשר יתכן שז. שם כסף זה בתוך הביל
שלי וא"כ אביט על הביל שלו בשבע עינים ולא אשלם זה אליו.
ותאמן לי ידידי שכן הוא, הרבה עוד לא שילמו לי עבור הפסח פראדוקטן
של פסח העבר ומה גם על ד' מינים שלקחו ממנו וכן המוסד בו אני עובד
מגיע לי מהם יותר מאלף דולר, ודי למבין. ובטח תבין ותאמין וממילא
תסלח ותסיר הקפידא.
ואתה צלח רכב על דבר אמת ותצליח בעבודתך לעשות נח"ר לעט"ר
הוד כ"ק אדמו"ר שליט"א ולקרב קץ הגאולה.
אחיך ידי"ע דובער באה"ר

כט

ב"ה כ"ח תמוז תשל"א
ידידנו ועד להפצת שיחות הי"ו

שלום וברכה!

אחדשה"ט באה"ר

הגיענו השמועה שהשיחות היוצאים לאור הם מופיעים 3-4 שבועות לפני זמנם.

וא"כ – היתכן!!! כאן מחכים על זה בכליון עינים וכאן מתחלקים ובכל ש"ק שמגיעים מקודם ווערט דאס גיחזרט און איבער געגעבען בכ"כ מקומות ובעיקר אצל הנוער.

ויש מתלמידיי שבאים אלי שאלמדם פשט פה ושם בכדי שיוכלו הם להגיד זה פשוטער און גלאטיגער, וא"כ הר"ז חרפה ובושה שהנכם יושבים סמוך להמאור ונהנים מהזיו והניצוצות וממנו ד.ה. מיר וועלכע זיינען זיך מוסר נפש בפ"מ דורכפירן דעם רצון פון מלכנו עט"ר הוד כ"ק אדמו"ר שליט"א, האלט איר פשוט אפ און זייט מונע ומעכב און פארשטעלט אז דער אור פון מאור זאל צו אונז בשום אופן ניט דערגיין, בושו והכלמו!!! ואל תחשבו שכאן מצאתי מקום להתגאות, לא יקירי, אותם שמכירים אותי יודעים שאין זה דרכי, אבל אמאהל מוז מען ארויסזאגען דעם אמת און אז עס טוט וויי שרייט מען וואס אחרת א"א לכם, רק בדרך זו הרי זאגט זיך אפ וועט מען אויף אייער ארט ארויפזעצען חסידים מיט **חסידישע הערצער** וולעכע וועלן חאטש ניט זיין מונעים ומעכבים די השפעה.

אגב במקום 5 טופסים צריכים אנו 10 טופסים.

כן הייתי ש"ק במונטווידאו ושם נמצא הת' ר' יונה סלאפאטשניק ואינו מקבל כלום ועמו יושב ג"כ השו"ב ר' ברוך שי' שיפרין ותוכלו לשלוח ב' טופסים לשניהם. הכתובת..

וכן הרה"ג של האונגארישע שם שמו הרה"ג הרה"ח הרב אברהם צבי הלוי שליט"א בעק. הכתובת . . . לשלוח לו טופס א'. וכן אם תוכלו לו כמה טופסים מהעבר מהרש"י שיחות או ליקוטי שיחות, הריהו דורש בכל

סעודה שלישית ובכל עת מצוא, ויש לו ד"א בעד תורת חב"ד ובפי' אמר לי שרוצה בהשיחות.

ותראו לשלוח לנו באציינטס כדי שנוכל לחלק וישמע דבר המלך במדינתנו ג"כ, ותעינו בקונטרס ומעיין עמוד 25 אות ב' . . . א) אתם העוסקים בהקאנטער מונעים בר ב) רשעות כזו למנוע אור וחיים מאנ"ש תוכל להמצא רק בליד ליובאוויטש וכו' עיי"ש.

ותראו לשלוח 10 טופסים מכל דבר ודבר אלי.

והיו ברכה ושלום, no hard feelings, בידדות חסידותי.

דובר בוימגארטען

התודה והברכה לאלו שהמציאו לנו חלק מהמכתבים

הרה"ח ר' ברוך שי' אבערלאנדער (בודפשט, הונגרי')

הרה"ח ר' מנחם מענדל שי' וואלף (נה"ח, אה"ק ת"ו)

שמסר לנו עשרות מכתבים מהתכתבות הרה"ח וכו' הרד"ב ע"ה עם אביו הרה"ח וכו' ר' אפרים ע"ה וולף, בעיקר על עסקנותו במשלוח עשרות תלמידים ממדינות דרום אמריקה ללמוד ביתות"ל באה"ק ת"ו ועוד

הרה"ח ר' משה שי' לאזאר (מילאנו, איטלי')

הרה"ח ר' ישראל הלוי שי' שוסטערמאן (מאנסי, נ.י.)

זכות הרבים תעמוד להם להתברך בכל מיילי דמיטב

מראות קודש

לפנינו מקבץ תמונות, בהן נראה הרה"ח ר' דובער ע"ה בוימגארטען לצד כ"ק אדמו"ר, בסידורי קידושין של ידידיו ותלמידיו, בהתוועדויות כ"ק אדמו"ר.

**(התמונות שבסידורי קידושין שע"י כ"ק אדמו"ר,
נלקחו מהאלבום "מקדש ישראל" שבהוצאת קה"ת נ.י.)**

עומד שני משמאל, ר' זאב ע"ה בוימגארטען אביו של
הרה"ח ר' דובער ע"ה בוימגארטען, בסידור קידושין
מיום כ"ז כסלו תשט"ו (חתונת תלמידו ר' דובער
אלעניק).

**בסידור קידושין יום ח' שבט תשי"ז, בחתונת ר"ש
פאגעלמאן (עומד ראשון מימין)**

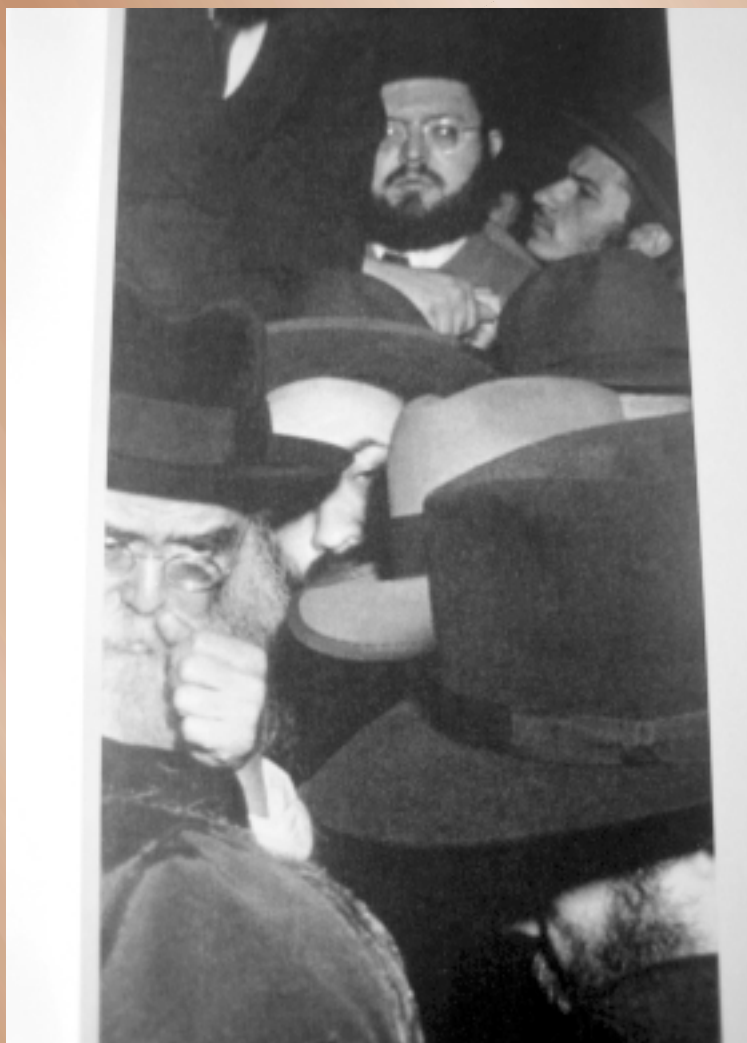
**בסידור קידושין מיום כ"ז כסלו תשט"ו (חתונת
תלמידו ר' דובער אלעניק). (עומד שני משמאל)**

**בסידור קידושין מיום כ"ז כסלו תשט"ו (חתונת
תלמידו ר' דובער אלעניק). (עומד ראשון מימין
למעלה (השלישי מימין הוא אחיו - יבדלח"ט - הרה"ח
רמ"מ שי"י))**

**בסידור קידושין יום א' אדר תשט"ז, בחתונת ר"ק ווייס
(עומד שני משמאל)**

**בסידור קידושין של הרי"ל גראנער יום טו אלול
תשי"ד (עומד באמצע למעלה)**

בסידור קידושין יום ח' שבט תשי"ז, בחתונת ר"ש פאגעלמאן (עומד באמצע למעלה)

עומד ראשון משמאל בהתוועדות ק' בשנות הלמד'ס

לקט אגרות קודש

לסב החתן, הרה"ח וכו' ר' יואל ע"ה שו"ב איידעלמאן
וזוגתו - תבדלחט"א - מרת לאה תי', ולאמה מרת גענשא ע"ה באלטקין

א

בי"ה יו"ד אייר ה'תש"א

ברוקלין נ.י.

מרת גענשא תחי

ברכה ושלוש :

איך האב באקומען אייער בריוו פון ד' ניסן, וואס איר פרעגט זיך
נאך פארוואס איך האב ניט געענפערט אויף אייער פראגע בנוגע א שידוך
פאר אייער טאכטער מיט איינעם פון די בחורים וועלכע געפינען זיך
דא.

בא מיר קומט אויס, אז איר האט געדארפט טארכטן וועגן א
שידוך פאר אייער טאכטער שתיי אף אן ארט, צווישן די בחורים וועלכע
געפינען זיך צווישן אנ"ש אין פראנקרייך.

דער אויבערשטער זאל און וועט העלפן, אז בשעת איר וועט זוכן
וועט איר געפינען א פאסנדע זאך, אייער טאכטער זאל זיך איינארדנען
מיט א גוטן שידוך, וואס איז גוט פאר איר בגשמיות וברוחניות, און איר
זאלט האבן פון איר א סאך נחת.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

1

ב"ה, כ"ג טבת תשי"ב

ברוקלין

מרת חיי גענשא תחיי

ברכה ושלוש!

אייער בריף האב איך ערהאלטן אין צייט, און האב אפגעווארט מיט מיין ענטפער, וויילע איך האב געוואלט אויסגעפינעהן, אויף וויפיל עס איז מעגליך, וואס איז געווען די סיבה פון דער ענדערונג וכו', און לויט די ידיעות וואס איך האב באקומען, זעהט אויס אז דאס איז ניט דער באשערטער פון אייער טאכטער. און איר דארפט זוכען פאר איר א פאסענדע שידוך, און זיין שטארק אין בטחון בהשם יתברך, אז ער ברודן הוא וועט איר צושיקען א שידוך וולעכער זאל זען פאסענד פאר איר בגשמיות וברוחניות, איר זאלט האבען פון איר נחת וואס זאל מאכען פארגעסען אייער צער וואס איר האט געהאט ביז יעצט, פון דעם שידוך פארשלאג.

איך האף, אז איר וועט זיכער שטארקען זיך אין אייער בטחון בהשם יתברך, און זוכען פאר אייער טאכטער א שידוך באופן המתאים, און השם יתברך וועט אייך צושיקען דעם באשערטען זיווג פאר אייער טאכטער תחיי.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

ג

בי"ה, יו"ד סיון תשי"ב

ברוקלין

מרת גענשא חי תחי

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער שרייבען, אז מען לייגט פאר אייער טאכטער תחי א שידוך מיט הווי"ח אי"א מו"ה יואל שי' איידעלמאן, און זיי האבען זיך געזעהען, און פרעגט מיין מיינונג וועגען דעם:

מיין מיינונג איז, אז דאס איז א גלייכער פארשלאג, און מען דארף די זאך מקרב זיין, און השי"ת זאל העלפען עס זאל זיין אין א גוטער גליקליכער שעה, און זאלט האבען פון זיי נחת, אידישן נחת חסידישן נחת.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

ד

בי"ה, יו"ד סיון תשי"ב

ברוקלין

האברך הווי"ח אי"א וכו' מו"ה יואל שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע אשר זקני אנ"ש שי' מציעים לפניו להשתדך עם העלמה מרת לאה תחי' באלטקין, וכבר התראו זע"ז איזה פעמים:

הנה לדעתי הצעה נכונה, ויה"ר מהשי"ת אשר תהי' בשעה טובה ומוצלחת ובבנין עדי עד, והשי"ת יצליחם בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בטח שומר את שלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר והם בחומש תהלים ותניא, כידוע. והמראוי שמיים בואו

בקשורי התנאים עד לאחר החתונה לכה"פ, יוסיף על שיעוריו דעת עתה
–שיעור בתורת הנגלה ושיעור בתורת החסידות. והשי"ת יצליחם.

בברכה,
מ. שניאורסאהן

ה

ב"ה, י"ד תמוז תשי"ב

ברוקלין

מרת גענשא חי' תחי'

ברכה ושלוש!

במענה על מכתבה מי"א תמוז, בו מבשרת אשר בתה מרת לאה
תחי' באה בקשוה"ת עם ב"ג מו"ה יואל שי':

הנני להביע ברכתי, שיהי' הקשור בשעה טובה ומוצלחת ובבנין
עדי עד על יסודי התורה והמצוה, ותרווה מהם רוב נחת, אידישן נחת
חסידישן נחת,

בברכת מזל טוב,
מ. שניאורסאהן

ו

ב"ה, י"ד תמוז תשי"ב

ברוקלין

האברך הווי"ח אי"א מו"ה יואל שי'

שלוש וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע אשר בא בקשוה"ת עם ב"ג מרת לאה
תחי',

הנני בזה להביע ברכתי, שיהי' בשעה טובה ומוצלחת ובבנין עדי עד
על יסודי התורה והמצוה, והוריהם שיחיו ירוו מהם רוב נחת, אידישן
נחת חסידישן נחת,

בברכת מזל טוב,
מ. שניאורסאהן

ז

בי"ה, כ"ב אלול תשי"ב

ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה יואל שי' שו"ב

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ז אלול, בו כותב ע"ד ההצעות השונות שיש לו בענין משרה, וביניהם ג"כ הצעה מישיבת תו"ת אשר בפריז,

הנה כיון שיש לו הצעה כזו – איני מבין למה לו לחפש בכרמים אחרים, בה בשעה אשר השי"ת המציא לו אופן להיות נוטר את כרמי שלי. וידוע אשר בענינים כאלו, הרי יותר מאשר עושים עם מוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר הרי המוסד עושה – ברוחניות וגשמיות – עם אותם הפועלים לטובת המוסד ומשתתפים בעבודתו. ובפרט אשר הסביבה שם ג"כ כדבעי, ובמילא יוכל לעלות בתורה ועבודה, וכמרז"ל מעלין בקדש.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

ח

בי"ה, ו' שבט תשי"ג

ברוקלין

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר יואל שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ד טבת, בו שואל חו"ד שמציעים לו משרת שו"ב בפריז ושואל אם יעזוב משמרתו בישיבת תומכי תמימים,

הנה יתייעץ בזה עם הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצו"צ וכו'

מוה"ר ניסן שי נעמאנאו ועם לפי דעתו נכון הדבר, הרי יתייעץ אז עם הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצו"צ מוהר"ב שי גאראדעצקי איך להביא הדבר לידי פועל, שיתאים להענינים שבין הלשכה והעיר. ובאופן הזה – הנה הרי יה"ר מהשי"ת שיהי' בהצלחה.

בטח יקח חלק בהסדרים דיום ההילולא, שהם ע"ד הצעתני דאשתקד, ויה"ר שנתחזק כולנו בהתקשרות באילנא דחיי, ע"י התקשרות במוסדותיו בהוראותיו וקיום תקנותיו – ז"יע.

בברכה,
מ. שניאורסאהן

ט

ב"ה. י"ב מ"ח תשי"ד

ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ כוי מוה"ר יואל שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו אודות מצב זוגתו תחי', הנה יה"ר מהשי"ת שימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחוי"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל, ומהנכון שיתן בעדה לצדקת שפ"ג, שפ"ג פארנק.

בברכה – המחכה לבשו"ט,
מ. שניאורסאהן

י

בי"ה, י"א שבט תשט"ו

ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר יואל שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מטי' שבט, בהנוגע למצב בריאות זוגתו תי' –
ובטח שומרת היא הוראת הרופא מומחה בהנוגע להנהגה, ולפלא שאינו
מזכיר באם ציוו עלי' ללבוש פוזמקא של גומי.

והשי"ת ימלא ימי הריונה של זוגתו תחי' כשורה ובנקל ותלד
זחוי"ק בעתה ובזמנה כשורה ובנקל.

בברכה לבשו"ט,
מ. שניאורסאהן

נ.ב. בטח השתתף בהתוועדות יום ההילולא ובקבלת החלטות
טובות על כל השנה כולה. וכן בחג י"ט כסלו העבר.

יא

בי"ה. י"ז אדר תשט"ו

ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר יואל שי

שלום וברכה!

במענה על המברק וכן המכתב שלו, = ובטח קבל המענה במברק
וז"ל: שם לנולד יקראו כהסכמת הוריו ויהי לאורך ימים ושנים טובות
= חתימתו.

והוא ע"פ מה ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע ומובן עפמשנ"ת שהשם לילד הנולד – נותנים מלמעלה, הרעיון איך
לקרותו, להוריו שיחיו. (שער הגלגולים הקדמה כג', עמק המלך שער

א' סוף פ"ד ועוד), ובמילא אם בדעת שניהם לקרותו בשם אלי, אין כל חשש בדבר. וכמה אלי ישנם.

ויזכר השי"ת להכניסו לבריתו של אברהם אבינו בשעה טובה ומוצלחת, וכשם שיכניסוהו לברית כן יכניסוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים ויגדלוהו מתוך הרחבה.

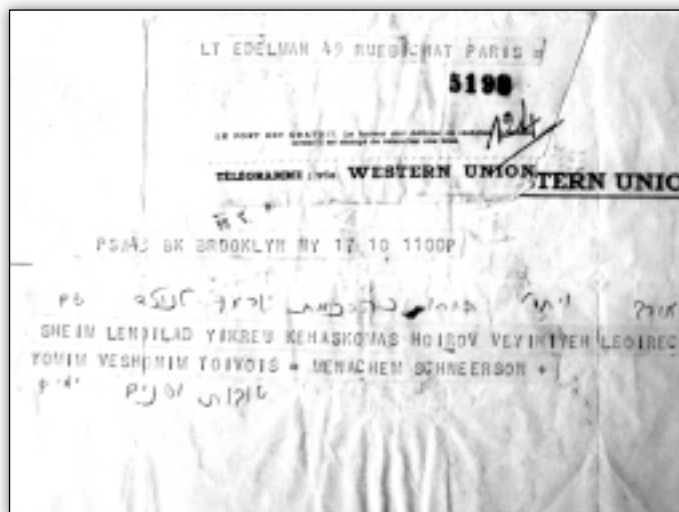
ברכת מזל טוב
מ. שניאורסאהן

על רקע המכתב, מספר אב החתן, הרה"ת ר' אליהו שי':

אבי הסבתא של החתן הרה"ח וכו' ר' אליהו באלטקין הי"ד, נאסר ע"י הסובייטים ימ"ש בשנת... ועקבותיו לא נודעו. עם לידת בן הראשון להרה"ח וכו' ר' יואל ע"ה וזוגתו תבדלחט"א מרת לאה ת' איידעלמאן, שאלו עצת כ"ק אדמו"ר באשר לשם הרך הנולד (אבי החתן) שי' האם לקרוא לו ע"ש סבו, כי אולי עודנו בחיים.

ע"ז התקבל המכתב שלפנינו. לציין שהתקבל גם מברק המצו"ב, וכן על המכתב נרשם "special delivery", וזאת כנראה ע"מ שמענת כ"ק אדמו"ר תגיע לפני הכנסו לבריתו של אאע"ה. נולדתי ביום הפורים, ותאריך המכתב הוא "י"ז אדר".

לפנינו עותק המברק:

טו

בי"ה, גי' מ"ח תשט"ז

ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה' יואל שיי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו ממוצש"ק, בו כותב אודות מצב בריאות בנו אלי' שיי, ויזכירוהו בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע לרפוי"ק ולרפוי"ש ושיגדל להיות חסיד ירא שמים ולמדן.

לפלא שאינו מזכיר דבר מהסדר דחדש תשרי העבר, שהוא חדש הכללי של כל השנה, והמשכות שבו נוגע אופנם וכל פרט שבהם לכל השנה כולה, אף שתשובה לעולם מועלת ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ותשובה מכל המינים, וכמבואר בדא"ח שאינה דוקא על ענין חטא ועון כפשוטו אלא גם על חטא מלשון חסרון, ובדרגא יותר נעלית שובה אל המקור וכמבואר בלקו"ת האזינו, ועיין ג"כ לקוטי תורה ד"ה מה טובו.

והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל מתוך הרחבת הדעת אמיתית.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

טז

בי"ה, ט"ז אלול תשי"ח

ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"נ כו' מו"ה יואל שי

שלום וברכה!

מאשרים בזה קבלת מכתבו מי"ב אלול ובתור מענה עליו הואיל
כ"ק אדמו"ר שליט"א להבריק לו היום וזלה"ק:

"באם ברצון זוגתו – יהי הקנין בשעה טובה ומוצלחת

מנחם שניאורסאהן". ע"כ

המברק בטח נתקבל במועדו.

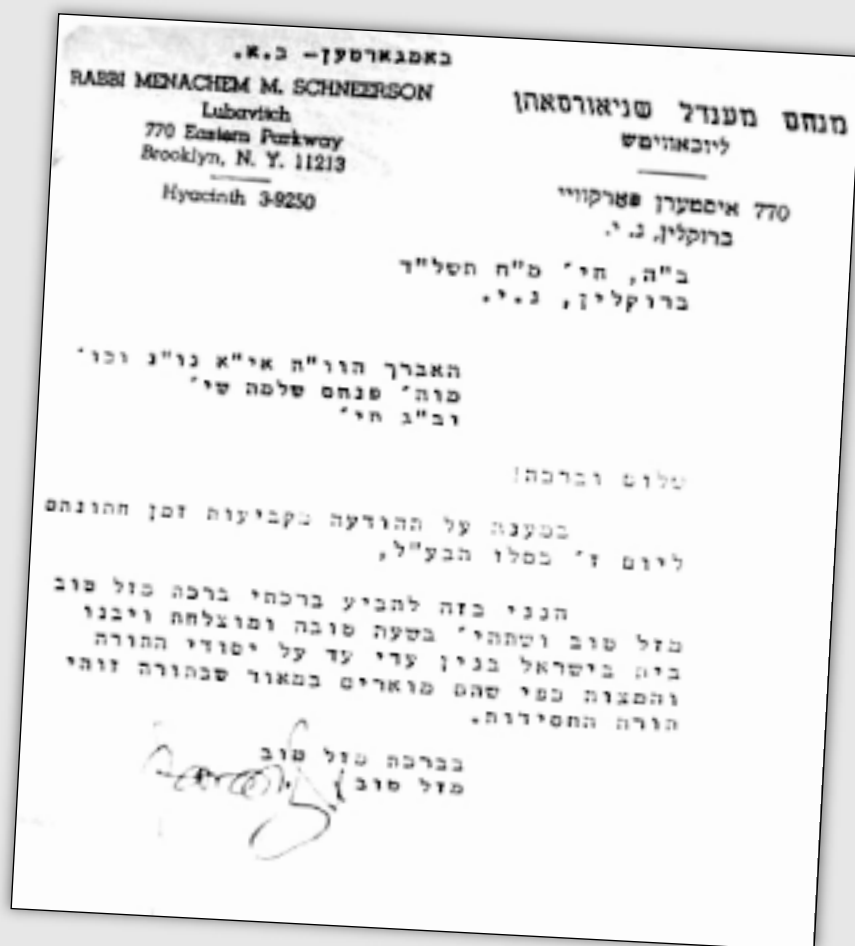
בכבוד ובברכת כוח"ט,
א. קווינט
מזכיר

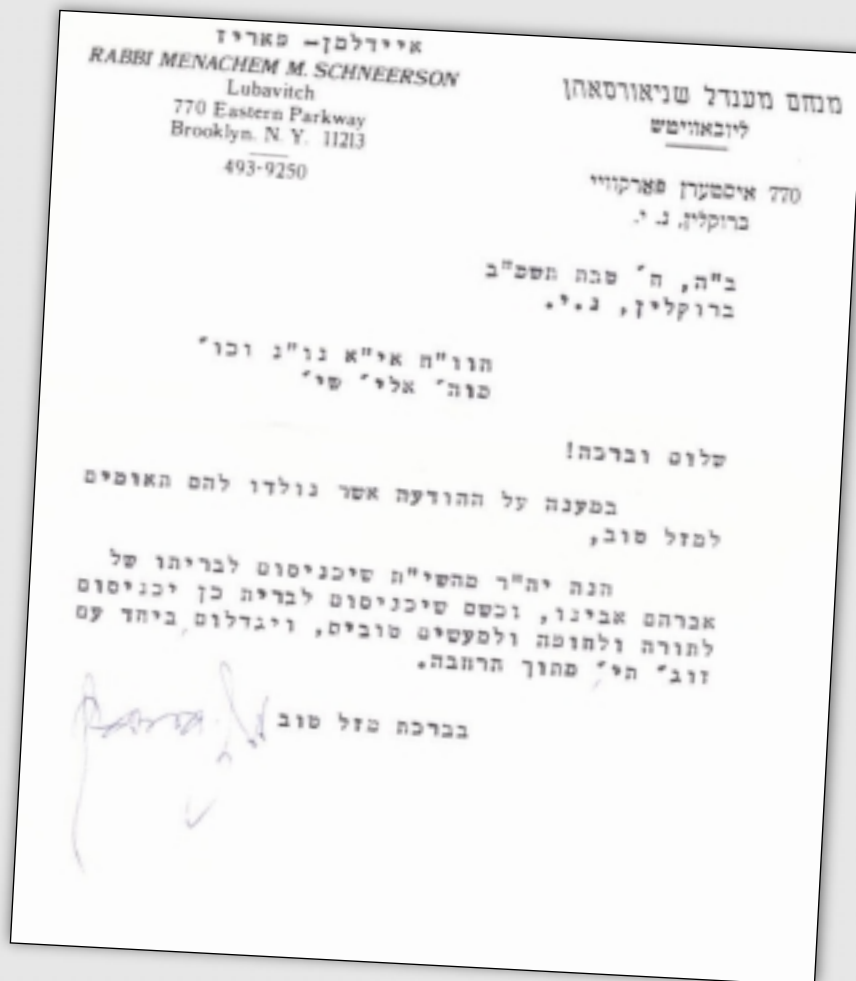
הוספה

מכתב כ"ק אדמו"ר
לחתונת הורי החתן

מכתב ב"ק אדמו"ר
 לחתונת הורי הכלה

מכתב כ"ק אדמו"ר
עבור לידת החתן שי'

מכתב כ"ק אדמו"ר
 להולדת הכלה

לעילוי נשמת

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"מ מו"ה

עוסק בצו"צ ורב פעלים

ורבים השיב מעון

התמים דובער ע"ה ב"ר זאב ע"ה

בוימגארטען

ממקושרי כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע

ויבדלח"ט כ"ק אדמו"ר שליט"א

הרביץ תורה ברבים

ועסק במס"נ

בהפצת היהדות והמעיינות

שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א

במדינת ארגנטינה

נפטר

ט"ז אדר א' ה'תשל"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

(נוסח המצבה)

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ארי' דוב ע"ה בן הרה"ח ר' משה מנחם מענדל ע"ה

איידעלמאן

נפטר י' שבט ה'תשנ"ד

יום הילולא כ"ק הרי"צ נ"ע

ויום התחלת נשיאות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לעילוי נשמת

מרת סלאווא ע"ה בת הרה"ח ר' יואל ע"ה

איידעלמאן

נפטרה כ"ח סיון ה'תשמ"ז

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יואל ע"ה בן הרה"ח ר' ארי' דוב ע"ה

איידעלמאן

נפטר כ"ד טבת ה'תנשי"א

יום הילולא דכ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אליהו ע"ה ב"ר אבא ע"ה

באלטקין

נאסר על קידוש השם ועקבותיו לא נודעו

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

מרת חי' גענעשיא ע"ה בת ר' מנחם מענדל ע"ה

באלטקין

נפטר ג' אדר ה'תשמ"ה

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' חיים יונה בן הרה"ח ר' יואל ע"ה

איידעלמאן

נפטר ח"י אדר ה'תשס"א

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' שלום יחי' ע"ה

בן - יבדלחמ"א - הרה"ח ר' יוסף שי'

אליאוויטש

נפטר ד' טבת ה'תשנ"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

מרת יהודית ע"ה בת ר' יונה ע"ה

נפטרה ג' אדר שני תשמ"ט

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יעקב ליפא ע"ה הלוי בר' יהושע מיכל ע"ה הלוי

בירמאן

נפטר ה' תמוז ה'תשל"ז

לעילוי נשמת

מרת צלחה ע"ה בת ר' מרדכי ע"ה

בירמאן

נפטרה כ"ד מרחשון ה'תשכ"ו

לעילוי נשמת

מרת ח' לאה ע"ה בת הרה"ח ר' יעקב ליפא ע"ה הלוי

בירמאן

נפטרה י"ט אייר ה'תשל"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות

הרה"ת ר' אליהו שו"ב וזוגתו יהודית בתי'

בניהם ובנותיהם

הרה"ת מנחם מענדל וזוגתו מרת רחל רייזל

משה לוי יצחק, שמואל, חי' גנעסיא, סלאווא, חנה יומא,

אסתר קלארא, יואל וישראל ארי' לייב

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

איידעלמאן

לזכות

הרה"ת ר' פנחס שלמה שו"כ וזוגתו מרת רבקה גיטל

בניהם ובנותיהם

הרה"ת יוסף יצחק, מרת דבורה שרה

בניהם מנחם מענדל ושלום בער ובתם חי' מושקא

שמואל

צלחה חנה ובעלה הרה"ת יוסף יצחק

בנותיהם חי' מושקא, שיינא, זעלדא יהודית

ודבורה לאה שיחיו עמאר

הרה"ת דובער וזוגתו מרת חנה

בניהם מנחם מענדל, אברהם צבי, לוי יצחק ושניאור זלמן

הרה"ת חיים יעקב ליפא וזוגתו מרת ביילא

בתם עלקא ובנם מנחם מענדל

רפאל

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

בוימגארטען

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות
לב"ק אדמו"ר נשיא דורנו

•

לזכות

החתן הרה"ת שלום דובער והכלה מרת מירל דבורה לאה שיחיו

איידעלמאן

לרגל נישואיהם בשעטומ"צ

ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, ח"י אייר

יום הבהיר ל"ג בעומר, ה'תשס"ו

•

נדפס ע"י הוריהם וזקניהם

הרה"ת ר' אליהו שו"ב וזוגתו מרת יהודית בתי' שיחיו איידעלמאן

הרה"ת ר' פנחס שלמה שו"ב וזוגתו מרת רבקה גיטל שיחיו בוימגארטען

מרת לאה תחי' איידעלמאן

הרה"ח ר' יוסף וזוגתו מרת רבקה פנינה שיחיו אליאוויטש

מרת רחל תחי' בירמאן